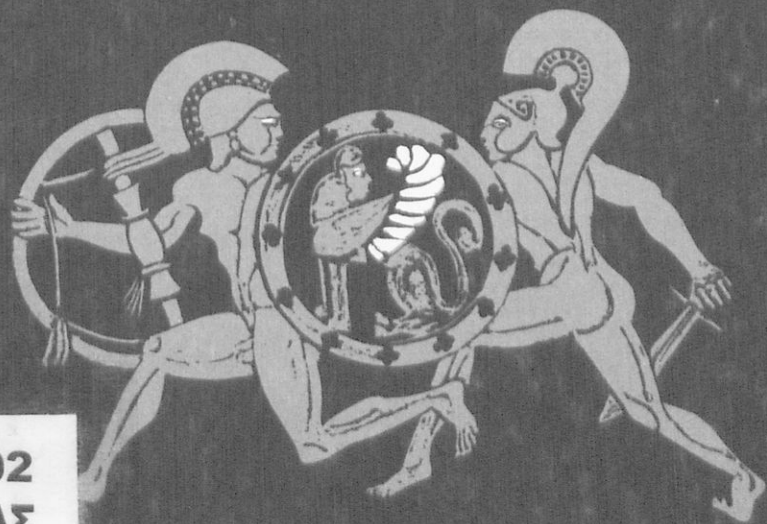

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΛΛΙΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
650

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Ομιλος

ΑΡΧΑΙΑ Ε/Γ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΓΛΩΣΣΑ

(ΕΚΔΟΣΗ)

ΕΚΔΟΣΗ
ΕΚΔΕΙΚΤΗΡΙΑ

B

9 14
Οργάνωση

ΕΣΗ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΩΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ε' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Ο. Ε. Δ. Β.

α.ε. δ.ο.ε. ε.ο.α.γ. 2127 του έτους 1971

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
44E
ET2P
650

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΚΛΟΤΑ)

ΕΚΔΟΣΗ

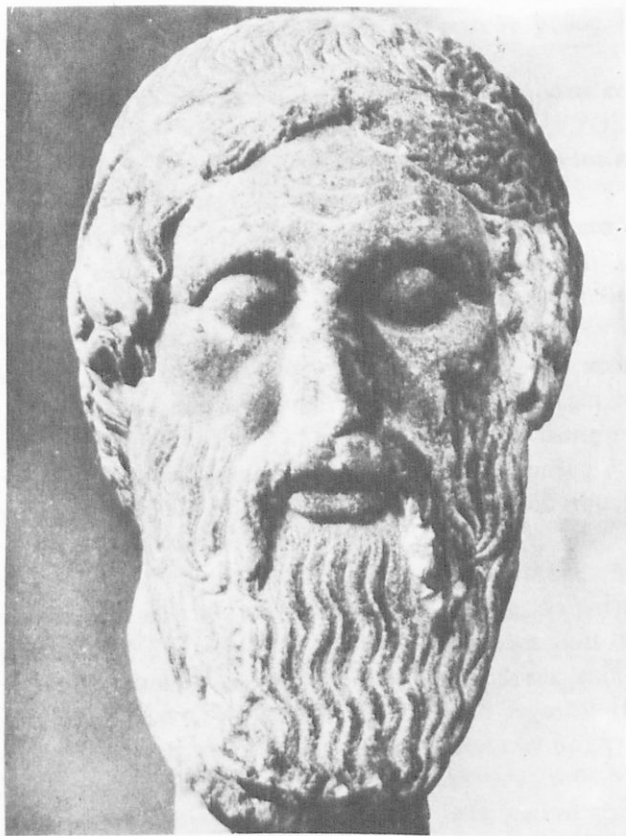
ΣΑΛΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ο Μ Η Ρ Ο Σ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωϊκὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωϊκὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἓν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἐγένεν ἀφορμὴ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἡρώων, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πενήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωϊκὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικούς θησαυρούς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὠργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωϊκὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὅμως διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἓν μέγα ἱστορικὸν γε-

γονός· ὅτι περί τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελληνῶν, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἡνώμενα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην ἀρ. 1.), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαοὺς, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίου βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο φυλετικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαοὺς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλεον οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἠρωϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαοὺς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἐρ. Σχλημαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαϊρπελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὕτη ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲ κοινήν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη

είναι ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορική περίπτωση, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικές του ἀρετὰς πρὸς κοινούς σκοπούς καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῆ ἔργασαμένα ἢ Ἑλλάς» (Α. 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγίνε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσιῶν ἐδαφῶν τῆς ΒΔ Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἄφησεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἄποικοι εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποίησις, ἡ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὗρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικούς θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διαιωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Μυκηναίων Ἀγαμέμνονα, ὅστις λέγεται «βασιλεὺς πάντων» καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἐξοχὸν πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνεται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς καὶ σχεδὸν ὀμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μενέλαος, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινούς πολεμικούς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἠθικούς καὶ νὰ ἐξάρῃ ἐκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς

ἐν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερον ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέρον **Νέστωρ** βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλύτεραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεὺς**, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδίου τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σολαμῖνος **Αἴας ὁ Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἴας ὁ Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν Ἰδομενεά, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην **Ἔκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον του ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθήκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδίου τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνεΐας**. Καὶ αὐτὸς, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὀρισμένας στιγμὰς ἡρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὁμῶς ἥρωας ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεὺς**, ὁ ὁποῖος ἤλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον**· καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἑνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ δι' εἰπε μὲ τὰς χεῖράς του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν

λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν τοῦ ἡγεμονεύει ὡς π ο ι μ ῆ ν λ α ῶ ν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἰδωλον ἀγερώχου ἡρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπη ἀπ' αὐτὴν. Ἡ αὐτοπεποιθῆσις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποίου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἄρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητα τῆς ἡρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακρὰ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμένοι μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἰσθησὶν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν τῶν ἄλλων. Μὲ ὄλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς υπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὀρισμένα ἐπιθέτα, τὰ ὁποῖα φανερώνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρώνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικαί, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνὰς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικὴν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν του λόγον ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἓνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών της καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ νὰ κερδήσωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχάς, ἐξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπειθόντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάσεται δι' ἓνα μέγαλον σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστὰς του (Ἀπολογία κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μμεῖται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστόν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱστοροπημὲνη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποῖα χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμόησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποῖα χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαίτερος ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ ὀμηρικὰ ποιή-

ματα, και μάλιστα από την Ήλιάδα, οί μεταγενέστεροι ποιηται και ιδίως οί τραγικοί. Έντονα βλέπομεν τὰ ίχνη τῆς επιδράσεως ταύτης εις τὰς αρχαίας τραγωδίας, πολλαί από τὰς όποιάς έχουν υπόθεσιν εκ του Τρωικού μύθου. Έξ άλλου τον πλουτον των λέξεων και τους ποιητικούς τρόπους του Όμηρου μετεχειρίσθησαν και οί τραγικοί ποιηται, δια να εκφράσουν από σκηνης τὰς σκέψεις και την φιλοσοφίαν των. Δια τουτο και ο Αισχύλος ελεγε δια τὰς τραγωδίας αυτού, ότι είναι ψυχία από τὰ μεγάλα δείπνα του Όμηρου, ο δε Σοφοκλής, επειδή έμιμήθη εις πολλά τον Όμηρον, απεκλήθη φιλόμηρος.

Και ύστερα από τόσους αιώνας, αφού τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον και ο τρόπος του βίου, τὰ Όμηρικά ποιήματα έχουν πάντοτε να προσφέρουν εις τὰς Έλληνικὰς γενεὰς την απλήν και μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς με την ωραιότεραν εκφρασιν και αποτελούν τὸ άφθαστον, τὸ τέλειον υπόδειγμα ποιητικού έργου, τὸ όποιον είναι συγχρόνως πολύτιμος έθνικός θησαυρός. Όπως και εις την Όδύσειαν, επίσης και εις την Ήλιάδα αναγνωρίζομεν τον πλάστην τῆς Έλληνικῆς ψυχῆς, τον ποιητην τῆς Έλλάδος.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ι Λ Ι Α Σ

A

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, 5
 ἔξ οὔ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἄτρεϊδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 7

**Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.
 Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ; 8
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθείς
 νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
 οὔνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
 Ἄτρεϊδης· ὁ γὰρ ἦλθε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέφ' ἀνά σκῆπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοῦς, 15
 Ἄτρεϊδα δὲ μάλιστα δῦω, κοσμήτορε λαῶν·

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὐ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἅποινα δέχεσθαι,
 ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ».

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἅποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·

« μὴ σε, γέρον, κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχέω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἐπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης,
 ἰστὸν ἐποικομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσασαν·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νέηαι ».

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέθετο μῦθον·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἠρᾶθ' ὁ γεραῖος
 Ἀπόλλωνι ἀνακτι, τὸν ἠὔκομος τέκε Λητώ·

« κλυθὶ μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃν ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρί' ἔκηα
 ταύρων ἠδ' αἰγῶν, τότε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσι ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἶστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινήθεντος· ὁ δ' ἦε νυκτὶ εἰοικώς.

ἔζειτ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο. 50
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῶχετο καὶ κύνας ἀργούς,
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχεπευκὲς ἐφιεῖς 52
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.

Ἄγορά λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννῆμαρ μὲν ἀνά στρατὸν ὤχετο κῆλα θεοῖο, 53
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη· 55
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὅτω 60
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
 εἰ δὴ ὀμοῦ πόλεμὸς τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς.
 Ἄλλ' ἄγε δὴ τίνα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα,
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὃ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων, 65
 εἴτ' ἄρ' ὄγ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἰθ' ἑκατόμβης,
 αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι ».
 Ἦ τοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος, 70
 ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαί 75
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος·

τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμασσον
ἧ μὲν μοι πρόφρων ἔπεσιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
ἧ γὰρ ὄτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
'Αργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται 'Αχαιοί.

κρείσσω γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι. 80
εἶ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
ἐν στήθεσσι ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἶ με σαώσεις ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς 'Αχιλλεύς·
« θαρσήσας μάλα εἶπε θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα· 85
οὐ μὰ γὰρ 'Απόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σύ, Κάλχαν,
εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν 'Αγαμέμνονα εἶπης, 90
ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος 'Αχαιῶν εὐχεται εἶναι ».

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
« οὐτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέριφεται οὔθ' ἑκατόμβης,
ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἠτίμησ' 'Αγαμέμνων
οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρη
ἀπριάτην ἀνάποιον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
εἰς Χρῦσσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν ».

Ἦ τοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
ἦρωσ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων 'Αγαμέμνων
ἀχλύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινοι
πίμπλαντ', ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔτκτην.
Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσσόμενος προσέειπε· 105
« μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

αϊεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὡς δὴ τοῦδ' ἕνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
 οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσυγίδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν· καὶ γὰρ ῥά Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθέν ἐστι χερείων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόνον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσαστ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἄργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
 λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη ». 120
 Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « Ἄτρεϊδῆ κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γὰρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί ;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήγια κείμενα πολλά,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται, 125
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτίσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι ».
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130
 « μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοσεϊκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτῶς
 ἦσθαι δευόμενον, κέλευαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι ;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλὼν· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὄν κεν ἴκωμαι.
 ἀλλ' ἢ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἑκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσήϊδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἢ Αἴας ἢ Ἴδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἢ ἐ σὺ, Πηλεΐδῃ, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσαι ἱερὰ ῥέξας».
 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλέοφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι ;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἕνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἰτιοὶ εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ, ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὔρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἠχήεσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδὲς, ἄμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ᾧ ἐπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱὲς Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναιόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαἰκὸς πολέμοιο 165

χειρες ἐμαί διέπους', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἵκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οὔτω 170
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 « φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς. 175
 ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφῶν βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλᾳ καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἀνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήϊδα· Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηί τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὅφρ' ἐὺ εἰδῆς 185
 ὅσπον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγῆ δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθῆμεναι ἄντην ».

Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
 στήθεσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριζεν,
 ἦ ὅ γε φάσγανόν ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὁ ταυῖθ' ὠρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

στῆ δ' ὀπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἷω φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῶ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν· 200

καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
« τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας ;
ἦ ἴνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο ;
ἄλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὄτω·
ἧς ὑπεροπλήσι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσση ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
« ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἶ κε πίθηαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τε κηδομένη τε.
ἄλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρὶ· 210
ἄλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδίσον, ὡς ἔσεται περ·
ᾧδε γὰρ ἐξερῶ, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τρίς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
ὑβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν ».

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· 215
« χρὴ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὡς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπειθήται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ ».

Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ᾧσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μύθῳ Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

Πηλεΐδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσι
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·
« οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
 ἦ πολὺ λωῖόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἶπη· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
 ἦ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὐτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
 ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθῆ ἕξεται υἷας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραιομεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνιοι
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας». 244

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ
 χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἕζετο δ' αὐτός· 245
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδυσπεθὴς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδῆ.
 τῶ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθιάθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασσεν.
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
 οἳ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἔστὲ μάχεσθαι.
 Ἄλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἑμοῖο.
 Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοισιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἳ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκόοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλειον ἐκ Πύλου ἐλθῶν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί· 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἳ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.
 καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθω.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὑμεες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἔα, ὡς οἳ πρῶτα δόσαν γέρας υἱες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδην, ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδην, σὺ δὲ παῦε τὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆϊ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 « ναὶ δὴ ταυτὰ γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἀλλ' ὄδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὄτω.
 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες,
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὀνειδέα μυθήσασθαι » ;

290

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἦ γὰρ κεν δειλός τε καὶ οὐτιδανός καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπεῖξομαι, ὅττι κεν εἵπης.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλο, μὴ γὰρ ἐμοί γε
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πεισεσθαι ὄτω.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἅ μοί ἐστι θοῆ παρα νηὶ μελαίνῃ,
 τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελῶν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί ».

295

300

Ὡς τὼ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν.

305

306 - 611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὴν ἐξιλεώσῃ τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στειλεν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλήν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα τὴν
 Βρισηίδα, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἡμίθεος
 ἦρως ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἡ ὁποία ἀνήλθεν ἀπὸ τὴν βα-
 θεῖαν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν Δία
 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα,
 ὅτι θὰ τιμῆσῃ τὸν Ἀχιλλέα καί, διὰ τὴν καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πι-
 στευτὴν τὴν ὑπόσχασίν του,

« ... κυανέησιν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων·
 ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

528

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον». 1 530

Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευε τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλίου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁμοῦ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσεν ὀρμὴν πρὸς μάχην. ἤρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἔξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν τε ρ π ι κ έ ρ α υ ν ο ν Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ῥαψωδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρῶων.

Γ

1 - 120 : Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίους ἀρχηγοὺς ἐκάτερος, ἐξέκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες κ λ α γ γ ῆ τ' ἐ ν ο π ῆ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σιωπηλοὶ μένεα πνεῖοντες καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τῶν Τρῶων ἐπρομάχει ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμοῦ ἀπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν Μενέ-

1. Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

λαον νὰ ὀρμᾷ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἑκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν ἀντιπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἔγινε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πρίαμον καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόφ, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἑλικίων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἳ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὄλοοῖο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἳ δὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κικλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχείησι μαχῆσονται περὶ σεῖο·
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήση ἄκοιτις ».
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἴμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκήων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῆσι καλυψαμένη ὀθόνησιν

ὄρμᾱτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἶη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιπθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἰψα δ' ἔπειθ' ἴκανον ὅθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἴκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι,
γῆραὶ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
ἔσθλοί, τεττίγεσσι εἰκότες, οἳ τε καθ' ὕλην
δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν·
τοῖοι ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὡς οὖν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον· 155
« οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα ἔοικεν.
ἀλλὰ καὶ ὡς τοίη περ εὐῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὑπίσσω πῆμα λίποιτο » 160

Ὁ θαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

« Ὡς ἄρ' ἔφην, Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῆ· 161
« δεῦρο πάροισθ' ἔλθοῦσα, φίλον τέκος, ἴζευ ἐμεῖο,
ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηοὺς τε φίλους τε —
οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἴτιοί εἰσιν,
οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρον Ἀχαιῶν — 165
ὡς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠὲς τε μέγας τε.
ἦ τοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πῶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε ». 170

Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο, διὰ γυναικῶν·
 « αἰδοῖός τέ μοι ἔσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε·
 ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, ὀππότε δεῦρο
 υἱεῖ σῶ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παιδά τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέττηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἔρέω, ὅ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλάξ·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθός κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῆρ αὐτ' ἐμός ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε ». 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσσατο φώνησέν τε·
 « ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους, 185
 λαούς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥα τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγαγάριοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἤματι τῷ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἳ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί ». 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδησῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός·
 « εἶπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὥμοισιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἳ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρη, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖω μιν ἔγωγε ἔτσκω πηγεσιμάλλῳ,
 ὅς τ' ὄτων μέγα πῶν διέρχεται ἀργεννάων ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὗτος δ' αὖ Λεαρτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ' εὔσης
εἰδῶς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά ».

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα·
« ὦ γύναι, ἧ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτὲς εἶπες·
ἤδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεὺς 205
σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηιφίλῳ Μενελάῳ·
τούς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους, 210
ἄμφω δ' ἐζομένῳ γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἧ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος
οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215
ἀλλ' ὅτε δὴ πολὺμητις ἀνατίξειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκειν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
σκηπτρον δ' οὐτ' ὀπίσω οὔτε προπρηνὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφές ἔχεσκεν, ἀτδρεῖ φωτὶ εἰοικώς·
φαίης κε ζάκοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως. 220
ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν εἰοικότα χειμερίησιν,
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆί γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες ».

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν' ὁ γεραίος· 225
« τίς τ' ἄρ' ὄδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠὺς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὤμους ; »

Τὸν δ' Ἐλένη ταnúπεπλος ἀμείβετο, διὰ γυναικῶν·
« οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·
Ἰδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὡς 230
ἐσθηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
 οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἴκοιτο.
 νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρῳ ἐλίκωπας Ἀχαιοὺς,
 οὓς κεν εὖ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
 δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ιδέειν κοσμήτορε λαῶν,
 Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
 αὐτοκασιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
 ἦ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἕξ ἐρατεινῆς,
 ἦ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι, 240
 νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
 αἴσχεα δειδιότες καὶ ὀνειδέα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν ».

Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἶα
 ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὄρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δύναμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου καί, κατὰ τοὺς ὄρκους, οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὄρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερά, διότι καὶ οἱ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

E

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἐνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδει Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
 δαΐέ οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῶ ἑναλίγιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίγησι λελουμένος Ὀκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὄρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.

Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἡφαίστοιο· δύω δέ οἱ υἱέες ἦστην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῷ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὀρμηθήτην·
 τῷ μὲν ἀφ' ἵπποιιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὄρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προῖει δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὤμον ἀριστερὸν ἦλυθ' ἀκωκῆ
 ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὄρνυτο χαλκῶ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἐκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὣσε δ' ἀφ' ἵππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπῶν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρον ἀκαχήμενος εἶη. 25
 ἵππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 δῶκεν ἑταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θεῶν Ἄρηα· 30
 « Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὀπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ; »
 Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θεῶν Ἄρηα· 35
 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠιόεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου· 40
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρῳ πῆξεν
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
 Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνοος υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχρῃ μακρῷ 45
 νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὤμων·
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἵμονα θήρης,
 Ἄτρετδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχρῃ ὀξυόεντι, 50
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτῇ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τά τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαί, ἧσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
 ἀλλὰ μιν Ἄτρετδης δουρικλειτὸς Μενέλαος 55
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν,
 ἤριπε δὲ πρηνῆς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἷον
 Ἀρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας εἴσας
 ἀρχεκάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γένοντο
 οἷ τ' αὐτῶ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἤδη.

τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκῆ·
 γνύξ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δὲ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἷον,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε διὰ Θεανῶ 70
 Ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾧ.

τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἀν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἤριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75

Εὐρύπυλος δ' Εὐδαιμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἷον ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὡς τίετο δῆμῳ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὤμον 80
 φασγάνῳ ἀτῆξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεῖρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετεΐη, 85
 ἢ ἐμετὰ Τρώεσσιν ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῶ πλήθοντι ἐοικῶς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὄκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ἰσχανόωσιν,

οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθιλέων 90
 ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος·
 πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
 ὡς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἑόντες.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον προ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπάτссοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὦμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὄρνυθε, Τρῶες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔ φημι
 δῆθ' ἀνσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἐτεόν με
 ὄρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνούμενον Λυκίηθεν ».

105

“Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκύ δάμασσεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιον καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθέnelον προσέφη, Καπανήιον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσεο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὠμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν ».

110

“Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθέnelος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 πὰρ δὲ στάς βέλος ὠκύ διαμπερές ἐξέρυσ' ὤμου·
 αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τότε ἔπειτ' ἠρᾶτο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἄτρυτώνη,
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστῃς
 δηῖω ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φίλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμην ἐγχεος ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
 δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο ».

115

120

- Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ' ἔθηκεν ἑλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γὰρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα
 ἄτρομον, οἶον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότα Τυδεύς·
 ἀγλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἥ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῶ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται,
 μή τι σὺ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξεί χλακῶ ».
 Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδεΐδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι·
 δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος, ὥς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῶ ἐπ' εἰροπόκοις οὔεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὤρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμούς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται·
 αἶ μὲν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὡς μεμαῶς Τρώεσσι μίγη κρατερὸς Διομήδης.
 Ἐνθ' ἔλεν Ἀστύνοον καὶ Ὑπεύρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκῆρεϊ δουρί,
 τὸν δ' ἕτερον ξίφει μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὄμων
 πληξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὄμων ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἕασ', ὁ δ' Ἀβαντα μετῴχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους,
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάρριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γῆραϊ λυγρῷ,
 υἱὸν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὅ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν 155
 ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζῶοντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσται δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

Ἔνθ' υἱᾶς Πριάμοιο δῶμα λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε. 160
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξη
 πόρτιος ἢ βούς, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱός
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν. 165

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὔρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠΰδα· 170
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οἴστοι
 καὶ κλέος ; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χειῖρας ἀνασχών,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε 175
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεός ἐστι κοτεσσάμενος Τρώεσσι
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπι μῆνις ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

- « Αινεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδη μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἔτσκω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλείη,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὅ γ' ἀνὴρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὅ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλὰ τις ἄγχι 185
 ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλη εἰλυμένος ὦμους,
 ὃς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλη.
 ἦδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καί μιν βάλλον ὦμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο·
 καί μιν ἔγωγ' ἐφάμην 'Αἰδωνῆι προῖάφειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τις ἐστι κοθήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχές· ἀμφὶ δὲ πέπλοι 195
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἔνι ποιητοῖσιν·
 ἵπποισίν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεῦειν Τρώεσσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοῖατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἐμελλον ὀνήσειν. 205
 ἦδη γάρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδη τε καὶ Ἀτρεΐδην, ἐκ δ' ἀμφοτέρουιν
 ἀτρεκές αἰμ' ἔσσευα βαλῶν, ἠγειρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἦματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210

- ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἑκτορι δίω.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην 215
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμῶλια γάρ μοι ὀπηδεῖ ».
- Τὸν δ' αὖτ' Αἰνεΐας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠΰδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῶδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι. 220
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσσο, ὄφρα ἴδηαι
 οἴοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι·
 τῶ καὶ νῶι πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδῃ κῦδος ὀρέξῃ. 225
 ἀλλ' ἄγε νῦν μᾶστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἦε σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεΐα, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἠνία καὶ τεῶ ἵππω· 230
 μᾶλλον ὕφ' ἠνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσετον, εἴ περ ἂν αὖτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῶ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶι δ' ἐπαίξας μεγαθύμου Τυδέος υἱός 235
 αὐτῶ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσση μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππω,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξείῃ δουρί ».
- Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους. 240
 τοὺς δὲ ἶδε Σθέnelος, Καπανῆιος ἀγλαὸς υἱός,

αἶψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἄνδρ' ὀρώω κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 ἔν ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδῶς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι·
 Αἰνείας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μὴ πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης ». 250

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερός Διομήδης·
 « μὴ τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὄτω.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκιάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν· 255
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινόμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτως
 ἀντίον εἶμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔα Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτω δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσειτον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἠνία τεΐνας,
 Αἰνεΐαο δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποιήν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσοι ἕασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαιομέδοντος ὑποσχῶν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἔξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάντῃ,
 τῷ δὲ δῦ' Αἰνεΐα δῶκεν, μῆστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

᾽Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τῷ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἦλθον ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους. 275
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« καρτερόθυμε, δαίφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἧ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οἰστός·
νῦν αὖτ' ἐγχείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἐγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῆ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' ὄτω
δηρὸν ἔτ' ἀνσχήσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας ». 285

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·
« ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ' ὄτω
πρὶν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν ».

᾽Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἴθυεν Ἀθήνη 290
ρῖνα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.

τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμῆ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα·
ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ
αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσσαν δὲ οἱ ἵπποι 295
ὠκύποδες· τοῦ δ' αὔθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνείας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ,
δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί.

ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὡς ἀλκί πεποιθώς,
πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἔτισην, 300
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,

οἷοι νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δὲ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῷ βάλεν Αἰνεῖαο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύω ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὦσε δ' ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὁ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνύξ ἐριπῶν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἀναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ, ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἀμφὶ δ' ἐὸν φίλον υἷδν ἐχεύατο πῆχθε λευκῶ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαινοῦ πτύγμα' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμεν βελέων, μὴ τις Δαναῶν ταχυπῶλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἢ Ἀφροδίτη, ἐπληρώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκὸν τῆς χέρι ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἢ μητέρα τῆς Διώνη, ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανεφέρεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρην, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήρωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν ὄρμην τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφόνεον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἑλένος, ἄριστος οἰωνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἑκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέμῃ τὰς ἡρωίδας Τροάδας νὰ ἰκετεύσουσιν τὴν Ἀθηνᾶν.

Καί, ἐνῶ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἔκτωρ ἀφῆκε
τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἰκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἔκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανε, 237
ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεὸν ἠδὲ θύγατρες
εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
καὶ πόσιος· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχέσθαι ἀνώγει 240
πάσας ἐξεΐης· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.
Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανε,
ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245
κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
δώδεκ' ἔσαν τέγειο θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ 250
κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν —
ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίῃ ἤλυθε μήτηρ
Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
« τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ; 255
ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἱες Ἀχαιῶν
μαρνάμενοι περὶ ἄστν· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χειῖρας ἀνασχεῖν.
ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιθεά οἶνον ἐνεῖκω,
ὡς σπείσης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσειαι, αἶ κε πῆρσθα. 260
ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
ὡς τόνῃ κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι »

Τὴν δ' ἠμείβεται ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἑκτωρ·
 « μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
 μή μ' ἀπογυιώσης, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτουσιν Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφέϊ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης 270
 ἔρχεο σὺν θυέεσσι, ἀολλίσσασα γεραιάς.
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἦδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θεὸς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠΰκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῶ 275
 ἦνις ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ
 ἄστου τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρήης,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσσω, 280
 αἶ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὥς κέν οἱ αὔθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἀΐδος εἴσω, 285
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου διζύος ἐκλελαθέσθαι ».
 Ὡς ἔφαθ', ἣ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστου γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηῶντα,
 ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν 290
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδῆς
 ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἓν' ἀειραμένη Ἑκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνη,

ὅς κάλλιστος ἔην ποιήματα ἠδὲ μέγιστος,
ἀστὴρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νεῖατος ἄλλων.

295

βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἰ δ' ὅτε νηὸν ἴκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
τῆσι θύρας ὤϊξε Θεανῶ καλλιπάρῃος,

Κισσηίς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·

300

τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν.

αἰ δ' ὄλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνη χειῖρας ἀνέσχον·

ἦ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρῃος
θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠυκόμοιο,

εὐχομένη δ' ἠῤᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·

305

« πτόνι' Ἀθηναίη, ῥυσίπτολι, δῖα θεᾶων,

ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν

πρηνέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,

ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βούς ἐνὶ νηῶ

ἦνις ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσης

ἄστου τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα ».

310

Ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἰ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο,

31

Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἱ τότε ἄριστοι

315

ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβόλακι τέκτονες ἄνδρες,

οἳ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶρα καὶ αὐλὴν

ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.

ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε διίφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ

ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχου· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς

320

αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης.

τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφόωντα·
 Ἄργεῖη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῶησι γυναιξίν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἔκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι·
 « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἶνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
 ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὅν τινα που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηϊοιο θέρηται ».
 325

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν,
 τοῦνεκά τοι ἔρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλῳ οὐδὲ νεμέσσι
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσι
 ὥρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λῶιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δύω·
 ἢ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχῆσεσθαι δέ σ' οἴω ».
 330

Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δᾶερ ἔμεϊο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυόεσσης,
 ὡς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ,
 οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὄφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις,
 ὃς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ' οὔτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω
 345

έσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι οἴω.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καί ἔζοο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἴνεκ' ἐμεῖο κυνός καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόνον, ὡς καὶ ὀπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' αἰοίδιμοι ἐσομένοισι ».

Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μὴ με κάθιζ', Ἑλένη, φιλέουσά περ' οὐδέ με πείσεις· 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπέοντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σὺ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἐόντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἷον.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἢ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴζομαι αὐτίς,
 ἢ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν ». 368

**Συνομιλία τοῦ Ἔκτορος
 μετὰ τὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.**

Ὦς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἢ γε ξὺν παιδὶ καὶ ἀμφιπλόω εὐπέπλω
 πύργῳ ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶῃσιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῆ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο ;
 ἢ ἐς πηρὸς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἐνθα περ ἄλλα

Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται ; »

380

Τὸν δ' αὖτ' ὀτρηνῆ ταμὴν πρὸς μῦθον ἔειπεν·

« Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἀνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι

Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται,

385

ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἴλιου, οὐνεκ' ἄκουσε
τείρεσθαι Τρῳᾶς, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.

ἢ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
μεινομένη εἰκυῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη ».

Ἦ ῥα γυνὴ ταμὴν, ὃ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390

τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὐτὶς εὐκτιμέναις κατ' ἀγυιάς.

εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστῳ

Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,

ἐνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θεούσα

Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος,

395

Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕλησση,

Θήβη Ὑποπλακίη, Κιλίησσο' ἀνδρῶσιν ἀνάσσων·

τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῆ.

ἢ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῆ,

παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτως, 400

Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῶ,

τόν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι

Ἀστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.

ἦτοι ὃ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ·

Ἀνδρομάχη δὲ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405

ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

« δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἔλεαίρεις

παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἢ τάχα χήρη

σεῦ ἔσομαι· τάχα γὰρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ

πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δὲ κε κέρδιον εἶη

410

σεῦ ἀφαιμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄχε' οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.

ἢ τοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικίων εὖ ναιετάουσας,

415

Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκχε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἦδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

420

οἳ δὲ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἳ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι Ἄιδος εἴσω·

πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄτεσσι.

μητέρα δ', ἣ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση,
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,

425

ἅψ' ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρὸς δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.

Ἐκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἦδὲ κασίγνητος, σὺ δὲ μοι θαλερὸς παρακοίτης·

430

ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήγης χήρην τε γυναῖκα·

λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἔρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβρατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.

τρὶς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἳ ἄριστοι
 ἄμφ' Αἴαντε δύω καὶ ἀγακλυτὸν Ἴδομενεῖα

435

ἦδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδης καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἢ ποῦ τίς σφιν ἔνισπε θεοπροπίων εὖ εἰδώς,

ἢ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ· 440

« ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αιδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους,
 αἶ κε κακὸς ὡς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
 αἰεὶ καὶ πρῶτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἠδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὖ γὰρ ἐγὼ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίω Πριάμοιο.
 ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, 450
 οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κονίησι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
 ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγηται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
 καὶ κεν ἐν Ἄργει εὐῶσα πρὸς ἄλλης ἰσθὸν ὑφαίνοις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσεται ἀνάγκη·
 καὶ ποτέ τις εἶπῃσιν ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν·
 "Ἐκτορος ἦδε γυνή, ὅς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμαχόντο."
 ὥς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
 χῆτει τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
 πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σου θ' ἐλκηθμοῖο πυθέσθαι ». 465
 Ὡς εἰπὼν οὐ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
 ἀψ' δ' ὁ παῖς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὅψιν ἀτυχεῖς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν·
 αὐτὰρ ὁ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσε πῆλὲ τε χερσίν,
 εἶπε δ' ἔπευξάμενος Δίί τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι·

475

« Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσι,
 ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
 καὶ ποτέ τις εἶποι 'πατρός γ' ὕδε πολλὸν ἀμείνων'
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἕναρα βροτόεντα
 κτείνας δῆιον ἄνδρα, χαρεῖν δὲ φρένα μήτηρ ».

480

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκε
 παῖδ' ἐόν· ἢ δ' ἄρα μιν κηῶδεϊ δέξατο κόλπῳ
 δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξε ἐπος τ' ἔφατ' ἐκ' τ' ὀνόμαζε·

485

« δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ.

οὐ γάρ τίς μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνῆρ Ἄϊδι προιάψει·
 μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
 ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἀνδρεσσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν ».

490

Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἶλετο φαίδιμος Ἔκτωρ
 ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκει
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερόν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
 Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο, κιχήσατο δ' ἐνδοθι πολλάς
 ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνώρσεν.
 αἰ μὲν ἔτι ζῶν γόον Ἔκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἕζεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.

500

Οὐδὲ Πάρις δῆθ' ἔβηεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἄλλ' ὃ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σεύατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστῃ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳ κροαίνων,
 εἰθῶς λούεσθαι ἑϋρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις ἀτσοῦνται· ὃ δ' ἀγλαῖηφι πεποιθώς, 510
 ῥίμφα ἔγοῦνα φέρει μετὰ τ' ἦθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περιγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
 καγχαλόων, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 Ἔκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ ὀάριζε γυναϊκί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
 δηθύνων, οὐδ' ἦλθον ἐναίσιμον, ὡς ἐκέλευες ; »
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη καρυθαίολος Ἔκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἶη,
 ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμὸς ἔσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῶ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἴνεκα σεῖο. 525
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶη ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς » .

Η

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἔκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον ἔδωσε τόσῃν χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσῃν αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι από κωπηλασίαν, όταν πνεύση ούριος άνεμος. Κατά προτροπήν του Έλένου ό Έκτωρ προεκάλεσεν εις μονομαχίαν τόν άριστον των Άχαιών. Έγινε κλήρωσις μεταξύ έννέα ήρώων και έλαχεν εις τόν Τελαμώνιον Αϊαντα να μονομαχήση με τόν Έκτορα. Ισόπαλοι εις την αιχμήν και εξίσου θεοφιλείς οι δύο ήρωες έμονομάχησαν μέχρις έσπέρας χωρίς αποτέλεσμα. Τέλος έπαυσεν ό άγών. Την έπομένην έγινε προσωρινή ανακωχή, δια να περισυλλεγοϋν οι νεκροί. Έν τή μεταξύ οι Άχαιοι άπεφάσισαν να ενισχύσουν τó στρατόπεδόν των με τείχος και τάφρον.

Όταν ή αύγή έφώτισε τόν κόσμον, ό Ζεύς συνεκάλεσε τούς θεούς εις άγοράν και τούς άπηγόρευσε να έπεμβαίνουν εις την μάχην υπέρ του ένός ή του άλλου άντιπάλου. Αυτός μετέβη εις την Ίδην και άπ' εκεί έβλεπε την πόλιν των Τρώων και τó ναυτικόν στρατόπεδον των Άχαιών. Κατά την μάχην εκείνης τής ήμέρας ό Κρονίδης έχαρισε νίκην και δόξαν μεγάλην εις τούς Τρώας, επέφερε δε συμφοράς εις τούς Άχαιούς. Οι Τρώες, καιτοι όλιγώτεροι, άπόθησαν τούς έχθρους έως τά οχυρώματα του στρατοπέδου των. Ό άγών εξηκολούθησε καθ' όλην την ήμέραν, έως ότου έκάλυπε την γήν ή μέλαινα νύξ. Παρέμειναν έν τούτοις οι Τρώες εκεί κοντά εις τó στρατόπεδον των έχθρων με τόν σκοπόν να επαναλάβουν την έπομένην την επίθεσίν των. Καθ' όλην την νύκτα εκαιον μεγάλας πυράς, δια να φοβίσουν περισσότερο τούς ήδη τρομαγμένους Άχαιούς.

I

1 - 181 : Περίλυπος ό Άγαμέμνων εκάλεσε τούς άρχηγούς εις νυκτερινήν συνέλευσιν και έπρότεινε να εγκαταλείψουν την πολιορκίαν του Ίλίου. Ό Νέστωρ όμως και ό Διομήδης άντέστησαν εις την πρότασιν αυτήν. Μετά τó δείπνον άπεφάσισαν να στείλουν εις τόν Άχιλλέα πρεσβείαν, δια να τόν ίκετεύσουν να λάβη μέρος εις την μάχην. Δια την λεπτήν άποστολήν εξελέγησαν ό γέρον Φοίνιξ, ό όποιος ήτο και παιδαγωγός του Άχιλλέως, ό Όδυσσεύς και ό Τελαμώνιος Αϊας. Οι δύο οϋτοι βασιλείς, άφου ήκουσαν τας συνετάς οδηγίας του Νέστορος, εξεκίνησαν.

- Τῷ δὲ βάτην παρὰ θῆνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
 πολλὰ μάλ' εὐχομένω γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ
 ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
 Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
 καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
 τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
 Πάτροκλος δὲ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῇ, 190
 δέγμενος Αἰακίδαην, ὅποτε λήξειεν αἰείδων.
 τῷ δὲ βάτην προτέρω, ἤγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπῶν ἔδος ἔνθα θάασεν.
 ὡς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἶδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεῶ,
 οἳ μοι σκυζομένω περ Ἀχαιῶν φίλτατοὶ ἔστων ».
 Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς,
 εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
 αἴψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγύς ἔοντα·
 « μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἐντυνον ἐκάστω·
 οἳ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρω ».
 Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπέιθεθ' ἑταίρω. 205
 αὐτὰρ ὅ γε κρεῖιον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,
 ἐν δὲ συὸς σιάλοιο ράχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
 καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαΐεν μέγα, ἰσόθεος φῶς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἔμαράνθη,
 ἀνθρακίην στορέσας ὀβελούς ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλός θείιο κρατευτῶν ἐπαείρας. 215
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἔλεοῖσιν ἔχευε,
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἐλών ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἴζεν Ὀδυσσῆος θείιο
 τοίχου τοῦ ἐτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἐταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλλῆα.

Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεύς.

«χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἴσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαι
 ἠδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες 230
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι
 νῆας εὐσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσειαι ἀλκήν.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπικουροί,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ 235
 σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι.
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαῖων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Δίῃ, οὐδέ τι τείει

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δώῃ κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἤματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην ».

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανῆλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἓνα κατὰσκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἄλλ' ἐπληγώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

Μ

Τότε ἡ ὀρμὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαικὸν στρατόπεδον, καὶ παρά τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποῖαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατάρθωσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνειλκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυνεν ὅλων τὴν ὀρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἦλεγξε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον :

εἶς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἑκτωρ συνε-

σκέφθη με τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Ξ

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκη-
νῆς τῶν τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φορὰν
ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθω-
σεν ὁ Ποσειδῶν μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία
καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας
ἐτραυμάτισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Οἰλέως ἀπόθησε τοὺς ἐχθροὺς
μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν
καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης.
Μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ
τοιουτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος τῶν. Μέχρι τοῦ μέ-
σου τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ
καὶ ἦτο ἤδη ἕτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσίλαου,
ἐνῶ ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλεῦα περὶ τοῦ
κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία
τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ.
Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεὺς, θὰ ἐσφύζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν
δεινὴν αὐτὴν ὥραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος.
Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμι-
δόνων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένος μετὰ τὴν ἰδικὴν του ὑπέροχον πανο-
πλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν
πραγματικὸν Ἀχιλλεῦα, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεὶς
ὅμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν του ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν,
τὴν ὁποῖαν ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀχιλλεῦα, ὅτι θὰ ἠγωνίζετο μόνον, διὰ
νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν
πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληγώθη ὅμως ἀπὸ
τὸν Εὐφορβον καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

Ρ

Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολύωρον ἀγῶνα κατώρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἥφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξάλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδιώξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἥφαιστος κατεσκευάζε δι' αὐτὸν περίτεχνον ἀσπίδα¹ καὶ θώρακα φαεινότερον ἀπὸ τὴν λάμπιν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερον ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὠμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλεὸν ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἠθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητοὺς. Τοιουτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγίνεν ἀληθῆς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παρίστανται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ραψῶδιαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἄφροδίτη κατήλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, πού ἐπροστάτευον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ εἰς τὴν ὄρμην τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὀπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινεν ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τείχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις, ἔσφξε τὴν Τροίαν, εἶχεν ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφονεύθη ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἔ ξ ε ν ἄ ρ ι ξ ε τ ὸ ν ν ε κ ρ ὸ ν » καὶ με ὑπερηφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς :

«..... ἐπέφνομεν Ἔκτορα δῖον,
ᾧ Τρῶες κατὰ ἄστῳ θεῶ ὡς εὐχετόωντο».

Ἐπειτα τοῦ ἐτῦρησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἔκτορος ἔγινε μεγαλοπρεπὴς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας με θαυμαστά ἐπαθλα¹. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίστευον.

Ω

1 - 143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγῶνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἄς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγῶνων τούτων με τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς ὄρους, πού μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας καὶ περιεφέρετο κλαίων εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν μανίαν τοῦ ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα τοῦ καὶ τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς προσέταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλευσῆ τὸν υἱὸν τῆς νὰ λυπηθῆ τὸν νεκρὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ πρὸς ἐνταφιασμόν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν ποοδῆνεμον Ἴριν :

« Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεῖα· λιποῦσ' ἔδος Οὐλύμποιο 144

ἄγγελιον Πριάμῳ μεγαλήτορι Ἴλιον εἴσω 145

λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,

δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,

οἶον, μηδὲ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνῆρ.

κῆρῦξ τίς οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει

ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν εὐτροχον, ἡδὲ καὶ αὐτίς 150

νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.

μηδὲ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδὲ τι τάρβος.

τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,

ὅς ἄξει, ἧός κεν ἄγων Ἀχιλλῆϊ πελάσση.

αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος. 155

οὐτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·

οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὐτ' ἄσκοπος, οὐτ' ἀλιτήμων·

ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδῆσεται ἀνδρός ».

«Ὡς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελεύουσα.

Ἴξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπήν τε γόνον τε. 160

παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἐνδοθεν αὐλῆς

δάκρυσιν εἶματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖος

ἐντυπὰς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλῇ

κόπρος ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,

τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἔῃσιν. 165

θυγατέρες δ' ἀνά δώματ' ἰδὲ νοοὶ ὠδύροντο,

τῶν μιμνησκόμεναι, οἳ δὴ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ

χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῆ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἡδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθειγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 « θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδετα ἡδ' ἔλεαίρει.
 λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἕκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνήρ.
 κῆρύξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἡδὲ καὶ αὐτίς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἧὸς κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
 κῦτάρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτῆμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτω πεφιδῆσεται ἀνδρός ».

Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὃ γ' οὔιας ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώνεντα,
 κέδρινον, ὑφόροφον, ὅς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 « δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαί φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν

κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ».

Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200
 « ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἦδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὄφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἰέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205
 εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὄφθαλμοῖσιν,
 ὠμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν
 ἡμενοὶ ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθι μοῖρα κραταιῆ
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτῆ, 210
 ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐῶν ἀπάνευθε τοκῆων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἄντιτα ἔργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐ καχιζόμενόν γε κατέκτα,
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215
 ἐσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἄλεωρῆς ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτῆ
 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
 εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220
 ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,
 ψεῦδός κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ' — αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην —
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἷσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
 βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
 ἀγκᾶς ἐλόντ' ἐμὸν υἰόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην ».

Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·
 ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

- δῶδεκα δ' ἀπλοῦδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερον δέκα πάντα τάλαντα·
 ἐκ δὲ δὺ' αἰθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδὲ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἷον. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσο' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 « ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχέες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες; 240
 ἧ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παιῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνῶσεσθε καὶ ὑμμες.
 ῥήιτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ γε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραιζομένην τε 245
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἀἴδος εἶσω ».
- Ἦ, καὶ σκηπανίῳ διέπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἰάσιν οἴσιν ὁμόκλα,
 νεικείων Ἐλενόν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνα τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοῆν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
 Δηίφοβόν τε καὶ Ἴππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραῖος ὁμοκλήσας ἐκέλευε·
 « σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἰθ' ἅμα πάντες
 Ἐκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους 255
 Τροίην ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖσθαι,
 Μῆστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἱππιοχάρμην,
 Ἐκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσχε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφώκει
 ἀνδρὸς γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῦ·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

ψεῦσταί τ' ὀρχησταί τε, χοροιτυπήσιν ἄριστοι,
 ἀρνῶν ἢδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθειῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο; »

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρός ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖν,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπήνης 275
 νήσον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζευῆσαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραῖος
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου

εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τῶ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκικὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἴνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
 χρυσέφ' ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης. 290
 ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφεί Κρονίωνι,
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὀράται·
 αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῶ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπόλων.
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα ».

295

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
 « ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω·
 ἐσθλὸν γάρ Διὶ χειῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἔλεήσῃ ».

300

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὄτρυν' ὁ γεραῖος
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
 νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἧς ἀλόχοιο·
 εὔχετ' ἔπειτα στάς μέσῳ ἔρκει, λείβε δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα·

305

« Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κῦδιστε μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἔλθειν ἠδ' ἔλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπόλων ».

310

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητιέτα Ζεὺς.
 αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν,
 μόρφνον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὄσση δ' ὑφορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
 ἀνέρος ἀφνειοῖο, εὐκλιῖσ' ἀραρυῖα,
 τόσσο' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερά· εἶσατο δὲ σφι
 δεξιὸς αἶξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες
 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

315

320

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσετο δίφρου·
 ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
 τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαίφρων· αὐτὰρ ὄπισθεν

325

ἵπποι, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μάστιγι κέλευε
 καρπαλίμως κατὰ ἄστυ· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
 πῶλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡς εἰ θάνατόνδε κιόντα·
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
 οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο,
 παῖδες καὶ γαμβροί· τῶ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν
 ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
 αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἷον φίλον, ἀντίον ἠΰδα·
 « Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
 ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ᾧ κ' ἐθέλησθα·
 βάσκι' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 ὡς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδη μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
 τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι ».

Ἦς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
 ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρῆν
 ἠδ' ἐπ' ἀπίρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
 εἴλετο δὲ ῥάβδον, τῆ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
 ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
 τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης.
 αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
 βῆ δ' ἰέναι κούρω αἰσυμνητῆρι εἰοικώς,
 πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἦβη.

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλιοιο ἔλασσαν,
 στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν,
 ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
 τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
 Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
 « φράζεο, Δσοδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
 ἀνδρ' ὀρόω, τάχα δ' ἅμμε διαρραίσεσθαι ὀτῶ.
 ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἧ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήση ».

ᾠς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δεΐδιδε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφῶν· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν,
 χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
 « πῆ, πάτερ, ᾧδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δ' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι·
 οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνειόντας Ἀχαιοῦς,
 οἷ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγύς ἔασι;
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοῆν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὄνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἶη;
 οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη.
 ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲν σε ῥέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον
 σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλω δέ σε πατρὶ ἐῖσκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « οὕτω πη τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
 ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἤκεν ὀδοιπόρον ἀντιβολῆσαι,
 αἴσιον, οἶος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητός,
 πέπνυσαί τε νόω, μακάρων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ἥε πη ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
 ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη,
 ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
 δειδιώτες· τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὠριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἐνίσπες ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« πειρᾶ ἔμεῖο, γεραιέ, καὶ εἶραι Ἑκτορα δῖον. 390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνὶ κυδιανείρῃ
ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
'Αργεῖους κτείνεσκε δαίζων ὀξεί χαλκῶ·

ἡμεῖς δ' ἐσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι. 395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοί ἐστι Πολύκτωρ·
ἀφνειὸς μὲν ὁ γ' ἐστί, γέρων δὲ δῆ, ὡς σύ περ ὧδε,
ἔξ δὲ οἱ υἱες ἕασιν, ἐγὼ δὲ οἱ ἔβδομός εἰμι·

τῶν μέτα παλλόμενος κλήρω λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400

νῦν δ' ἤλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
θήσονται περὶ ἄστυ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
ἀσχαλόωσι γὰρ οἶδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405
« εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδew Ἀχιλλῆος

εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,

ἢ ἔτι πᾶρ νήεσσιν ἐμὸς παῖς, ἧέ μιν ἦδη

ἦσι κυσὶν μελεῖστί ταμῶν προύθηκεν Ἀχιλλεὺς ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410
« ὦ γέρον, οὐ πω τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,

ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ

αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτη δὲ οἱ ἦώς

κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρῶς σῆπεται, οὐδέ μιν εὐλαί

ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν. 415

ἢ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἐτάροιο φίλοιο

ἔλκει ἀκηδέστω, ἦώς ὅτε δῖα φανήῃ.

οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθῶν,

οἷον ἔερσῆεις κεῖται, περὶ δ' αἶμα νένιπται
 οὐδέ ποθι μιαρός· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
 ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
 ὡς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔηος,
 καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

᾽Ως φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρων καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
 « ὦ τέκος, ἧ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
 ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
 λήθεται ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·
 τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴση.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον,
 αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
 ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « πειρᾶ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
 ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρέξ Ἀχιλῆα δέχεσθαι.
 τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 435
 συλεύειν, μὴ μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
 σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
 ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ ἢ πεζὸς ὀμαρτέων·
 οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο ».

Ἦ, καὶ ἀνατῆας ἐριούμιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
 καρπαλίμως μᾶστιγα καὶ ἠνία λάζετο χερσίν,
 ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἧῦ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἴκοντο,
 οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
 τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
 πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὤϊξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
 ἐς δ' ἄγαγε Πριάμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
 ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀνακτι

δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἀνακτι
 σταυροῖσιν πυκινόισι· θύρην δ' ἔχε μῶνος· ἐπιβλής
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος.
 δῆ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ᾤξε γέροντι,
 ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκει Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἧ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γὰρ με πατὴρ ἅμα ποιμπὸν ὅπασσεν·
 ἀλλ' ἧ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἶη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τῦνη δ' εἰσελθὼν λαβέ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ μητέρος ἠυκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης ». 467

Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως

καὶ αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὖθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῆ ῥ' Ἀχιλεὺς ἴζεσκε δίφιλος· ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθείατο· τῷ δὲ δὴ οἶω,
 ἦρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἀλκιμος, ὄζος Ἄρῃος,
 ποίπνυον πεφεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στὰς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἷ οἱ πολέας κτάνον υἱας.
 ὡς δ' ὅτ' ἄν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβη, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὡς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μῆσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὄλοῦ ἐπὶ γήραος, οὐδῶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περιναιέται ἀμφὶς ἐόντες
 τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρῆν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζώνοντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῶ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἱες Ἀχαιῶν. 495
 ἐννεακαίδεκα μὲν μοι ἱῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναιῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρῶην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἐκτορα· τοῦ νῦν εἶνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σείῳ, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεοῦς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρὸς· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιοιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ».

Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἕμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπάσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο
 κλαῖ' ἀδινά, προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἔλυσθεῖς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὐτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὤρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη, 515
 οἰκτίρων πολλῶν τε κάρη πολλῶν τε γένειον,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δειλ', ἣ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γὰρ τε πίθῃ κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμίξας δῶη Ζεὺς τερπικέρανος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῶ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῶ· 530
 ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὡς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῶ ἐόντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρείόντων,

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἤμαι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἠδὲ σά τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσπον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἔδος, ἐντὸς ἐέργει
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλησποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μηδ' ἀλίαςτον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔῃος, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα ». 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 552
 « μὴ μέ πω ἐς θρόνον ἴζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δεῖξαι ἄποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας ». 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· 558
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θεὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδέ μάλ' ἠβῶν, 564
 ἐς στρατόν· οὐδέ γάρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 ῥεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῶ νῦν μὴ μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἑάσω
καὶ ἱκέτην περ ἑόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμᾶς ». 570

᾿Ως ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων καὶ ἐπέθετο μύθῳ.
Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,

οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω θεράποντες ἔποντο,
ἤρωος Αὐτομέδων ἠδ' ᾿Αλκιμος, οὐς ῥα μάλιστα 575

τῷ ᾿Αχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα,
οἱ τόθ' ὑπὸ ζυγῶφιν λύον ἔππους ἡμιόνους τε·

ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης

ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα. 580

κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα,
ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἰκόνδε φέρεσθαι.

δμωᾶς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφί τ' ἀλεῖψαι
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,

μὴ ὁ μὲν ἀχθυμένην κραδίη χόλον οὐκ ἐρύσαιτο.
παῖδα ἰδών, ᾿Αχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ, 585

καὶ ἐ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμᾶς.
τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίω

ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' ᾿Αχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας, 590

σὺν δ' ἔταροι ἤειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην.
ὦμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηκεν ἑταῖρον·

« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινόμεν, αἶ κε πύθῃται
εἰν ᾿Αἰδὸς περ ἑών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα

πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσ' ἐπέοικεν ». 595

᾿Η ῥα, καὶ ἔς κλισίην πάλιν ἦε δῖος ᾿Αχιλλεὺς·
ἔζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαίδαλῳ ἔνθεν ἀνέστη,

τοίχου τοῦ ἑτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·
« υἱὸς μὲν δῖος τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,

ἡφίστοισι θεοῖσι φιλῶτατον ἔσθαι, ὅσ' ἐπέοικεν ».

κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφιν 600
 ὄψαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἠῦκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο 605
 χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρήφῃ·
 φῆ δοιῶ τεκέειν, ἣ δ' αὐτῇ γείνατο πολλούς·
 τῷ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἑόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννῆμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δε που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς 615
 νυμφάων, αἶ τ' ἀμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἔνθα, λίθος περ ἑοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, δῖε γεραιέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὐτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται ». 620
 Ἦ, καὶ ἀνατῆξας οἷν ἀργυφον ὠκύς Ἀχιλλεὺς
 « σφάξ'· ἔταροι δ' ἔδερὸν τε καὶ ἄμφεπον εὔκατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὦπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα. 625
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεὺς.
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειῖθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα, 630
 ὅσσοις ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐώκει.

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρώωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη 635
 ὕπνω ὕπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην ».

Ἦ ῥ'· Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμῳῆσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας, 645
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἰ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουλευφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλάς βουλευούσι παρήμενοι, ἧ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἔκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἐπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἐκτορι δῖῳ, 660
 ὧδέ κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὡς κατὰ ἄστῳ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.

ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν,
τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός·
ἐνδεκάτῃ δέ κε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίξομεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

665

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
« ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ' , ὡς σὺ κελεύεις·

σχῆσω γὰρ πόλεμον τόσσον χρόνον, ὅσσον ἄνωγας ». 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος

ἔλλαβε δεξιτερήν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.

οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
κῆρυξ καὶ Πρίαμος , πυκινὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·

αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὐδε μυχῷ κλισίης εὐπήκτου·

675

τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρῃος.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορυσταὶ

εὐδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·

ἀλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,

ὀρμαίνοντ' ἀνά θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα

680

νηῶν ἐκπέμφσειε λαθὼν ἱεροῦς πυλαωρούς.

στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·

« ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοὶ γε μέλει κακόν, οἶον ἔθ' εὐδεις

ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.

καὶ νῦν μὲν φίλον υἷὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας·

685

σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα

παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων

γνώη σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί ».

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.

τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζευξ' ἵππους ἡμίονους τε,

690

ρίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἴξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἥως δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἴαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῆ τε στοναχῆ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδὲ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρη, ἰκέλη χρυσῆ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἑκτορ' ἰόντες, 705
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι
 χαίρετ' », ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει τ' ἦν παντί τε δήμῳ ».

Ὡς ἔφατ'· οὐδὲ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἴκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι. 710
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ
 τιλλέσθη, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχον αἰῶσαι.
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νῦ κε δὴ πρόπαν ἤμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα
 Ἑκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων, 715
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηῖδα·
 « εἷξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε ».

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἷξαν ἀπήνη.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα 720
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἶσαν ἀοιδούς
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδῆν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἦρχε γόοιο,
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κὰδ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτως,
 ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὄτω
 ἤβην ἴξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἧ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἶ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχῆσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σύ δ' αὖ, τέκος, ἧ ἔμοι αὐτῇ
 ἔψεαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλευῶν πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχου· ἧ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χεῖρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ πού ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἐκτωρ
 ἧ πατέρ' ἠὲ καὶ υἷόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἔκτορος ἐν παλάμῃσιν ὁδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δατὶ λυγρῇ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστρῳ. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἔκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείφεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέματα δάκρυ χέουσα ». 745
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο.
- « Ἔκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἧ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἀλὸς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

πολλά ρυστάζεσκεν εοῦ περι σῆμ' ἐτάριοι,
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὤς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
 κεῖσαι, τῶ ἵκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιοχόμενος κατάπεφνεν ».

755

᾽Ως ἔφατο κλαίουσα, γόνον δ' ἀλίαστον ὄρινεν.
 τῆσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
 « Ἐκτορ, ἐμῶ θυμῶ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
 ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ'· ὡς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.
 ἦδη γὰρ νῦν μοι τόδ' εἰκοστὸν ἔτος ἐστίν,
 ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
 ἀλλ' εἴ τις με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτει
 δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐκυρῆ — ἐκυρὸς δὲ πατὴρ ὡς ἠπιος αἰεὶ —,
 ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
 σῆ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
 τῶ σέ θ' ἄμα κλαίω καὶ ἐμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.
 οὐ γὰρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἦπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν ».

760

765

770

775

᾽Ως ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δ' ἔστεινε δῆμος ἀπείρων.
 λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·
 « ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῶ
 δείσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἧ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 πέμπων μ' ὤδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
 μὴ πρὶν πημανεῖν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἠώς ».

780

᾽Ως ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξησιν βόας ἡμιόνους τε
 ζεύγνυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
 ἐννήμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος ἠώς,

785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτη νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρῆν κλυτοῦ Ἑκτορος ἠγγρετο λαός. 789

πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνω 791

πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα

ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.

καὶ τά γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795

πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·

αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὑπερθε

πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·

ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντη,

μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. 800

χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα

εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα

δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.

ὦς οἱ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804

Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον

ΜΕΡΟΣ Β΄

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α') Σημασιολογικαί
- β') Γραμματικαί
- γ') Πραγματικαί

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΤΗΣ ΟΥΔΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΕΡΕΙ
ΠΑΡ' ΟΥΔΕΝΙ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

Εκδόσεις 1972
1973
1974

Ι. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ*

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων

1. Ἴωνικὸν *η* ἀντὶ *α*: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. *ει* ἀντὶ *ε*: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. *ου* ἀντὶ *ο*: οὐλόμενος, Οὔλυμπος, κούρη, κουλεύς.
4. *υ* ἀντὶ *ο*: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἄσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ρίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις:
ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ *ε* + *ο* εἰς *ευ*: ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκειυ.
7. Παρεμβολή τοῦ *ο* πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς
-άω ρημάτων: ἀντιόωσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλόωσι.

β') Συμφώνων

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: κὰδ δὲ (κατὰ δέ), κάββαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ *δ* πρὸ τοῦ *μ*: ἴδμεν, ὄδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ *τ* μετὰ τὸ *π* εἰς τὰς λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.
4. Εὐφωνικὸν *ν* εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἐγώ(ν).

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ἰδίᾳ τοῦ ρ, ἡγουμένου α: **κραδίη, κρατερός.**

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : **τοῖο**. Πληθ. ὄνομ. : **τοί, ταί.**

» γεν. : **τάων.**

» δοτ. : **τοῖσι(ν), τῆσι(ν).**

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν - α: **νεφέληγερέτα, ἵππότα, αἰχμητά.**

2. Κατάληξις ἄρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. - αο ἢ - έω(ω): Ἄτρεί-
δαο, ἑκατηβελέταο, ἰκέτεω, εὐμμελίω.

3. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων: **αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαινέων.**

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ησι ἀντὶ -αισι: **κλι-
σίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῆσι.**

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο: **χωομένοιο, φόβοιο, ἑλάφοιο.**

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν): **οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἑτάροισι.**

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς: -ῆος, -ῆι, ῆα: **Ὀδυσσῆος, Ἀχιλλῆι, ἱερῆα.**

2. Αἴτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: **ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.**

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς **εσσι(ν): κύνεσσι(ν), Μυρ-
μιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).**

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις : πόλιος, ὕβριος, πολίεσσι.

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικά καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὅλων τῶν κλίσεων -φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι) : δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχρεσφι(ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς-πολὺ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν :

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο : δοῖώ, δύω, δοιοί, δοιαί.

2. Αἰολικὸς τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. εἴκοσι(ν) ἀντὶ εἴκοσι (ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν : δεύτατος, τέτατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ : ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν
ἐο, εὔ, εἶο, εὐ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ πληθ. : ἡμεῖς - ἄμμες
ὕμεῖς - ὕμμες.

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ. : ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι(ν)
ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι(ν).

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ. : ἡμέας - ἄμμε
ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτός - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη : μιν (αὐτόν, - ἡν, - ὁ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοί, ταί)** ὡς δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

2. Ἡ ἀντων. **ἐκεῖνος** ἄνευ τοῦ **ε** : **κεῖνος**.

δ') Κτητικῶν :

ἐμὸς

σός, τεὸς

έός, ἐή, ἐόν (ὅς, ἧ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὅ, ἧ, τὸ** μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἀρσεν. **οὗ (οὗ)** καὶ θηλ. **ἧς (ἧς)**.

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. **ὅστις** : **ὅτι**.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. **τίς** : **τέο, τευ - τεω, τω**.

2. Τὸ οὐδέτερον : **ὅτι, ὅτι - ὅτευ, ὅττεο - ὅττεω**.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') Αὐξησις: Παρωχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : **διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο**.

β') Ἀναδιπλασιασμός: Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις : **πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο**.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὅριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς **-εαι** : **παρелеύσει, δυνήσει**.

2. Χρηῖσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : **ἴξον, ἐβήσετο**.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἀορ. εἰς **-(θ)εν** : **ἠγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν**.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς **-αται (-νται)** καὶ ὕπερσυντελ. εἰς **-ατο (-ντο)** : **δεδαίαται, κατακείαται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο**.

5. Χρηῖσις ἐκτεταμένων τύπων ρημάτων τινῶν : **θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)**.

6. Συχνοτάτη χρήσις θαμιστικῶν ῥημάτων με κατάλ. -σκω : κα-
λέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλητικὸν φωνῆεν ε καὶ ο ἀντι η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσ-
σαι, (ἵνα) εἶδετε.

2. Καταλήξεις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα : τύχω-
μι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο : κεχαροῖατο, τυ-
θοῖατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναι, -μεν καὶ
-μεναι : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.

ε') Ἰδιαιτέροι σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἐλυθ- :
ἤλυθον.

Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἄνευ -σα : λύμην,
λύτο.

3. Ἀορ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βῆω (βῶ).

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω : κλύθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἐσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἐσσί (εἶ)
ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ᾶ), ἔωσι (ᾶσι), ἔων (ᾶν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : ἔοις (εἴης), ἔοι (εἴη).

4. Ἀπαρέμφατον : ἔμμεν καὶ ἔμμεναι (εἶναι).

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριοτ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναι,
ἴδυϊα.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν : φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φάσθε.
φάσθαι.

δ') **Εἶμι** :

1. Σχηματισμὸς τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι - : ἴσαν (ἤσαν).

ε') **Κεῖμαι** :

1. Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

Σ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἐς.

2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἶν, ἐνί.

3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρω: ἡμὲν - ἠδὲ (καὶ - καί), αὐτὰρ (δέ), οὐνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἂν δυνητ.), αἶ κε (εἰ, ἂν, ἐάν) ὄφρα (ἴνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.)

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτία. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερές κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικὰ ἀγα-, ἐρι-, ἀρι-, ζα- : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α') 1 - 7 : —**ἡ μῆνις - ιος** = ὀργή, θυμός. — **ἄειδω**· ἄδω = διηγοῦμαι με ἐφδῆν, ψάλλω. μτβτ. — **οὐλόμενος**· ὀλόμενος· με ἐνεργ. σημ. = ὀλέθριος. Ἄορ. β' τοῦ ἄλλυμαι κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος. — **ἔθηκε**· τίθημι = δίδω, προξενῶ. — **ἴφθιμος** = ἀκμαῖος, γενναῖος. — **προϊάπτω** = στέλλω. — **Ἄιδι**· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. Ἄις συνήθως ὀνομ. Ἄιδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α + Fiδ). — **αὐτούς**· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς. — τὰ **ἐλώρια** = ἡ λεία (ἔλωρ, ἐλεῖν). — **τεύχω** = κατασκευάζω, κάμνω. — **οἰωνός** = ὄρνεον. — **πᾶσι** = εἰς τὰ παντὸς εἶδους. — **ἐτελείετο** = ἐξεπληροῦτο· τελεῖω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω. — **βουλή** = θέλησις, ἀπόφασις. — **ἐξ οὗ δὴ**· θὰ νοηθῆ καὶ πάλιν τὸ ἄειδε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10 : τῶν ἀμόθεν. — **τὰ πρῶτα** = κατὰ πρῶτον. — **διαστήτην ἐρίσαντε** = ἦλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἐρίδος. — **διός** = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8 - 16 : — **τίς τ' ἄρα**· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν. — **σφωε**· αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεῖς = αὐτοὺς τοὺς δύο. — **ξυνίημι ἐριδι** = φέρω εἰς σύγκρουσιν. — **μάχεσθαι**· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνουιν ἐχθροί. — ὁ **γάρ**· γὰρ διασαφ. — **χολοῦμαι** = ἐξοργίζομαι. — **ῶρσε**· ὄρνυμι μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ. — **ὀλέκομαι** =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγαφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρῳ ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὁμοίως παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (ἄλλνμαι).— **λαοὶ** = ὁ στρατός. — **οὔνεκα** = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἔνεκα). — **τὸν Χρῦσον**· τὸν ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρῦσου = αὐτὸν τὸν Χρῦσον, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος.— **ἀρητήρ** = ἱερεὺς (ἀράομαι = εὐχομαι). — **θοός** = ταχύς (θέω).— **λύομαι**· μέσ. ὠφελ. = λυτρῶνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. — **ἀπερείσιος**· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἀπειρος.— τὰ **ἄποινα** = τὰ λύτρα. — **στέμματ' Ἀπόλλωνος** = σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος.— **ἐκηβόλος** = ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθητος.— **ἀνά** = ἀνηρημένα. — **λίσσομαι** = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εἶα).— **κοσμήτωρ** = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17 - 21 : — **εὐκνήμιδες** = οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὄπλισμόν τῶν Ἀχαιῶν. — **δῶμα** = κατοικία (δέμω = κτίζω, δόμος). — **ἐκπέρθω** = κυριεύω, ἐκπορθῶ. — **εὔ· εὐ** = μὲ τὸ καλό. — **τά τ' ἄποινα** = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὑποῖα ἔφερον ὁ Χρῦσης.— **δέχεσθαι**· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ.— **ἄζομαι** = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνός).

22 - 32 : — **ἔνθα**· χρον.— **ἐπευφήμησαν** = μετὰ βοῆς προέτρεψαν.— **αἰδεῖσθαι**· αἰδομαι μτβτ.— **ἀγλαός** = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλλομαι).— **ἀνδάνω θυμῷ** = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (ῥίζ. σFαδ, ἄδος, ἠδός).— **κακῶς** = μὲ ὕβριστικὸν τρόπον.— **ἀφίημι** = ἀποπέμπω.— **κρατερὸς** = ἄγριος, σκληρός.— **ἐπὶ-ἔτελλε**· ἐπιτέλλω = δίδω προσταγὴν.— **κιχάνω** καὶ **κίχημι** = συναντῶ. — **δηθύνω** = βραδύνω, ἀργοπαρῶ (δηθά).— **αὐτίς** = πάλιν. — **μή... οὐ χραίσμη** = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ· **χραισμέω** = ὠφελῶ, χρησιμεύω.— **νύ(ν)**· μόρ. ἐγκλ. **μή νυ** = μήπως δά.— **ἔπεισίν μιν καὶ γῆρας** = ἐπέθλη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ.— **τηλόθι** = μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε).— ἡ **πάτρη** = ἡ πατρίς.— **ἐποίχομαι ἰστόν** = πηγαινοέρχομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλειόν, ὑφαίνω.— τὸ **λέχος** = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος).— **ἀντιᾶν λέχος** = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην.— **σαώτερος** = ἀβλαβέστερος, ἀκεραϊότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ **σᾶος - σῶος** = σῶος.— **νέομαι** = ἐπιστρέφω (ῥίζ. νεσ-, νόστος).

β') Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης : Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πηληϊάδεω. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

— Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. **θύγατρα**.

— Ἐπικὸς ἀόρ. τοῦ *δέχομαι* : **ἐδέγμην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : **νέηαι** (*νέη*).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις * : τεῦχε, βασιλῆι, νοῦσον, μιν, κύνεσσιν.*

γ') **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὁλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἣτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπὶ κλησις αὐτῆ : *Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.*— **Πηλεΐάδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἠγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἦρωσ τοῦ πολέμου. (βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ Ἀργεῖοι, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης Δαναοὶ ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἤλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε** : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχη τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 91 - 96 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

ὀρνέων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ
 "Ἄδῃ.—**Ἀτρείδης**: Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ
 ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος,
 ὅστις ἱδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἥτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνο-
 μάσθη Πελοπόννησος.—**Λητοῦς καὶ Διὸς υἱὸς**: Τέκνα δίδυμα τῆς Λη-
 τοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν
 χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν**: Οἱ
 ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία
 τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρὰ, εἶχον ἀνελκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των
 καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος
 τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἔκτασιν,
 ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἔκ-
 φρασιν «παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν».—**στέμματα ἔχων**
χρυσέω ἀνὰ σκήπτρῳ: Διὰ τὸ ἐπισύρη περισσότερον τὸν σεβασμὸν
 ὁ Χρῦσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰκε-
 σίας, τὸ ὁποῖον ὑπεθυμίζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος.
 Συνήθως τὸ ἰκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευ-
 κὰ ἔρια.—**ἐυκνήμιδες**: Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ
 τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλά-
 σματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώ-
 ρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότητος
 καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶ-
 μεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *ἐυκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*.—
ἐν Ἄργεϊ: Ἄργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ
 βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκῆνας. Ἐνίστε
 Ἄργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἄργος εἶναι τὸ
 βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α') 33-42.—**ἔδεισεν**· δειδῶ=φοβοῦμαι (ρίζ. δει-, θεός, δειλός, δει-
 νός).—**ἀκέων**=σιωπηλὸς (ἀκήρ=σιωπηλῶς).— ὁ **θις-ινὸς** = ἀμμου-
 διά.—**πολύφλοισβος**=πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν
 κυμάτων ἐκχονομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἠχοποιήτος). — **ἀπά-
 νευθε** = μακρὰν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι.—
ἤρᾱτο πολλὰ = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχὴν. — **ἠΰκομος** = ἔχουσα ὠ-
 ραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν.—**κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω. —

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—
ἀμφιβαίνω = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ
προφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνστ. — **ζάθεος** = ὁ κατ' ἐξοχὴν
ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — **Ἴφι** = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἴς,
ἰνός = δύναμις). — **τοι·** δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεψα. — **χαρίεντα** = πρὸς
εὐχαρίστησίν σου. Κτγρ. εἰς τὸ νηόν. — **ἐπὶ - ἔρεψα·** ἐπερέφω = θέτω
ὄροφὴν, στεγάζω ναόν. — **ἢ εἰ δὴ** = ἢ ἂν πράγματι. — **κατά·** συναπτ.
πρὸς τὸ ἔκηα (καίω).— **πίων, πείρα, πῖον** = παχύς.— **μηρία** = τεμάχια
μηρῶν — περικεκαλυμμένα μὲ λίπος. — **κρήνην·** κραίνω = ἐκτελῶ, ἐκ-
πληρῶ.— τὸ **ἑέλδωρ** = εὐχὴ, ἐπιθυμία. — **τίνω** = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52 : — **Φοῖβος** = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπιθετον
τοῦ Ἀπόλλωνος. — **βῆ δὲ κατ(ὰ)** = κατέβη δέ. — τὰ **κάρηνα** = αἱ
κορυφαί. — **χώομαι** = ὀργίζομαι. — τὸ **κῆρ** = καρδιά. — **ἀμφηρεφής** =
κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφὶ + ἐρέφω). — **φαρέτρα** = θήκη τῶν βελῶν
(φέρω). — **ἐκλαγξαν** = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν
ἦχον τῶν συγκρουομένων ὄπλων. (Λέξις ἠχοποίητος). — **διστός** =
τὸ βέλος.— **ἦιε·** πρτ. τοῦ εἶμι.— **εἰκῶς** = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς.—
ἔζομαι = καθίζω. — **μετὰ** = μέσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
Ἀχαιῶν. — **ἔηκε·** ἔημι = ρίπτω. — ὁ **ἰός** = βέλος. — **δεινὴ** (κατηγ.)
κλαγγή (ἐ)γένετο = φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — ὁ **βιός** = τὸ
τόξον. — ὁ **οὔρεϋς** = ὁ ἡμίονος.— **ἐποίχομαι** = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. —
ἀργός = ταχύς. — **αὐτοῖσι** = τοῖς ἀνδράσι. — **ἐχεπευκῆς** = αἰχμηρὸν
(ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. —
ἐφίεις· ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον. — **αιεὶ** = διαρκῶς. — ὁ **νέκυς** =
νεκρός. — **θαμέες** (- ειαί) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **βῆ, Ἴφι, ὠμοισι, βιοῖο, κλυθι, νηός.**

γ') **βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης :** Ὁ ποιη-
τῆς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων.
Ἄλλ' ἢ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν
ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ
πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων
κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — **Χρῦσσην :** Ἡ

Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεύς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα** : Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος** : Ἡ γνωστὴ νῆσος ἢ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεύς** : Τὸ περίεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (*σμίνθους*) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ *σανροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα** : Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὀρέων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζηται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα - βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἔκλαγξαν χωμόμενιο κινήθεντος** : Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν : ὁ δ' ἦγε νυκτὶ εὐκίως. Ὅχι φωτεινὸν πρόσωπον οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής. — **πυραὶ νεκύων** : Ὁ Ὀμηρὸς ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α') 53 - 58 :—**ἐννῆμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα + ἡμαρ*).—**ῶχετο** = ἐρρίπτοντο, ῥ. *οἶχομαι*. — τὸ **κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσὶ**· ἐπὶ φρεσὶ τοῦ. — **λευκῶλενος** = λευκὰς ὠλένας ἔχουσα. — **κῆδομαι** = ἐνδιὰφέρωμαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἥρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν· καὶ τώρα περισσότερον συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **δράτο**· *ἑώρα*. — **ἐπεὶ οὖν**· τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἤγερθεν**· ἤγερθησαν, *ἀγείρωμαι* = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν. — **ὀμηγερέες τ' ἐγέ-**

νοντο = εὐρέθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν. — **τοῖσι μετέφη** = ὠμίλησε πρὸς αὐτούς. — **ὠκὺς - εἶα - ὕ** = ταχύς, γοργός.

59 - 67 : — **ἄμμε· ἡμᾶς**. — **παλιμπλαγχθέντας** = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων : *νῦν ὁτῶ ἄμμε ἄψ ἀποροστήσειν παλιμπλαγχθέντας* = τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας. — **ἄψ** = ὀπίσω (ἀπό, Λατ. abs...). — **εἶ γε** = ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ *ἄψ ἀποροστήσειν*. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν κἄν (*εἰ φύγοιμεν*), παρεντίθεται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις με ἀιτιολογικὴν σημασίαν : *εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ κλπ.* Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῆ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω. — **δαμᾶ**· μέλλον τοῦ *δάμνημι* = δαμάζω, ἀφανίζω (*δμοή, ἀδμής*). — **ἄγε**· παρακελευσματικὸν = ἔλα, ἄς... — **ἐρείομεν**· ἐρέω = ἐρωτῶ. — **ιερεῖα - ὄνειροπόλον**· οἱ δύο ὄροι δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ *ιερεὺς* μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ *ὄνειροπόλος* διὰ τῶν ὄνειρων. — **ἦ καὶ ὄνειροπόλον** = ἔστω καὶ ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὄνειρων. — τὸ **ὄναρ**· ἔλλειπτ., μόνον ὀνομαστ. καὶ αἰτιατ. — **ὄς κ' εἶποι**· τὸ *κε* = δυνητικόν. — **ὄ τι** = διὰ ποίαν αἰτίαν. — **χώομαι**· Α 44. — **εἴτ' ἄρα** = μήπως τάχα. — **εὐχωλῆ** = εὐχή, δέσεις. — **ἐπιμέμφομαι** = κατηγορῶ, παραπονοῦμαι. — **ἐκατόμβη** = θυσία με ἄφθονα θύματα. — **αἶ κέν πως** = εἴ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοουμένου ῥήμ. *σκοπεῖν*, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ἤθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν. — **κνίσσης ἀντιάσας** = νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῆ κνῖσαν. Τὸ *ἀντιάω* μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ. — **τέλειος** = ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα. — **βούλεται**· ὑποτακτ. — **ἡμῖν**· δοκτ. χαριστ. — **ἀπὸ ἀμῦναι** = νὰ ἀποτρέψῃ. — **λοιγὸς** = ἔλεθρος.

68 - 83 : — **ἦ τοι ὄ γε**· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ **τοῖσι δέ**. Δηλ. αὐτὸς μὲν... ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ... — **οἰωνοπόλος** = ἐρμηνευτὴς οἰωνῶν. — **ὄχα** = κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ *ἄριστος*. — **ἦδη· ἦδει**. — **τὰ ἐόντα** = τὰ παρόντα. — **ἦγήσατο νήεσσι** = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα. — **Ἴλιον εἶσω** = καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἴλιου. — **ἦν**· κτητικ. — **πόρε**· ἄορ. β' ἀχρήστου ἔνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε. — **σφιν ἄγο**

ρήσατο = ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ῥ. ἀγοράομαι. — **μετέειπε**· πρβλ. **μετέφη** Α 58. — **εὐφρονέων** = μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν. — **κέλομαι** = προτρέπω, παρακινῶ. — **δίφιλος** = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — **μυθήσασθαι** = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — **ἐκατηβελήτης**· συνών. τοῦ ἐκηβόλος· Α 14. — **τοιγὰρ** = λοιπόν. — **συντίθημι**· ἔνν. φρεσι = προσέχω, ἔννοῶ. — **ἦ μὲν μοι ἀρήξειν** = ὅτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσης. — **πρόφρων** - **πρόφρασσα** = πρόθυμος. — **ἦ γὰρ** = διότι ἀληθῶς. — **χολώω** = ἐξοργίζω. — **μέγα κρατέει** = ἀσκεῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — **κρείσσων (ἐστὶ)** = ὑπερισχύει. — **χώσεται**· ἄβρ. ὑποτακτ. — **χέρη**· **χερήων** = κατώτερος. — **εἶ περ γὰρ** = διότι καὶ ἄν. — **χόλος** = ὀργή. — **αὐτῆμαρ** = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — **καταπέψη**· ῥ. καταπέσσω = καταστέλλω (ἢ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. **καταπίνω τὸν θυμὸν μου**. — **μετόπισθεν** = εἰς τὸ μέλλον. — **ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ. — **κότος** = μνησικακία. — **ὑφρα τελέση** = ἔως ὅτου ἐκτελέση, ἔνν. τὴν ἐκδίκησιν. — **ἐν στήθεσσι ἐοῖσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει κότον. — **φράζομαι** = σκέπτομαι.

84 - 91 :— **ἀπαμείβομαι** = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — **θαρήσας μάλα** = μὲ πολὺ θάρρος. — τὸ **θεοπρόπιον** ἢ ἡ **θεοπροπίη** = προφητεία, χρησμός. — **οὐ**· ἡ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 **οὐ τις**. — **ῶ**· συναπτ. πρὸς τὸ **εὐχόμενος**. — **ἀναφαίνω** = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — **ἐπὶ χθονὶ** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — **δέρκομαι** = βλέπω, κοιτάζω (**δράκων**, νεοελλ. **δραγάτης** = ὁ ἀγροφύλαξ). — **παρὰ νηυσί**· Α 12. — **οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίησε σοι** = δὲν θὰ ἀσκήση βίαν ἐναντίον σου. — **Ἄγαμέμνονα** = περὶ τοῦ Ἄγαμέμνονος. — **ἦν εἵπης**· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποκτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν **οὐκ ἐποίησε ἐκφράζει** τὸ βέβαιον. — **πολλόν**· ἐπίρρ. = πολὺ. Πρβλ. **ὄχ' ἄριστος**. — **εὐχεται εἶναι** = διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις **εὐχομαι εἶναι** καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ **εἶμι**.

92 - 100 :— **αὐδάω** = ὀμιλῶ. — **ἀμύμων** = ἄψογος, ἀμειμπτος (στερ. **ἀ + μῶμος**). — **οὐτ' ἄρ** = λοιπὸν οὔτε... — **εὐχολῆς** κλπ. Α 65. — **ἀρητῆρ**· Α 11. — **ἀπολύω** = ἀπολυτρῶνω. — **ἄποινα**· Α 13. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **ἀεικῆς** = ἐπονείδιστος, φρικτός. — **λοιγός**· Α 67. — **ἄπειρος**· ἀποκλιθεὶς ἀπὸ τοῦ ἰσοπύτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἄγαμέμνονα.— ὁ **ἐλίκωψ** — ἡ ἐλικῶπις = ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (ἐλικ - ἐλίσσω + ὤψ).— **ἀπριάτην** = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεάν (ἀ (στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα πρβλ. *μάτην, ἄντην* κ.ἄ.— **ἀνάποινον** = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ.— **τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν** = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπέιθαμεν.

β') Μέσος τύπος τοῦ ὁρῶ με ἐνεργητ. σημασίαν : **ὄρατο**.

— Ἐπικός τύπος **σφίν** ἀντὶ σφίσιν.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε**.

γ') **ἀγορήδε καλέσατο λαὸν Ἀχιλλεύς** : Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἄγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει.— **μάντις** : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβῶνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνεσι. Σπανιώτερον ἐπροφῆτευον οἱ μάντις τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδεικνυον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἦτοι ἐκ τῶν *σπλάγγων τῶν θυμάτων* (*ιερεῖς*), διὰ τῶν *ὄνειρων* (*ὄνειροπόλοι*) καὶ διὰ τῶν *οἰωνῶν* (*οἰωνοπόλοι*). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγίνετο μαντικὴ καὶ δι' *ἐμπύρων*, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ *θοοῖσματος* τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ *διοσημιῶν*, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ.— **κνίσης ἀντιάσας** : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐδῶδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων.— **τελείων** : Τὰ θυσιαζόμενα ζῶα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκλεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφεῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη τῶν

σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας** : Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἰκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμήθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῆ ἕνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας αὐθορμητῶς ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν : « *κέλεαί με, διίφιλε, μωθήσασθαι...* ». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο** : Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχεσίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα « *ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω* ». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν « *τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυπεν* ». — **ἐλικώπιδα κούρη** : Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὁμήρω ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς : « *ἐλικώπες Ἀχαιοὶ* » (A 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α') 101 - 105 : — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων - οῦσα** = ἄρχων, κύριος· **εὐρὺ κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. *late rex*). — **ἄχθυμαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν. (*ἄχος*). — **τὸ μένος** = ἡ ὀρμή, τὸ πάθος. — **μέγα πίμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφούσκωσαν. — **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαινοι** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη. — **ῥοσσέ** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἱ** = αὐτῶ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **εἶκτην**· δυϊκ. ὑπερσυντελ. τοῦ *φέφ(ο)ικα* = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρῶτιστα**· ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὀσσόμενος** = προσβλέπων ἀγρίως (*ῥοσσέ*).

106 - 115 : — **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήγυον** = κάτι ποὺ νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστί τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ. : *ἐστί σοι φίλον* = ἀγαπᾶς, σοῦ ἀρέσει. — **ἐσθλός** = καλός. — **ἐτέλεσσα** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῆ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν**

Δαναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — **θεοπροπέω** = λέγω θεοπροπίας, ἐρμητεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — **ἀγορεύεις** = λέγεις ἐπισήμως. — **ὡς δὴ** = ὅτι δῆθεν. — **σφιν** = τοῖς Δαναοῖς. — **τεύχω** = κάμνω, προξενῶ. — **κούρης Χρυσήιδος** = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — **καὶ γὰρ ῥα** = διότι ἀληθῶς. — **προβέβουλα** = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — **κουριδίη ἄλοχος** = νόμιμος σύζυγος. — **ἔθεν** = αὐτῆς. — **τὸ δέμας** = ἡ κορμοστασιά. — **ἡ φυή** = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — **οὔτ' ἄρ φρένας** = οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — **ἔργα** = ἐργόχειρα.

116 - 120: — **καὶ ὡς**· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — **πάλιν δόμεναι** = ἀποδοῦναι. — **ἢ ἀπολέσθαι** = παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὄχι νὰ χάνεται. — **αὐτάρ**· ἐναντ. = ἀλλά. — **τὸ γέρας** = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — **οἶος** = μόνος. — **ἔω**· ὦ. — **ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε** = διότι δὲν ἀρμόζει κἄν. — **λεύσσω** = βλέπω, κοιτάζω (λευκός, — lux). — **δ** = ὅτι. — **μοι**· δοτκ. ἀντιχαριστική. — **ἔρχεται ἄλλη** = πηγαίνει ἀλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129 : — **ποδάρκης** = ταχύπους (πούς + ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν *ποδάρκης* διὸς Ἀχιλλεύς. — **κῦδιστε** = πανένδοξε (κῦδος = δόξα). — **φιλοκτέανος** = φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ. + κτέανον = κτῆμα). — **πῶς γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλεύς, ὡς νὰ ἔλεγε: τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — **μεγάθυμος** = μεγαλόψυχος. Πρβλ. *μεγαλήτωρ*. — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδόλως. — **ἴδμεν· ἴσμεν**. — **ξυνήγνια** = κοινὰ λάφυρα ὄλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός = κοινός). — **κείμενα** = βαλμένα κατὰ μέρος, προσωρισμένα πρὸς διανομήν. — **τὰ μὲν... τὰ** = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — **ἔξεπράθομεν** = ἀπεκτήσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί: *ἐκπέραντες πόλεις ἐκ πολλίων ἐλάβομεν*. — **δέδασαι**· *δατέομαι* = μοιράζομαι. — **λαούς**· ὑποκείμε. τοῦ *ἐπαγείρειν*. — **παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν** = νὰ τὰ συγκεντρώσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — **θεῶ** = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — **προϊήμι** = ἀφίνω, στέλλω. — **ἀποτίνω** = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. *τίνω* A 42. — **αἶ κέ ποθι** = ἐὰν ἴσως. — **δῶσι**· δῶ. — **πόλιον Τροίην** = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — **εὐτείχεος** = καλοτειχισμένος, ὀχυρός. — **ἔξαλαπάζω** = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147 : κρείων · Α 102.—μὴ δὴ οὕτως = ὄχι δὰ ἔτσι.—ἀγαθός περ ἐών = παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν.—θεοείκελος = ὁμοιος μὲ θεόν (θεός + εἶκελος).—μὴ κλέπτε νόω=μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης.—οὐ με παρελεύσεαι · παρέρχομαί τινα=προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρῃς».—ἡ ἐθέλεις = ἀλήθεια θέλεις.—ὄφρα ἔχῃς = ἵνα ἔχῃς, νὰ ἔχῃς.—αὐτός· τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἔχῃς=σύ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχῃς.—αὐτάρ· ἀντιθετ. — αὐτως = ἔτσι.—ἡμαί = κάθημαι. — δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι).—κέλεαι · Α 74.—εἰ μὲν δώσουσι· θὰ νοηθῇ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει.—ἄρσαντες κατὰ θυμὸν = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀραρίσκω = προσαρμύζω.—ὄπως ἔσται· πλγ. ἐρώτησις.—ἀντάξιον· ἔνν. ἐκείνου τὸ ὁποῖον χάνω.—ἐγὼ δὲ = ἐγὼ πάντως.—ἔλωμαι· ῥ. αἰροῦμαι=λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κεν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξι. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος.—τεός = σός.—ἄξω ἐλών· ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἰών.—κέν κεχολώσεται· τὸ κέν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλων ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται.—ὄν κεν ἴκωμαι = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κεν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῇ νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουν ὄλα αὐτά.—ἡ τοι = βεβαίως, ὅπωςδῆποτε.—μεταφράζομαι = σκέπτομαι κατόπιν.—αὐτις = ἄλλην φοράν.—ἄγε· παρακελευσμ. = ἐμπρός.—ἐρύσομεν· ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύω.—ἄλς - ἄλδς=θάλασσα.—ἐρέτης = κωπηλάτης.—ἐπιτηδῆς = ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογή τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχήν.—ἀγείρομεν... θείομεν... βήσομεν· ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρωμεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσομεν = ἄς ἐπιβιβάσωμεν.—ἀρχός = ἀρχηγός. (Κατγρμ.). — βουλευφόρος = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλήν + φέρω). — ἡῆ = ἡ.—ἐκπαγλος=φοβερός (ἐκπλαγος, ἐκπλαγήναι). — ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—ἱερά ῥέζω = τελεῶ θυσίας· ῥέζω = πράττω (ῥέκτης).

β')—Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερείων.

—Ὁ σύνδεσμος ὅτι : ὅ.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν ἔμμεναι, δώωσι, ἔθεν, ξω, ἴδμεν, πολίων.

γ') **εὐρὸν κρείων** : Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκῆνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (Β 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ὡς ἡγεμῶν τοῦ μεγαλύτερου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—**φρένες ἀμφιμέλαιαι** : Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἶμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μετὰ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὠμοιάζον μετὰ λάμπον πῦρ.—**μάντι κακῶν** : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεῖνὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἴφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλεωθῇ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσῃ ὁ Ἀγαμέμνων.—**οἴκοι ἔχειν** : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς *κουριδῆς ἀλόχου*, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—**Κλυταιμῆστρα** : Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—**οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα** : Ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (*δέμας καὶ φωνή*), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (*φρένας*) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν** : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχείρουν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσαν καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ὄλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνήμια*). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξάαιρετον δῶρον (*γέρας*).—**ἐυτείχεον πόλιν** : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰλιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—**Αἶας** : Υἱὸς τοῦ Τελαμώνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἦρωας μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελ-

φος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί.— **νῆα μέλαιναν** : Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χρῶμα προσιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίσσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χρῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα : *κνανόπρωροι, φοινικοπάρηοι, μιλοπάρηοι, ἔθσελμοι, ὠκύποροι νῆες* κ.ἄ.— **εἰς ἄλλα δῖαν** : Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεοὺς.— **βουληφόρος** : μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουσιν ἐπ' αὐτῶν γνώμην.— **Ἰδομενεύς** : Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α') 148 - 160 : — **ὑπόδρα** = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπό + ῥίζ. δρακ - δέρομαι), ἐπίρρ.— **πόδας ὠκύς** · Α 48. — **ὦ μοι** · ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.— **ἐπιειμένος** = ἐνδεδυμένος, ῥ. ἐπί+ἐνωμαι, ἐφένωμαι.— **κερδαλέφρων** = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (κερδαλέος + φρήν).— **πρόφρων** · Α 77.— **τοὶ ἔπεισιν** · σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου. — **ὄδον ἐλθέμεναι** = νὰ μεταβῇ εἰς τινὰ ἀποστολήν, δηλ. πρεσβείαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.— **Ἴφι** · Α 38.— **οὐ γὰρ ἐγώ** · ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα. — **ἔνεκα Τρώων μαχησόμενος** = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας. — **αἰχμητής** = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής. — **οὐ τι** = οὐδὲως. — **αἰτίός εἰμί τινι** = βλάπτω, ἀδικῶ τινά. — **ἐλαύνω** = ἀπάγω. — **οὐδὲ μὲν ἵππους** · ὁ μὲν βεβαιωτικὸς. — **ἐριβῶλαξ** = γῆ ἔχουσα μεγάλους βῶλους χρώματος, εὐφορος (ἐρι (ἐπιτ.) + βῶλαξ). — **βωτιάνειρα** = γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (βόσκω, βώτωρ + ἀνήρ).— **δηλέομαι** = βλάπτω (δηλητήριον).— **ἐπεὶ ἦ** = διότι ἀλήθεια. — **οὐρεα σκιόεντα** = σκιερά, ἄγρια βουνά. — **θάλασσα ἠχέεσσα** = ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.— **σοί** · ἡ ἄντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἄμ' ἐσπόμεθα. — **μέγα ἀναιδὲς** = ἀναιδέστατε. — **τιμὴν ἀρνύμενοι** = ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν.— **Μενελάω σοί τε** ·

δοτ. χαριστ. — κυνωπα· μόνον εἰς κλητ. = ποῦ ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοῦς Τρῶας. — μετατρέπομαι = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — τῶν οὐ τι μετατρέπη = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — ἀλεγίζω = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171 : — καὶ δὴ = καὶ ἰδοῦ, καὶ ὀρίστε. — αὐτός· προσδιор. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι. — ὧ ἐπι· ἐπὶ ὧ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου. — μογέω = κοπιάζω, κουράζομαι. — υἱες Ἀχαιῶν = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα = οἱ Ἑλληνες στρατιῶται. — οὐ μὲν ἔχω = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — εὖ ναιόμενον = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοῦς κατοίκους, εὐτυχῆ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — πτολίεθρον = κάποιαν πόλιν. — πολυαίξις = προκαλῶν πολλὴν ταραχὴν, ὀρηκτικός. — διέπω = διευθετῶ, διεξάγω. — ἀτὰρ = ἐν τούτοις. — δασμός = διανομὴ λαφύρων. — τὸ γέρας = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — ὀλίγον τε φίλον τε = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — ἐπεὶ κε = ὁσάκις. — κάμνω = κουράζομαι, μετὰ κατηγγρμ. μετοχῆς. — νῦν δέ· τὸ δὲ ἐναντιωμ. — ἐπεὶ ἦ· A 156. — φέρτερον = καλύτερον. — ἴμεν· ἰέναι. — κορωνίς· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. νησιὶ κορωνίσι = πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα. — σ(οι) = πρὸς χάριν σου. — οἶω = σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος. — ἄτιμος = περιφρονημένος. — τὸ ἄφενος = ἀγαθὰ, περιουσία (ἀφνειός = πλούσιος). — ἀφύσσω = σωρεύω.

172 - 187 : — φεῦγε μάλα = μάλιστα, νὰ φύγῃς. — ἐπέσσυται· ῥῆμ. ἐπισσεύομαι = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — λίσσομαι· A 15. — οἶ κε τιμήσουσι· τὸ κέ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — μητίετα = σύμβουλος, πάνσοφος (μῆτις, μῆτιομαι)· ἐπίθετον τοῦ Διός. — ἔχθιστος = μισητότατος. — διοτρεφής = ὁ παρὰ τοῦ Διός τραφεὶς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων. — καρτερός· κρατερός = ἰσχυρός. — θεός που = κάποιος θεός, νομίζω. — σῆς = σαῖς. — Μυρμιδόνεσσιν = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — ἀλεγίζω· A 160. — ὄθομαι = ἀνησυχῶ. — κοτέω = εἶμαι θυμωμένος (κότος· A 82). — δέ τοι = μάλιστα. — ὡς = ἀφοῦ. — τὴν μὲν πέμψω = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — κ(ἐ) ἄγω· ἀντὶ ἄξω. — ἦ κλισίη = ἡ σκηνὴ (κλίω). — φέρτερος = ἀνώτερος. — στυγέω = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — φάσθαι ἴσον ἐμοί = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — ὁμοιωθήμεναι (ἐμοί) ἄντην = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β') Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἴομαι : **ὄτω**.

— Σχηματισμὸς τοῦ υἱὸς κατὰ τὰ τριτόκλ. **υἱες**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός**.

γ') **ἀναιδεῖν ἐπιειμένε** : Ἡ ὀργίλη αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδεῖαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας τοὺς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερά τὰ ἐνδύματά του.—**οὐ γὰρ ἐμᾶς βοῦς ἤλασαν**... : Συχνότατη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῴρωνον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχειροῦν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.—**Φθία** : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεΐδης.—**οὔρεα σκίοντα** : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ ὄρη καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον **σκίοντα** ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὁποῖα καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—**τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοί τε** : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρῶας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.—**ὀλίγον τε φίλον τε** : Ἡ ἔκφρασις αὕτη, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ « ὅσους ὀλίγη τε φίλη τε » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—**μητίετα Ζεὺς** : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαινεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μὲ ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Ταύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον **πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε** καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον **μητίετα**.—**Βρισηῖς** : εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188 - 222

α') 188 - 201 : —τὸ **ἄχος** = λύπη, ἀγανάκτησις.— **ἐν στήθεσσίνοι** = μέσα εἰς τὸ στήθος του.—τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά.—**λάσιος**=μαλλιαρός.—**διάνδιχα** = κατὰ δύο τρόπους (*δια - ἀνά - δίχα*). **μερμηρίζω** = διαλογίζομαι (*μερ - μέριμμα*) : **διάνδιχα μερμηρίζω** = εἶμαι μὲ δύο γνῶμας, ἀμφιταλαντεύομαι.—**φάσγανον**=ξίφος (ἀντὶ *σφάγανον, σφά-*

ζω).—**έρουμαι** = σύρω, ἔλκω.—**έρω**· A 141.—**άνίστημι** = ἐγειρω-
 τινά ἀπό τήν θέσιν του. Ἐδῶ : νά τοὺς σηκώσῃ καὶ νά τοὺς διαλύσῃ.—
ὁ δέ· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς μέν.—**ἐναρίζω** = φονεύω.—**ἐρητύω**
 = ἀναχαιτίζω, συγκρατῶ.—**ἦος** = ἔως.—**ὀρμαίνω** = ἀνακινῶ κατὰ
 νοῦν (ὀρμάω).—**κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν** = ἐνῶ ἔταλαν-
 τεύετο μεταξύ σκέψεως καὶ πάθους.—**ἔλκετο** = ἤρχισε νά σύρῃ.—**ὁ**
κολοῦς = θήκη ξίφους.—**ἦλθε δέ**· τὸ δέ ἐναντιωμ. = ἦλθεν ὁμως.—
πρὸ ἦκε· ῥ. **προῖημι** = ἐκπέμπω, ἀποστέλλω.—**ὁμῶς** = ὁμοίως, ἐξ-
 ίσου.—**κῆδομαι**· A 56.—**ὄπιθεν** = ὀπισθεν.—**οἶος**· A 118.—**θαμ-**
βῶ = ἐκπλήττομαι.—**μετὰ τρέπομαι** = στρέφω ὀπίσω.—**ἔγνω** = ἀνε-
 γνώρισε.—**δεινῶ**· κατηγ. τοῦ ὄσσε.—**ὄσσε**· A 104.—**φάανθεν**· ἐφάν-
 θησαν = ἤστραψαν.—**μιν** = αὐτήν. Συναπτ. τῷ *προσηῶδα*.

202 - 214 : —**τίπτε**· *τί ποτε* = διατί λοιπόν.—**αὔτε** = πάλιν.—**αί-**
γίοχος = ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθετ. τοῦ Διός.—**εἰλήλουθας**· ἐλή-
 λυθας.—τὸ **τέκος** = τὸ τέκνον.—**ἦ** = μήπως.—**ὔβρις** = ὑπεροψία, αὐ-
 θαιρεσία.—**ἐκ ἐρέω τοι** = θά σοῦ βεβαίωσω.—**τελέεσθαι** = ὅτι θά
 πραγματοποιηθῇ.—**ἦς**· κτητ.—**ὑπεροπλίη** = ὑπεροψία, θρασύτης (*ὑπέρ-*
οπλος).—**τάχα ποτέ** = γρήγορα κάποτε.—**θυμός** = ψυχή, ζωή.—
γλαυκῶπις = ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς (*γλαυκός* =
 στιλπνός + ὦπ).—**τεόν**· σόν.—**ἄγε λῆγε** = ἔλα παῦσε.—**πίθηαι**·
πίθομαι = πειθομαι.—**ὡς ἔσεται περ** = ὅπως βεβαίως θά γίνη.—**ἐξε-**
ρέω· A 204.—**τετελεσμένον ἔσται** = θά ἐκπληρωθῇ.—**καὶ τρίς**
τόσα = ἀκόμη καὶ τριπλάσια.—**παρέσσεται τοι** = θά ἔλθουν κοντά
 σου, θά σοῦ δοθοῦν.—**ἰσχομαι** = συγκρατοῦμαι.—**ἡμῖν** = εἰς ἐμέ καὶ
 εἰς τὴν Ἡραν.

215 - 222 : — **μὲν** = βεβαίως.—**σφωίτερον ἔπος** = τὴν ἐντολήν
 ὑμῶν τῶν δύο (*σφῶι*· δυϊκ. τοῦ *σύ*).—**εἰρύσασθαι**· ἐρύομαι = σφάζω,
 φυλάττω.—**κεχολωμένον περ**· ἐναντ. μετοχ.—**ὡς** = οὕτως.—**ἐπι-**
πίθομαι = ὑπακούω.—**τ(ε) ἔκλυον**· ἀόρ. γνωμ. Τὸ τέ συνάπτει στε-
 νότερον τὰς δύο ἐννοίας : ἡ ὑπακοή πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον
 ἀποτέλεσμα νά εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας.—**κλύω**·
 A 37.—**ἦ** = εἶπε· ῥῆμα ἡμί (*Λατ.* *aiο*).—**ἡ κώπη** = ἡ λαβή.—**σχέθε**·
 ἔσχε· ἔχω = κρατῶ.—**ἄψ** = ὀπίσω.—**ῶσε**· ὠθῶ.—**οὐδ' ἀπίθησεν** =
 ὑπήκουσε. **Σχῆμα** λιτότητας.—**βεβήκει**· ὁ ὑπερσυντλ. δηλοῦ τὴν τα-

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.— μετὰ = μεταξύ.— δαίμονες = θεοί.

β') Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεὺς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πη-
λειῶνος - *ωνι* - *ωνα*.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἔως : ἦρος, εἰως.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ὄπισθεν : ὄπιθε.

— Κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου :
σφωίτερον.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω : ἔσχεθον (ἔσχον).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : φάανθεν, πίθηαι,
ὑβριος, ὡς, τεόν, φάσγανον.

γ') ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἀφοῦ ἀμπεταλαντεύθη
ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα
καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. —
ἦλθε δ' Ἀθήνη : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς
Ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἔλλους, ὅπως τῶρα ἡ Ἀθηνᾶ
εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἶφ φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς
πράξεις των. — ξανθῆς κόμης : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄν-
δρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ
κόμη, ὡς εἰκόζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖ ὁ ποιη-
τῆς : εὐπλόκαμος, εὐκόμος, κάρη κομόωντες κ.ἄ.— δεινώ οἱ ὄσσε
φάανθεν : Εὐστοχώτατα ὁ ποιητῆς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς
Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὅποια προπάν-
των παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ
τὸ χεῖρι του.— αἰγίοχος : Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα
κρατεῖ αἰγίδα. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον
τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κερανοῦ (*καταιγίς*). — ἐπ' ἀργυ-
ρέῃ κώπῃ : Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆ-
μα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὐρέ-
θησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο
λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων
ὕλων. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκῶν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἐνὸς
περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολεοῦ) καὶ ἐκρέματο
ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ τελα-
μῶνος).

α') 223 - 232 : — **ἐξαῦτις** = ἐκ νέου.—**ἀταρτηρὸς** = βίαιος, δριμύς.—**οἰνοβαρῆς** = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος.—**κυνὸς ὄμματα ἔχων**· περίφρασις τοῦ *κυνῶπα*.—**θωρήσσομαι** = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (*θώραξ*).—**λόχος** = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή.—**ἀριστεὺς** = ἡγεμών, ἀρχηγός.—**τλῆναι** = τολμᾶν. 'Ο ἀόρ. εἰς σημασίαν ἐνεστώτος.—**τό·** *ἰέναι λόχονδε*.—**ἡ κῆρ-ηρὸς** = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος.—**εἶδετε** = φαίνεται.—**ἦ·** εἰρωνικῶς = βεβαίως, ἀλήθεια.—**λῶιον·** *λῶον* = καλύτερον, συμφερότερον.—**κατὰ στρατὸν** = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου.—**δῶρα** = γέρα.—**ἀποιρεῖσθαι·** ἀφαιρεῖσθαι.—**ὄς τις·** ἀναφ. ὑποθ. πρότασις. = *εἴ τις...*—**ἀντίον σέθεν** = ἐναντίον σου.—**δημοβόρος** = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικὸς (*δήμος + βορά, βιβρώσκω*). 'Ο κατ' ὀνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀνγκόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔξαρσιν τοῦ Ἀχιλλέως.—**ἐπεὶ**· αἰτιολογεῖ τὸ *δημοβόρος* ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του.—**οὔτιδανὸς** = μηδαμινός, τιποτένιος.—**ἦ γάρ·** ἐνν. *ἄλλως·* τουτέστιν : ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους.—**ῥύστατα** = διὰ τελευταίαν φοράν.—**λωβήσαιο ἂν** = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν' ῥ. *λωβάομαι λῶβη*).

233 - 244 : — **ἔκ τοι ἔρέω·** A 204. — **ἐπὶ** = πρὸς τοῦτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου.—**τὸ μὲν** = τὸ ὅποῖον βεβαίως.—**ὁ ὄζος** = ὁ κλάδος.—**φύω** = φυτρῶν.—**τομῆ** = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποῖον ἐκόπη (*τέμνω*).—**ἀναθηλέω** = θάλλω, βλαστάνω.—**περὶ** = τριγύρω.—**ἔ** = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον.—**χαλκὸς** = τὸ ὀρειχάλκινον ἐργαλεῖον.—**λέπω** = ξεφλουδίζω (*λεπίς*).—**μῖν** = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον.—**φορέω** = κρατῶ διαρκῶς (*θαμιστ. τοῦ φέρω*).—**δικασπόλος** = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον.—**αἱ θέμιστες** = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου.—**ἐρύομαι** = σφίζω, διαφυλάττω.—**πρὸς Διὸς** = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός.—**ὁ δὲ** = οὗτος δέ.—**ἦ ποτε** = ἀναμφιβόλως κάποτε.—**ποθὴ Ἀχιλλῆος ἴξεται** = θὰ ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (*ἡ ποθή·* παράλληλος τύπος τοῦ *πόθος*).—**ἄχθυμαι** A 103.—**χραιομέω·** A 28. — **εὔτ(ε) ἂν** = ὅταν.—**ὑφ' Ἔκτορος·** ποιητ. αἴτ. εἰς τὸ *πίπτωσιν*.—**ἀνδροφόνος** = ὁ φονεὺν ἄνδρας, φονικός.—**ἐνδοθι** = μέσα σου.—**ἀμύσσω** = ξεσχίζω, σπαράττω (*ἀμυχή*). — **χῶδ-**

μενος· Α 44.— **ὁ τ(ε)**· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβουσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— **τίω** = τιμῶ.

β') Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν : **ἀπό - αἰρεῖσθαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἰρύαται, μιν.*

γ') **οἶνοβαρές** : Ἡ ὑπερβολικὴ οἶνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὄνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό.— **μέγαν ὄρκον** : Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— **σκῆπτρον** : Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (*φορέουσι*) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὁμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδοτο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποίκιλτα (κατωτέρω : Α 246).— **χαλκός** : Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς ὄπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— **δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται** : Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμη τὸ δίκαιον καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκαζε τοὺς ὑπηκόους του.— **Ἔκτωρ ἀνδροφόνοιο** : Ὁ Ἔκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστῆς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστερά μορφή τῆς Ἰλιάδος καὶ ὄλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α') 245 - 253 :— **ποτι** = πρὸς· συναπτ. *γαίη*.— **βάλλω** = ῥίπτω θέτω.— **ἦλος** = καρφί τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆψιφιτοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πτρον) — πεπαρμένος ῥ. πείρω = διαπερῶ, καρφώνω (περόνη). — ἡδυεπής = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ ἐπίθετον τοῦ Νέστορος. — ἄν(α)- ὄρουω = ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως. — λιγύς - εἶα - ὕ = ὁ ἔχων καθαρὰν φωνήν, εὐγλωττος. — ἀγορητής = ῥήτωρ (ἀγοράομαι). — τοῦ και ἀπὸ γλώσσης· και ἀπὸ γλώσσης τοῦ... — γλυκίων· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή. — αὐδή = ἡ ὁμιλία. — τῶ = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του. — μέροψ = θνητὸς (μόρος = θάνατος). — ἐφθίατο· φθίω = παρέρχομαι, χάνομαι. — οἱ ἄμα· ἄμα οἱ = συγχρόνως μὲ αὐτόν. — τράφεν ἡδὲ ἐγένοντο = ἐτρέφθησαν και ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρωθύστερον. — ἡγά- θεος = ἱερώτατος (ἄγαν + θεός). — μετὰ τριτάτοισιν = ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς. — στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273 :— ὦ πόποι· ἐπιφών. θλίψεως = πῶ ! πῶ !— ἦ = ἀλη- θῶς. — Ἀχαιὺς γαίη· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν. — ἰκάνω = φθάνω, ἐπέρχομαι. — γηθέω = χαίρω, εὐφραίνομαι (γαίω, γάβω, Λατ. gaudeo). κεχαροίατο· ῥ. χαίρω. — σφῶιν = διὰ σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216. — μάρναμαι = πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν τσακάνομαι. — περὶ ἐστέ = ὑπερέχετε. — βουλήν = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἀρείων = καλύτερος, ἀνδρείότερος. — ὀμιλῶ = συναναστρέφομαι, σχετιζομαι. — και οἱ γε = και αὐτοὶ ἐν τούτοις. — ἀθερίζω = δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ. — οὐ γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείσιν. — ἴδωμαι· ἡ ὕπτι μὲ σημασίαν μέλλοντος. — ποιμὴν λαῶν = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ. — ἀντίθεος = ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεοὺς, ἰσόθεος. — ἐπιείκε- λος = ὁμοιος. Πρβλ. θεοείκελος Α 131. — δῆ = πράγματι. — κάρτι- στος· κράτιστος = γενναιότατος· καρτίστοις = πρὸς γενναιοτάτους ἀν- τιπάλους. — ἐπιχθόνιος = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρω- πος. — ὁ φῆρ-ρός· θῆρ = θηρίον. — ὄρεσκιῶι = κάτοικοι τῶν ὄρέων (ὄρος + κείμαι). — ἐκπάγλως· Α 146. — ἀπόλλυμι = ἀφανίζω. — τοῖσι μεθομίλειον = μετὰ τοῖσιν ὀμίλειον. — τηλόθεν = μακρόθεν. — ἀπίη γαῖα = μακρυνὴ χώρα. — κατ' ἐμ' αὐτόν = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα. — κείνοισι· συναπτ. μαχέοιτο. ῥῆμ. μα- χέομαι - μάχομαι. — βροτὸς = θνητὸς (μόρος, Λατ. mors - tis). — και μὲν = και ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὄχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμι- στήν, ἀλλὰ ἤκουον και τὰς συμβουλὰς μου. — βουλέων· βουλῶν. — ξύ- νιεν· ξυνέσαν = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284 : ὕμμες· ὑμεῖς. — ἀποαίρειο· ἀφαιροῦ· A 230. Μετὰ δύο αἰτιατ. : κούρην—τόνδε.—ἀγαθός περ ἑών· A 131. — ὡς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.—γέρας· κτηρ.—ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, μὲ πείσμα.—ἔμμορε· πρκμ. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω.—κῦδος· A 122.—(ἐ)γείνατο=ἐγέννησε· γείνομαι = γεννῶμαι.—φρέτερος. A 186.—πλεόνεσσι· πλείοσιν.—λίσσομαι· A 15.—'Αχιλλῆι· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ 'Αχιλλέως ὀργὴν σου.—μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω.—ὄς μέγα... 'Η σειρά τῶν λέξ. : ὄς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν 'Αχαιοῖς.—τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετφρ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — πέλομαι = εἶμαι.

β') 'Ιδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν : γλυκίων (γλυκός), ἀρείων (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον : φῆρ ἀντὶ θῆρ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.

γ') Νέστωρ : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἐν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ἦτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι ὁμηρικὸι στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικοὺς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἡδυεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὺν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλέον δὲ μὲ τὸν βέοντα καὶ ἠχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει.— ἐν Πύλῳ : Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσσην καὶ μεσημβρινὴν Ἠλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ 'Αλφειοῦ.— Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ : Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῦν καὶ ἐριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων.—Πειρίθοον, Δρύαντα... Πολύφρημον : Οἱ ἦρωες οὐ-

τοι ἀνήκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν *Λαπιθῶν*, οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν *Κενταύρων*. Ἰδιαίτερος εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησεύς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θῆραν τοῦ *Καλυδωνίου κάπρου*. Ἐπίσης ὁ *Πολύφημος* ἀναφέρεται ὡς εἰς ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν.— **Θησέα τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἦρωες ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παραδόσιν ὅτι ὁ Θησεύς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν *Λαπιθῶν* κατὰ τῶν *Κενταύρων*.— **φηρσὶν ὄρεσκῶοισι**: Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ *Κένταυροι*, αἱ περιεργοὶ αὐτὰ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ Θεσσαλικά ὄρη (ὄρεσκῶοι). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν *Κενταύρων* προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἰπποδαμείας ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μεταξύ *Λαπιθῶν* καὶ *Κενταύρων*. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς *κενταυρομαχίας* (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπισι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θησείου κ.ά.).— **ῶ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωκε τὸ ἐνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουσαν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

—Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ *Νέστορος*, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίζει ὁ Ὀμηρος ἡ δ υ ε π ῆ.

285 - 305

α') 285 - 291 :—στ. 285 ὡς Α 129.—**ναὶ δὴ γε** = **ναὶ βεβαίως**.—**κατὰ μοῖραν** = ὀρθῶς.—**περὶ ἔμμεναι**· Α 258.—**κρατέειν** = **νὰ ἔχη ἰσχύν**.—**ἀνάσσειν** = **νὰ ἔξασκῆ βασιλικὴν ἐξουσίαν**.—**σημαίνειν** = **νὰ δίδῃ διαταγὰς**.—**ἄτινα οὐ πείσεσθαι** = **ὅτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγώϊστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις**.—**ὄτω· οἴκουμαι**.—**αἰχμητής**· Α 152.—**τίθημι** = **καθιστῶ, κάμνω**.—**τοῦνεκα** = **δι' αὐτὸν τὸν λόγον**.—**προθέουσι** = **ἐπιτρέπουσι**. Πιθανῶς ἀντὶ προτιθέασιν.—**ἄνειδος** = **ὑβρις**.

292 - 303:—**ὑποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω).—**οὔτι-
δανός**· A 231.—**πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα.—**ὑπέικω** = ὑπο-
χωρῶ.—**ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἰουσδήποτε.—**ἐπιτέλλομαι** =
προστάζω.—**μὴ γὰρ** = πάντως ὄχι.—**δίτω** A 170.—**ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο
σῆσι** = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρω. — **ἐγώ
γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ** = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεύς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ
ἔλθω εἰς χεῖρας.—**μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** = μοῦ ἐπήρατε ὅτι μοῦ ἐδώ-
σατε.—**τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων.—**ἀνε-
λὼν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης.
—**εἰ δ' ἄγε**· συμπληρ. : *εἰ δὲ βούλει, ἄγε*. — **πειρῶμαι** = κάμνω ἀπό-
πειραν, δοκιμάζω.—**αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν.—**κελαινὸν** =
μαῦρον.—**ἔρωέω** = ἐκρέω μὲ ὀρμὴν.

304 - 305 : — **τῷ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**ἀντίβιος**· A 278.—**ἀνστή-
την**· δυϊκ. ἄορ. τοῦ ἀνίσταμαι.—**λύσαν** = διέλυσαν.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Φειπ** : ἔΦειπες -
ἔειπες.

—Ὁ ἄορ. τοῦ γινώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : γνῶω,,
γνώωσι.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ὅττι, ἀέκοντος,
ἔμεϊο.

γ') ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες : Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεύει τώρα
τὴν ὀργὴν του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήρι-
ξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συν-
ένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ
ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε).—**τῶν
δ' ἄλλων** : Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπῆρεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ δια-
φόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἕσα εἰς αὐτὸν
ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

—Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνης ἀδυνα-
μίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.

α') 121 - 129 : αὔτε· αὔ = πάλιν, ἐξ ἄλλου. — λευκώλενος = ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, γενικῶς λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — ἄγγελος· κατγρ. — εἶδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλη μορφήν, φαίνομαι ὡς... — ἡ γαλόως = ἀνδραδέλφη. — ἡ δάμαρ - τος = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ῥίζ. δεμ. - δόμος + ἀρτ. — ἀρτύω) : Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — τήν· ἀναφορ. — κρείων· Α 102. — Λαοδίκην· παρθέσις εἰς τὸ γαλόω, ἀλλὰ καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. τήν ἐτέθη εἰς αἰτιατικὴν. — τὸ εἶδος = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἡ δίπλαξ = διπλῆ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δις + πλάξ = ἐπιφάνεια) — ἐνέπασσεν· ῥ. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ (πάσσω). — ἄεθλος = ἀγών. — ἰππόδαμος = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — χαλκοχίτων = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — ἔθεν· Α 14. — ὑπὸ παλαμάων = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν. — ἀγχοῦ· ἀγχι = πλησίον. — ὠκέα· ὠκεῖα, Α 58.

130 - 138 : — δεῦρο = ἐδῶ. — ἴθι· εἴμι. — θέσκελος = θεόπνευστος, θαυμάσιος (θεός — κέλομαι = ὠθῶ). — οἶ = αὐτοὶ πού... — φέρω = ἐπάγω, κινῶ. — ὀλοός = ὀλέθριος (ὄλε-ὄλλωμι). — λιλαίομαι = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — οἶ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἶ πρῖν. — ἔαται· ἤμαι = κάθημαι. — παρά· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — πέπηγεν = ἔχουν ἐμπηχθῆ. — ἡ ἐγχείη = τὸ δόρυ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐγχος). — τῷ κε νικήσαντι· δοτικ. κτητ. Τὸ κὲ ἄοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ. — κεκλήση· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἄθρ. α + κοίτη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139 - 145 : ὁ ἴμερος = πόθος (ἰμείρομαι). — τοκεὺς = γονεὺς (τέκ - τίκτω). — ἀργεννός = λευκός, λαμπρὸς (πρβλ. ἐναργής). — ἡ ὀθόνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὅποῖον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καλύπτρα τῆς κεφαλῆς.—**τέρην** - ρεῖνα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· *τέρεν δάκρυ* = δάκρυ ἀπὸ τρυφερὰν ψυχῆν, δάκρυ πόνου.—**βοῶπις** = ἡ μεγαλόφθαλμος (*βοῶς* + *ρίζ. ὤπ-*). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς Ἡρας.—**αἶψα** = εὐθύς, γρήγορα.—**ᾄθι**· οὐ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160 : **ἀμφὶ Πρίαμον** = μαζὶ μετὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — **ᾄζος** = κλωνάρι, βλαστός. — **πεπνυμένος** = φρόνιμος (*πέπνυμαι* = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — **ἦατο**· ἦντο· ἦμαι Γ 134.— **δημογέροντες** = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων.— **γήραϊ**· δτκ. τῆς αἰτίας.— **πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι** = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας.— **ἀγορητής**· Α 248.— **ἐσθλός** = καλός, σπουδαῖος.— **ἦ ὕλη**—τὸ δάσος.— **δενδρέω ἐφεζόμενοι**· *ἐζόμενοι ἐπὶ δένδρω*.— **ἦ ᾄψ** - ᾄπος = ἡ φωνή.— **λειριόεις** = λεπτός, γλυκὺς (*λείριον* = τὸ κρίνον· κυρίως *λειριόεις* = λεπτός καὶ τερπνός ὡς κρίνον).— **ἰεῖσι**· ἦμι = ἀφίνω, βγάζω.— **τοῖοι** = αὐτοί· οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί.— **ἠγήτωρ** = ἠγεμών, προύχων.— **ἦκα** = χαμηλοφώνως.— **οὐ νέμεσις**· οὐ *νεμεσητόν* ἐστί = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον Ὑποκμ. τοῦ ἐστί : *πάσχειν*.— **ἀμφὶ τοιῆδε γυναικί** = διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα.— **αἰνῶς** = καταπληκτικά.— **εἰς ᾄπα** = εἰς τὸ πρόσωπον κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν.— **καὶ ᾄς** = παρὰ τὴν θαυμαστὴν καλλονὴν της.— **νέομαι** = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου.— **τὸ τέκος** (*τίκτω, τοκεὺς*) = τὸ τέκνον.— **ᾄπίσω** = κατόπιν, ὕστερα. — **πῆμα λείπομαι** = ἀφίνω συμφοράς.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πολλές, ἔαται, ἦατο.*

γ') Ἰρις : Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἡλέκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαίρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς : *πόδας ᾄκέα Ἰρις, ἀελλόπων, ποδίημενος, χρυσόπτερος*. — **Λαοδίχη** : Καὶ ἀλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου. — **μέγαρον** : Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παραμένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλκι-

— *Νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

161 - 190

α') 161 - 170 : — **ἔφραν**· ἔφασαν, ἔφησαν.— **φωνῆ** = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἦκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων.— **πάροιθε** = ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ *ἐμεῖο*.— **ἴζευ**· ἴζομαι.— **ὀπόσις** = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (*ρίζ. ποτ - πότνια*, λατ. *pot - possum*).— **οἱ πηοὶ** = οἱ συγγενεῖς.— **οὔτι** = καθόλου.— **μοι**· δοτ. κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου.— **ἐφορμῶ**· μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός.— **ὥς μοι καὶ ἐξονομήνης**· τὸ καὶ συνδ. : ὄφρα ἴδῃ... καὶ ἐξονομήνης. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἢ παρένθ. : οὔτι... Ἀχαιοῶν.— **ἐξονομαίνω** = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα.— **πελώριος** = τεράστιος, πανύψηλος (*πέλωρ* = τέρας).— **ὄς τίς ἐστι**· πλαγ. ἐρώτ.— **ὄδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα.— **ἦ ἕς**· ἡέως = καλός, ὑπέροχος.— **ἦ τοι** = ἀλήθεια, τῷ ὄντι.— **κεφαλῆ** = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *μεῖζονες*. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορά τοῦ ὕψους.— **ἔασι**· εἰσί.— **γεραρός** = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής.— **γάρ** = πράγματι.

171 - 180 : — **δῖος** = θεϊκός, ὑπέροχος.— **αἰδοῖος ἐσσί** = προκαλεῖς σεβασμόν.— **ἐκυρός-ἦ** = πενθερός (*socer*).— **δεινός** = ὁ ἐμπνέων φόβος, εὐλάβειαν. Τὸ *δεινός* ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *αἰδοῖος*. Ὁ σεβασμὸς τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου.— **ὥς ὄφελεν** = εἶθε, ἄμποτε.— **ἀδεῖν μοι** = νὰ μοῦ ἤρесе, νὰ προτιμοῦσα· ῥ. *ἀνδάνω* = ἀρέσκω.— **θάλαμον**· συνεκδχ. = τὸ σπῆτι μου.— **γνωτοὶ** = οἱ συγγενεῖς (*ρίζ. γενε - γίγνομαι*).— **τηλύγετος** = νεαρός, ἀγαπητός.— **ἡ ὀμηλικίη** = αἱ συνομηλικοί.— **ἐρατεινός** = ἀγαπητός.— **τά γε** = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.— **τὸ** = διὰ τοῦτο.— **τέτηκα κλαίουσα** = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. *τήκομαι*.— **ἀνείρομαι** = ἐρωτῶ.— **μεταλλάω** = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.— **εὐρὺ κρείων**· Α 102.— **ὁ δαῆρ - δαέρος** = ὁ ἀνδράδελφος.— **αὔτε** = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα.— **ἔσκε**· ἦν.— **κυνῶπις** = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. *κυνώπιδος*, ὡς ἂν ἔλεγεν : *δαῆρ ἔσκειν ἐμοῦ κυνώπιδος*.

181 - 190 : **ἠγάσσατο τόν**· ἀγαμαί τωα = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—**μοιρηγενής** = ὁ γεννηθεὶς με μοῖραν, καλότυχος (μοῖρα + γίγνομαι).—**δλβιοδαίμων** = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (δλβιος + daίμων = ἡ τύχη).—**ἦ ῥά νυ** = ἀλήθεια λοιπόν.—**δεδημάτο** = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. δάμνημι - δαμάω. Ὁ ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐστρατείαν.—**κοῦροι Ἀχαιῶν**· ὡς καὶ υἱες Ἀχαιῶν = ἡ Ἀχαιϊκὴ νεότης.—**αἰολόπωλος** = ὁ ἔχων ταχεῖς πῶλους, πολεμιστὴς με γοργὸν ἄλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἶλος + πῶλος).—**λαοὶ** = ὑπήκοοι.—**ἐστρατόωντο**· στρατόομαι = στρατοπεδεύω.—**ἐπικούρος** = βοηθός, σύμμαχος.—**ἐλέχθην**· λέγομαι = συγκαταλέγομαι.—**ἦμαρ - ατος** = ἡμέρα.—**ἀντιάνειραι** = ἴσαι πρὸς ἀνδρας, γυναῖκες με ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—**ἐλίκωπες**· Α 98.

β') Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ **φημί** μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος ;

— Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ **εἰμί** ;

— Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον **ἐστρατόωντο** ;

γ') **Θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν** : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν ταύτην ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος πού τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὤθησεν εἰς αὐτήν.—**εὐρὺ κρείων** : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται **εὐρὺ κρείων** ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὁποίαν ἤσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.—**ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθός κρατερός τ' αἰχμητής** : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχη εὐγενικὴν ψυχὴν (ἀγαθός) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίγνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.—**Φρυγία** : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α ἐνδοχώρα διαρροισμένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.—**Μύδων καὶ Ὀτρεὺς** : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης.—**Ἀμαζόνες** : Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἦσαν αὗται

ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατεῖαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α') 191 - 198 : —**δεύτερον**· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεινε.—**εἶπ'** ἄγε μοι = ἔλα πές μου.—**τόνδε... ὅδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεῆα, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.—**μείων κεφαλῇ**· πρβλ. Γ 168 : *μείζονες κεφαλῇ*.—**ιδέ** = καί.—**ιδέσθαι**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὁμοισιν = κάμνει ἐντύπωσιν μέ...—**τὰ τεύχεα**=τὰ ὄπλα (*τεύχω* = ἐτοιμάζω).—**οἱ**· δοτ. κτητ.—**πουλυβότειρα χθῶν** = γῆ τρέφουσα πολλοὺς, εὐφορος (*πολὺς + βοτὸν - βόσκω*).—**αὐτὸς δέ**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.—**ὁ κτίλος** = τὸ κριάρι.—**ἐπιπωλέομαι**· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι' ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.—**αἱ στίχες** = αἱ σειραί, αἱ τάξεις.—**ἔϊσκω** = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως *κτίλος ὧς, ἀρνεῖω ἔϊσκω* γίνεται πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.—**πηγεσίμαλλος** = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (*πήγνυμι + μαλλός*).—**οἷς** = πρόβατον.—τὸ **πῶυ - πῶεος** = τὸ κοπάδι.—**ἀργεννός**· Γ 141.

199 - 202 : —**ἐκγεγαυῖα**· *ἐκγεγονῖα* = γεννηθεῖσα ἀπό...—**πολύμητις** = πολυμήχανος, ἔξυπνος (*πολὺς + μῆτις* = σκέψις)· πρβλ. *μητίετα Ζεός*.—**ἐν δήμῳ Ἰθάκης** = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.—**κραναός** = βραχώδης (*κέρας, κράνος, κρανίον*).—**κραναῆς περ ἐούσης**· ἢ ἀντίθ. : ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχώδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφυέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.—τὰ **μήδεα** = αἱ σκέψεις.—**πυκνός** = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215 : —**πεπνυμένος**· Γ 148.—**ἀντίον ἠῦδα** = ἀπῆντησε· ῥ. *αὐδάω* = ὁμιλῶ.—**ἦ μάλα** = ναὶ ἀληθέστατα.—**νημερτής** = ἀλάθητος,

ἀκριβῆς (στερ. νῆ) + ἀμαρτάνω), κατηγορημ. εἰς τὸ ἔπος.—σεῦ ἔνεκ' ἀγ-
 γελίης· ἔνεκα ἀγγελίης σεῦ = διὰ νὰ φέρῃ μήνυμα διὰ σέ. Τὸ σεῦ γεν.
 ἄντικ. εἰς τὸ ἀγγελίης.—**ξεινίζω** = φιλοξενῶ.—**φιλέω** = κάμνω φιλι-
 κὰς περιποιήσεις πρὸς ἓνα ξένον, φιλεῶ.—**φυῆ** = ἐξωτερικὴ ἐμφάνις.
 Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210 - 211.—**ἐδάην** =
 ἔμαθα, ἐγνώρισα, ἀόρ. ἀχρ. ἐνεστ. (*ρίζ. δα—, δαίμων, ἀδαής*).—**μήδεα**
πυκνά· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσεῶς περιγράφεται εἰς τοὺς κα-
 τωτέρω στίχ. 212 - 224.—**Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισιν** = ἐν τῇ ἀγορᾷ
 τῶν Τρώων. (μέσ. ἀόρ. β' μτχ. ῥ. ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι).—**ἐμίχθεν**·
 ἐμίχθησαν = ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.—**στάντων** = ὁσά-
 κισ ἐστέκοντο ὄρθιοι. Ἡ μτχ. γεν. ἀπόλυτος εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διό-
 τι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί : ἐξ αὐτῶν ὁσάκισ.—**ὑπέιρεχεν** =
 ὑπερεῖχεν.—**ὤμους**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—**ἄμφω ἐξομένω**· ὀνομαστ.
 ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἐξομένωιν.—**γεραρός**· Γ 170.—**ὑφαινον μύθους**
καὶ μήδεα = ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον
 περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—**πᾶσι** = παρουσία ὄλων.
 —**ἦ τοι** = πράγματι, ἀλήθεια.—**ἐπιτροχάδην** = γρήγορα, σύντομα.—
παῦρος = ὀλίγος (λατ. paulus).—**λιγέως** = μὲ σαφήνειαν, καθαρὰ
 (πρβλ. καὶ Α 248 « *λιγὸς Πυλίων ἀγορητῆς* », ὅπου ἰδὲ καὶ σημ.).—
πολύμυθος = φλύαρος, πολυλογᾶς.—**ἀφαμαρτοετῆς** = ὁ ὀμιλῶν ἀνο-
 ῆτως.—**γένει** = κατὰ τὴν ἡλικίαν.—**ὑστερος** = νεώτερος.

216 - 224 :—**ἀναίτσω** = σηκώνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὀρμητικῆς
 κινήσεως. Ν' ἀποδοθῆ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς.—
στάσκε = ἴστατο ἐπ' ἀρκετόν, θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ἴσταμαι.—**ὑπαί**·
 ὑπὸ = κάτω.—**ἰδεσκε**· θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ὀρῶ.—**προπρηνές** = πρὸς τὰ
 ἔμπροσ.—**νωμάω** = κινῶ (*νέμω*).—**ἄστεμφής** = ἀκίνητος (στερ. α
 + *στέμφω* = σείω).—**ἔχεσκε** = ἐκράτει συνεχῶς.—**ἄιδρις** = ἀμαθής,
 ἄπειρος, ἀδέξιος (στερ. α + *ἴδρις, οἶδα*).—ὁ **φῶς** - τὸς = ὁ ἀνὴρ.
 —**ζάκοτος** = ὀργίλος, ἀπότομος.—**αὐτως** = ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε πε-
 ρισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον.—**ῥψ-ὀπός**· Γ 152.—**μεγάλη** = ἡχηρά.
 —**εἶη**· ἴημι = βγάζω.—**χειμέριος** = χειμερινός.—**ἐρίζω** = παραβγαί-
 νω.—**οὐ τότε... ἰδόντες**· ἡ σειρὰ τῶν λέξ. : οὐ γὰρ τότε ὡδ' ἀγασσάμεθ'
 ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσοῦ.—**ἄγαμαι** = θαυμάζω. Τὸ νόημα : ἀφοῦ τὸν
 ἠκούσαμεν νὰ ὀμιλῇ, μᾶς συνήρασε τόσο ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς
 ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γεραρὰ ἐμφάνισίς του.

225 - 244 : — ἡϋς· Γ 167.—**ἔξοχος**=ἐξέχων, διακρινόμενος.—**τανύπεπλος** = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (*τανυ-*, *τανύω*+πέπλος). Κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος** Α 284.—**ἐτέρωθεν**· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—**οἱ ἀγοῖ** = οἱ ἡγεμόνες (*ἄγω*).—**ἡγερέθομαι** = συναθροίζομαι (*ἄγερ* — *ἀγείρω*).—**γνοίην κεν** = θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω.—**καὶ τ' οὔνομα** = καὶ ὄν τὸ ὄνομα.—**μυθοῦμαι** = λέγω.—**δοιῶ** = δύο.—**κοσμήτωρ**· Α 16.—**πύξ** = εἰς τὴν πυγμὴν· ἐπίρρ. (λατ. *rugna*).—**αὐτοκασίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.—**τῶ**· δυϊκ. ἀναφ. ἀντων.—**μοῖ**· συναπτ. πρὸς *μία*, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἢ ἰδία μητέρα τοῦ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.—**γείνατο**· *γείνομαι* = γεννώμαι, *γεινάμην* = ἐγέννησα.—**ἐσπέσθη**· *ἐσπόμην*· ἔπομαι.—**ἔρατεινός**· Γ 175.—**δεύρω**· *δεῦρο*.—**ἔποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκ. *ἐσπέσθη*.—**νέεσσ' ἐνι**· *ἐν ναυσί*.—**αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ *μέν*.—**καταδύομαι μάχην** = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.—**τὰ δνειδέα** = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**ἄ μοι ἔστιν**· τὸ μοι δοτκ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βᾶρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.—**κάτεχε**· *κατεῖχεν* = ἐκάλυπτε.—**φυσίζοος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρια (*φν-*, *φύω* + *ζειαί*).—**αἶα** = γαῖα.—**αὔθι** = ἐκεῖ.

β') Τύποι παρακ. τοῦ *γίγνομαι* : **γεγαῶς**, **γεγάσι**.

—Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ : **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει : **ὑπεῖρρεχε**.

—Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό : **ὑπαί**, **ὑπο**.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. **πολλάκι** (*πολλάκις*)

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ διττός, δύο : **δοιοί** (πληθ.) καὶ **δοιῶ** (δυϊκ.).

—Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεῖδια** (*δέδια*).

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤλυθε**, **σεῦ**, **τῶ**.

γ') **Διὸς ἐγεγαυῖα** : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—**Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης** : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχeto ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.—**σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης** : Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἦλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς

θησαυρούς τούς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἄλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορὰ καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.—**ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπαινετὴ, ἀλλὰ τὴν ἰκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.—**ἄλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς** : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύος πρὸς νιφάδας χειμερινῆς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.—**Αἶαντα** : Ἰδὲ Α 138.—**Ἰδομενεύς... θεὸς ὤς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενεύος εἰς τὴν Λακεδαίμονα (ὅποτε Κρήτηθεν ἴκοιτο) ὑπενθυμίζουσι τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὁποία καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐν τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεομοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.—**Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο διδυμοὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ **Διόσκουροι**, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φροσύνης αἶα). Ἄλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἄθανατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς ὥστε διαδοχικῶς ἔμμενεν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανάρχετο εἰς τὴν ζωὴν.

— Ποίας βασιλικῆς ἀρετᾶς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον .

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηνή, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

α') 1 - 8 :—**ἔνθα**· χρον.=τότε.—**αὖ** = πάλιν, δέ. Τὸ αὖ ὡς μετβτκ., ὅταν ἡ ὄλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη.—**ἔκδηλος** = περιφανής.—**μετὰ πᾶσιν** = μεταξὺ πάντων.—**δαῖε**· μετβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπη· ὑποκμ. ἡ Ἐθηνᾶ.— ἡ **κόρυς-θος** = ἡ περικεφαλαία.— **οἶ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ.—**ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον.— **ὄπωρινός** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—**ἐναλίγκιος** = ὅμοιος.—**λαμπρόν**· ἐπίρρ. = λαμπρά.—**παμφαίνω** = λάμπω, φαντάζω.—**λελουμένος Ὠκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρ. Κατὰ λέξιν : πού ἐλουσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ Ὠκεανοῦ.—τὸ **κάρ - κρατός** = ἡ κεφαλή.—**ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας : **κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος**.—**ὄρ- νυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ.—**κλονεομαι** = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (**κλόνος** = κίνησις, θόρυβος).

9 - 13 :—**ἀφνειός**=πλούσιος.—**ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (στερ. α + **μῶμος**).—**ἤστην**· ἤτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ **εἰμί**.—**πᾶσα μάχη** = κάθε εἶδος μάχης.—**τῶ** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**οἶ**· τῷ Διομήδει.—**ἀποκρινθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξιν των.—**ἀφ' ἵπποιον** = ἀπὸ τῶν ἀρμάτων.—**ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀφ' ἵπποιον**.—**ὄρ- νυτο**· ὄρνυμαι = κινεῖμαι ὀρμητικᾶ, ὄρμῶ.

14 - 24 :—**σχεδόν** = πλησίον.—**προΐτημι** = ἐξαπολύω, ρίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός.—**δολιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν (**δολιχός** = μακρός· τὸ β' συνθ. ἄγνωστον).—**ἀκωκῆ** = αἰχμῆ (**ἀκίς - ἀκή**. Κατ' ἀναδίπλ. : **ἀκωκῆ**).—**χαλκῶ**. συνεκδχ. ἀντὶ **χαλκῆω ἐγγχεῖ**.—**τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ **χειρός**.—**ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα.—**βέλος** = τὸ μακρόθεν ριπτόμενον ὄπλον (**βάλλω**).—**μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν.—**ᾧσε** = τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔριψε· ῥ. ὠθῶ.—**ἀπόρουσε**· ῥ. **ἀπορούω** = πηδῶ μακράν.—ὁ **δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἴσταται ὁ πολεμιστῆς καὶ ὁ ἡνίοχος, τὸ ἄρμα.—**οὐδ' ἔτλη** = καὶ

δὲν εἶχε τὴν τόλμην.—**περιβαίνω** = κινουῖμαι περίξ τινός, διὰ τὸ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.—**κταμένοιο**· μετχ. παθητ. ἄορ. β' τοῦ κτείνω.—**οὐδὲ γὰρ οὐδέ·** ἡ ἐπανάλ. οὐδὲ - οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.—**ἡ κῆρ - ρός** = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.—**ἔρυτο**· ῥῶμαι = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ ῥόομαι.—**ὡς**· τελικ.—**οἱ** = τῶ 'Ηφαιστῶ' δοτκ. ἦθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον = ὁ γέρος του, ὁ γέρος, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσεν ὁ "Ηφαιστος.—**πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅπως διόλου.—**ἀκαχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχέω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος A 188, ἄχομαι, ἄχνυμαι).

25 - 34 :—**ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—**ἐξελάσας** = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κατάγειν** = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—**ἀλευάμενον** = τραπέντα εἰς φυγὴν· β'. **ἀλέομαι** = ἀποφεύγω.—**ἔχεσφι**· τὰ ὄχρα = τὸ ἄρμα.—**ὀρίνθη**· ὀρίνω = διεγείρω, κινῶ.—**θοῦρος** = ὀρμητικός, σφοδρός.—**βροτολοιγός** = ἀνθρωποφθόρος (βροτός+λοιγός).—**μιαιφόνος** = μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.—**τειχεσιπλήτης** = καταστρέφων τείχη.—**μάρναμαι** = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—**ὀρέξη**· ὀρέγω = προσφέρω, παρέχω.—**νώϊ** = ἡμεῖς οἱ δύο.—**χάζομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.—**μῆνις**· A 1.

β') Παρατατικός τοῦ εἰμί εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. ἐσ- : ἦστην.

— Διατήρησις τοῦ ν πρὸ ὀδοντοφώνου : ἀποκρινθέντε.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός : ἀδελφεός, ἀδελφείος.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : παμφαίνησι, ἔχεσφι, νῶϊ.

γ') **Διομήδης** : Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ Ἄργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἄδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.—**ἀστέρι δ' ὠρωρινῶ** : Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυβόου. Τούτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρας, ἦτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἄνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν

ὕδατων, πὺ περιβάλλον τὴν γῆν.—ἵππους ἐξελάσας: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἥρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α') 35 - 42:—**θοῦρον**· E 30.—**καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίσῃ. ἐνεργ. ἀόρ. τοῦ καθίζομαι.—**ἠιόεντι**· ἠίοεις = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλάς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.—**κλίνω** = κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν.—**ἔλεν**· αἰρῶ.—**ἀρχός** = ἀρχηγός. **ἐκβαλε** = ἐξεπέταξε.—**στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν.—**τὸ μετάφρενον** = τὸ μεταξύ τῶν ὠμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ῥάχης.—**ἐν... πῆξε**· ἐνέπηξε.—**μεσσηγὺς** = εἰς τὸ μέσον, μεταξύ.—**διά...** **ἔλασσε** = διεπέρασε.—**δουπέω** = κάμνω κρότον (*δοῦπος* = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἡχοποιήτος).—**ἀραβέω** = βροντῶ (ὁ ἀραβος = ὁ κτύπος).

43 - 58:—**ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ ῥ. ἐναίρω.—**ἐριβῶλαξ**· A 155.—**εἰληλούθει** - *ἐλληλούθει*.—**δουρικλυτός** = περιφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (*δόρυ*+*κλύω* = ἀκούω) **νύξε**· *νύσσω* = κτυπῶ.—**ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν πὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀναβῆ.—**ἤριπε**· ἐρείπω ἀμετβ. = πίπτω.—**τὰ ὄχθα**· E 28.—**ὁ σκότος** = τὸ σκότος.—**ἐσύλευον**· *συλεύω* = ἀφαιρῶ τὸν ὄπλισμὸν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ *συλάω*).—**αἴμων** = ἔμπειρος.—**ὄξυεις** = σουβλερός, κοπτερός (παράλλ. τύπος τοῦ *ὄξυς*).—**ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι.—**τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῷα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—**χραῖσμε**· A 28.—**ιοχέαιρα** = τοξεύτρια (*ιός* = βέλος + *χέω*).—**ἐκηβολίαι** = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολὴν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. *ἐκηβόλος* A 21.—**ἦσιν**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι.—**ἐκέκαστο**· *καίνομαι* = διακρίνομαι, ἐξέχω.—**δουρικλειτός** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (*δόρυ* + *κλέω*, *κλείω*, *κλέος*).—**ἔθεν**· A 114.—**οὔτασσε**· οὔτάω, ἢ οὔτάζω = πληγῶνα, κτυπῶ.—**μεσσηγὺς... ἔλασεν**· E 41.—**ἤριπε**· E 47.—**ἀράβησε**· E 42.

59 - 68:—**ἐνήρατο**· E 43.—**τέκτων** = ὁ τεχνίτης.—**ὄς**· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀναψήφισθησάντο ἀπὸ το Ἰστυτοῦτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.—**χερσίν**· συναπτ. πρὸς τὸ *τεύχειν*.—**δαίδαλα** = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα.—**ἔξοχα** = ἐξαιρετικά· ἐπίρρ.—**ἐφίλατο**· ἐφίλησε. **Ἀλεξάνδρῳ**· δοτικ. χαριστική.—**τεκτῆνατο**· *τεκταίνομαι* = κατασκευάζω.—**ἔϊσαι νῆες** = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—**ἀρχεκάκους** = ποὺ ἔγιναν ἢ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—**οἱ τ' αὐτῶ** = καὶ ἑαυτῶ.—**οὔτι** = οὐδὲν.—**θέσφατα** = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεός + φατός, φημί).—**καταμάρπτω** = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—**διαπρὸ ἀντικρῦ**· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγήκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν *κύστιν*.—ἡ **κύστις-εως** = ἡ οὐροδόχος κύστις (*κύω* = φουσκῶνω).—**ἤλυθε** = διῆλθε.—**ἀκωκή**· Ε 16.—**γυῦξ** = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (*γόνν - γυῖξ*).—**οἰμώζω** = βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75 : —**ἔπεφνε** = ἐφόνευσε (*ρίζ. φεν - φόνος*).—**ῥα** = πράγματι, στ' ἀλήθεια.—**πύκα** = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.—**ἴσα** = ἐξ ἴσου.—**χαριζομένη** = διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ.—**κατὰ ἰνίον** = εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου.—**ἀν' ὀδόντας** = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—**ὑπὸ γλώσσαν** = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης.—ἡ **κονίη** = ἡ σκόνη.—**ἔλεν ὀδοῦσιν** = ἐδάγκασε.

76 - 83 : —**ἀρητήρ**· Α 11.—**ἐτέτυκτο** = εἶχε γίνεῖ, ἦτο· ῥ. *τεύχομαι*.—**τίετο**· *τίω* = τιμῶ.—**ἀγλαός** = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—**μεταδρομάδην** = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.—τὸ **φάσγανον**· Α 190.—**ἀτίξας**· Γ 216.—**ἀπὸ δ' ἔξεσε** = ἀπέκοψεν εὐκόλως.—**ῥοσε**· Α 104.—**πορφύρεος** = αἵματωμένος, σκοτεινός.

β') Μέσος ἄορ. τοῦ φιλω μὲ ἐνεργητικ. σημασ. : **ἐφίλατο**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : στήθεσφι, ἦσιν, ῥοσε.*

γ') ἐπὶ **ἠιόνεντι Σκαμάνδρῳ** : Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ **Ξάνθος**.—**Ἀλιζῶνες** : λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ἄ., ἦλθον ὡς ἐπίκουροι (*σύμμαχοι*) τὰ πολεμῆσιν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.—**Μήρονες** : λαὸς τῆς Λυδίας κατοικῶν ἀνατολικῶς

τοῦ Τρωῶλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμοῦ ποταμοῦ.—**Τάρνη** : Πόλις τῆς Λυδίας διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τρωῶλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις.—**Μηριόνης** : Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἴδομενέα ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης** : Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὄλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (Β 627).—**Θεανῶ** : Ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος** : Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (Β 736).—**ἀρητῆρ Σκαμάνδρου** : Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ἐάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρωᾶ.

— *Μὲ ποίους φραστικούς τρόπους παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν τῶν θνησκόντων ;*

84 - 132

α') 84 - 94:—**πονέομαι**=εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι.—**ὕσμινη** = μάχη, συμπλοκή.—**Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** Κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί : οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετείη.—**ποτέροισι μετείη**· μετὰ ποτέρων εἶη.— **ἦέ - ἦ**· εἶτε - εἶτε.—**ὀμιλέω** = συναναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους.—**θῦνε**· θύνω = ὀρμῶ.—**ἄμ πεδίον**· ἀνὰ πεδίον.— **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος.— **χειμαρρος** = ὀρμητικός (*χεῖμα*, *χειμῶν* + *σρο*, *ῥέω*).—**ῶκα** = γρήγορα (πρβλ *ὠκύς*).—**ἐκέδασσε**· *κεδάννυμι* = διαλύω, διασκορπίζω (παρᾶλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμι).— **γέφυρα** = πρόχωμα.— **ἄρα** = φυσικά.— **ἐερμέναι γέφυραι** = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. εἶρω.—**ἰσχανάω** = κρατῶ, συκρατῶ.—**ἡ ἀλῶη** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος.— **ἐριθηλῆς** = καταπράσινος (ἐπιτ. ἔρι + *θηλ.*-θάλλα).—**ἐλθόντα**· τὸν ποταμόν.—**ἐξαπίνης** = αἰφνιδίως.—**ἐπιβρίση**· ἐπιβρίθω = ἐπέρχομαι βαρῦς.— ὁ **ὄμβρος** = ἡ βροχή.—**ἔργα** = καλλιεργημένοι ἐκτάσεις.—**αἰζήος** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας.—**ὑπὸ Τυδεΐδην** = ὑπὸ τὴν ὀρμὴν τοῦ Τυδεΐδου.—**κλονέοντο**· Ε 8.—**μίμνον**· *μίμνω* = ὑπομένω.

95 - 105:—**τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' οὖν ἐναντ.: = ἄλλ' ὅταν...—**ἐνόησε**· *νοῶ* = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω.—**αἶψα** = ταχέως, ἀμέσως.—**ἐτιταίνετο**· *τιταίνω* = τεντώνω (τύπος

τοῦ *τείνω* μὲ ἀναδιπλ.).—*ἐπαῖσσοντα* = ἐφορμώντα, καθ' ἣν στιγμὴν ὤρμοῦσε πρὸς τὰ ἐμπρὸς (ῥ. *αἰσσω* Γ. 216).—τὸ *γυάλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτει τὸν θώρακα.—*διὰ ἔπτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἔπτατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. *πετάγγυμι*).—*πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμύνην πόνον.—ὁ *διστός* = τὸ βέλος.—*παλάσσετο*· ῥ. *παλάσσω* = μολύνω, λερώνω.—*τῷ δ' ἐπὶ* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆν.—*ἄῤω* = φωνάζω.—*ὄρνυμαι* = κινουῦμαι, σπεύδω.—*κέντορες ἵππων* = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).—*δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ.—*ἀνσχῆσαι· ἀνέχομαι*.—*ἔτεδν* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ.—*ᾠρσε· ὄρνυμι*.—*ἀναξ Διὸς υἱός·* ἔνν. ὁ Ἀπόλλων.—*ἀπορνύμενον· ἀπόρνωμαι*.

106 - 120 : τὸν *δὲ* = αὐτὸν ὅμως.—*ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.—*Καπανήιον·* ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανῆος*.—*πέπων* = ὄριμος, γλυκὺς, ἀγαπητὸς (ῥ. *πέσσω*)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—*ᾠφρα μοι ἐρύσσης* = διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (*ἐρύω* = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοκ. ;—*καθ' ἵππων· ἀφ' ἵππων*.—*ἄλτο· ἄλλομαι* = πηδῶ (*ρίζα* σαλ-Λατ. *salio*).—*διαμπερές* = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (*διὰ + ἀνά + πέρας*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρμητικά.—*ἐπίρρ.* (*διὰ + ἀνά + πέρας*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρμητικά.—*στρεπτός* = πλεκτός (*στρέφω*).—*χιτών* = θώραξ.—*δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.—*ἡρᾶτο· ἠρῶμαι* = προσέχομαι.—*βοὴν ἀγαθός* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—*κλυθῖ*· Α 37.—*αἰγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός.—*Ἄτρυτώνη* = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηναῖς (*στερ. α + τρύω* = δαμάζω).—*μοι καὶ πατρί·* καὶ τῷ ἐμῷ πατρὶ.—*φίλαφρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—*δήιος* = ἔχθριφος.—*φίλαι· φιλῶ*· πρβλ. *ἐφίλατο*· Ε 61.—*ἐς ὄρμην ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—*ἔλθειν·* ὑποκμ.: *ἄνδρα*.—*μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ.—*ἐπεύχεται* = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132 : —τὰ *γυῖα* = μέλη.—*ἔθηκε· τίθημι* = κάμνω.—*μάχεσθαι·* τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—*ἦκα· ἵημι* = ῥίπτω, βάλλω.—*ἄτρομον* = ἀτρόμητον.—*ἔχεσκε* = εἶχε πάντοτε· *θαμιστ.* τοῦ ἔχω.—*σακέσπαλος* = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + *πάλλω*).—ὁ *ἱππότης* = ὁ ἵππεύς.—*ἢ ἀχλὺς* = τὸ σκότος.—*ἐπῆεν· ἦν*

ἐπί, δηλ. τῶν ὀφθαλμῶν.—αἱ κε· εἰ ἂν = ἔαν.—πειρώμενος· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἴκηται.—τὴν γε = αὐτὴν βέβαια.—οὐτάμεν· οὐτάω, οὐτάζω = πληγῶνω· Ε 56.

β') Μικτὸς ἀόρ. τοῦ βαινῶ : ἐβήσετο, προσκτ. κατα-βήσεο.
— Τύποι μέσ. ἀόρ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι : ἄλσο, ἄλτο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : κλυθι, ἱππότα, ἐπῆεν, οὐτάμεν.

γ') Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός : Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιλαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παράτρυσιν τῆς Ἀθηναῶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδὲ καὶ περιήλψιν).— θώρακος γύαλον : Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἰδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρίδων. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῦλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ γύαλα.— οἰστός ἢ βέλος : Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμὴν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερόν (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτὴ, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθένελος ἀφῆρσεν ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν πού εἶχεν, ὅταν ἐτρύπησε τὸν ὄμον τοῦ Διομήδους.— Σθένελος : Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδη, ἄγοντα στόλον ὀδοθήκοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἄργος, Τροϊζῆνα, Ἐρμιόνην, Ἀλγίνα κ.ἄ.) Βλ. Β 564.—... ἀχλὺν δ' αὖ ἔλον : Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνη τοὺς θεούς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότης τῆς εἰκόνος (στ. 87 - 94).

α') 133 - 143 :—**ἑξαυτις** = ἐκ νέου, πάλιν.—**πρόμαχοι** = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς.—**ἐμίχθη** = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ῥ. **μίνυμαι**.—**καὶ πρίν περ** = μολονότι καὶ πρίν.—**μεμαῶς** = ἐπιθυμῶν. με τὴν πρόθεσιν νά... **μέμονα** παρακμ. με σημ. ἐνεστ.—**δὴ τότε** = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—**τρὶς τόσσον** = τριπλάσιον.—**ὄν ῥα** = τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῆ.—**εἰροπόκος** = πυκνόμαλλος (εἶρος = μαλλὶ + **πόκος** = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων **πόκος** μαλλιῶ.—**ἐπ' οἷεσσι**· συναπτ. πρὸς τὸ **ποιμήν**.—**οἷες**· Γ 198.—**χραύση**· **χραύω** = γκρατσουρίζω, ἔλαφρῶς πληγῶνω.—**αὐλῆς**· **τοῦ ἔρκους τῆς αὐλῆς**.—**αὐλή** = στάνη, τὸ μαντρί.—**ὑπεράλμενον** = τὴν στιγμὴν πού ὑπερπηδᾷ.—**οὐδὲ δαμάσση**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ **χραύση μὲν** = τὸν ἐπλήγησε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.—**τοῦ**· **τοῦ λέοντος**.—**ῶρσεν**· ὄρνυμι.—**προσαμύνω** = δίδω βοήθειαν.—**κατὰ σταθμούς** = εἰς τὰ κλειστὰ παραπήγματα.—**δύεται**· **δύομαι** = χώνομαι.—**τὰ δέ**· ἐνν. **μῆλα** = πρόβατα.—**ἔρῆμα** = ἀπροστάτευτα.—**φοβεῖται** = τρέχουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ.—**αἱ μὲν οἷες** = προβατίνες.—**ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι** = μαζὶ ἢ μίᾳ ἐπάνω στὴν ἄλλη (**ἄγχι**).—**κέχυνται** = εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ῥ. **παριστᾷ** τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—**ἐμμεμαῶς** = με πολλὴν ὀρμὴν.—**βαθεῖα αὐλή**· λόγφ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται **βαθεῖα**.—**ὡς μεμαῶς** = με τόσον μένος.

144 - 151 :—ὁ **μαζός**· πρβλ. **μεταμάζιον**· Ε 19.—**χαλκήρης**=**χάλκινος** (**χαλκός**+**ἀραρίσκω**).—**κλιτῖδα** = κατὰ τὴν **κλιτῖδα**.—**ἔεργαθεν**· παρατατ. **τοῦ εἶργω** = χωρίζω.—**μετοίχομαι** = πηγαίνω πρὸς.—**ὄνειροπόλος** = ἐρμηνευτῆς ὀνειρῶν, ὄνειροκρίτης (πρβλ. **οἰωνοπόλος** Α 69).—**τοῖς οὐκ... ὄνειρους**· ἡ σειρὰ τῶν **λέξ.** : ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὄνειρους τοῖς (**οὐκ**) **ἐρχομένοις**, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—**ἐξεναρίζω** = ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἦτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεῦω.

152 - 158 :—**τηλυγέτω**· Γ 175.—**τείρετο** = ἐταλαιπωρεῖτο **τείρω** = κατατρώχω, ἐξαντλῶ.—**λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι** = νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του **κληρονόμον**.—**ἐξαίνυτο**· **ἐξαίνυμαι** = ἀφαιρῶ, βγά-

ζω.—ὁ γόος = ὁ θρῆνος.—τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἢ λύπη.—λυγρός = θλιβερός.—οἱ χηρωσταί = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).—διὰ δατέοντο = διεμοιράζοντο.

159 - 165:—λάβε = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ. : τὸν παρέλαβε.—ἐν βουσί = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν : Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.—θορών· θρώσκω = πηδῶ.—ἄξη· ἄγνυμι = σπάζω, συντρίβω.—ἡ πόρτις-ιος = τὸ δαμάλι.—ἡ ξύλοχος = ἡ λόχη.(ξύλον+ἔχω).—ἔξ ἵππων βῆσε = τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—κακῶς = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.—ἀέκοντας· ἄκοντας, ἤτοι ἀφοῦ προηγῆθη πάλῃ.

β') Αἰολικὸς τύπος χραύω ἀντὶ χράω.

—Κατάληξις παρατατικοῦ -θεν : ἔεργαθεν.

γ') δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος : Ἡ ὄρμη τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηναῶς αὐξάνεται συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργείου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.—ξίφος : Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὄπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἰδὲ A 194, τραγμ.

—Νὰ κριθῆ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α') 166 - 178 :—ἀλαπάζω = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.—αἱ στίχες· Γ 196.—ὁ κλόνος· Ε 8.—ἐγχειάων· ἢ ἐγχειή· Γ 137.—διζήμενος· διζῆμαι = ζητῶ.—ποῦ τοι· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—τὸ κλέος· τὸ ὅποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—ὦ κλεί· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.—ἐρίζομαι = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—ἐνθάδε· εἰς τὴν Τροίαν.—ἔφρες· ἐφίημι = ῥίπτω ἐναντίον.—ἀνέχω χεῖρας = προσεύχομαι.—ὅστις ὄδε = ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...—καὶ δὴ = καὶ ἤδη.—ἔοργα· παρακ. τοῦ ἔρδα = κάμνω.—ἔσθλος = ἔξοχος, γεννημένος ἀπὸ τὸν ἄριστον ἄνθρωπον.—ἐπὶ τῆς ἐκτὸς ἐάν.—

κοτεσσάμενος· κοτέω· A 181.—**ιερῶν**· *ιερὰ* = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὠρισμένοι θυσίαι. Γεν. αἰτίας.—**χαλεπὴ δέ**· τὸ δέ = γάρ.
—**ἔπι**· ἔπεστι = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179 - 191 :—**βουληφόρος**· A 144.—**δαΐφρων**=ἐμπειρος μαχητῆς (*δα-*, *δαῖναι*, *δαήμων* + *φρήν*).— **πάντα** = κατὰ πάντα.— **εἶσκω** = (*δα-*, *δαῖναι*, *δαήμων* + *φρήν*).— **ἀσπίδι**· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα.— **γιγνώσκων** = ἀναγνωρίζων.— **αὐλῶπις τρυφάλεια** = περικεφαλαία μὲ προεξοχὰς ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4).— **σάφα**· *σαφῶς* = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς.— **ἀνευθε** = μακράν, χωρὶς· *ἀνευθε θεοῦ* = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ.— **μαίνεται τάδε** = ἔχει τόσην ὀρμὴν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν.— **νεφέλη**· *δοκ.* ;— **εἰλυμένος**· *εἰλύω* = τυλίγω, σκεπαῶ.— **τούτου**· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους.— **κιχήμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εὗρισκε· *ῥ. κίχάνω - κίχημι*· A 26.— **ἔτραπεν**· *ἔτρεπεν*.— **ἄλλη** = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν.— **ἦδη** = πρὸ ὀλίγου.— **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεᾶν.— **ἐφάμην** = εἶπα, ἐπίστευσα.— **Ἀιδωνῆι**· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· A 3.— **προιάφειν**· A 3.— **ἔμπης δέ** = καὶ μ' ὅλα ταῦτα.— **κοθήεις** = θυμωμένος· συμπλ. *ἐμοί*.

192 - 205 :— **οὐ παρέασι**· *οὐ πάρεϊσι (μοι)* = δὲν ἔχω ἐδῶ.— **κ' ἐπιβαίην**· τὸ *κε* δυνατ. Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς.— **ἀλλὰ που** = ἀλλὰ βέβαια.— **πρωτοπαγῆς**· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (*πρῶτον*+*πίγνημι*).— **νεοτευχῆς**=μὲ καινούργια ἔξαρτήματα (*νέον*+*τευχος*). Τὰ δύο ἐπιθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὕλικόν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦσαν καινουργῆ.— **οἱ πέπλοι** = ὑφάσματα, καλύμματα.— **πέπτανται**· *πετάννυμαι* = ἀπλώνομαι.— **πάρ δέ σφιν ἐκάστω**=πάρ' ἐκάστω δὲ τούτων.— **δίζυγες**=συνεζευγμένοι.— **τὸ κρῖ** = ἡ κριθὴ.— **ἐρέπτομαι** = βόσκω, τρέφομαι.— **αἱ ὄλυραι**· εἶδος δημητριακῶν.— **ἦ μὲν** = καὶ ὅμως. Ἡ σειρά τῶν λέξ. : *ἦ μὲν γέρων αἰχμητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλὰ μοι ἐρχομένῳ*.— **ποιητὸς** = ἀλοκαμωμένος.— **ἐμβεβαῶτα**· *ῥ. ἐμβαίνω*.— **ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχηκαλοκαμωμένος.— **ἐμβεβαῶτα**· *ῥ. ἐμβαίνω*.— **ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχηκαλοκαμωμένος.— **ἐμβεβαῶτα**· *ῥ. ἐμβαίνω*.— **ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχηκαλοκαμωμένος.— **ὑσμίνη**· E 84.— **ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν** = καὶ θὰ ἦτο πολὺ γός.— **καλύτερον, ἔνν.** : *εἰ ἐπιθόμην*.— **φείδομαι** = προσέχω, φοβοῦμαι.— **δεύομαι** = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι.— **εἰλομένων**· *εἶλω* = συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ.— **ἔδμεναι**· *ἔδω* = τρώγω.— **ἄδην** = ἄφθονα.—

τόξοισι· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.— **πίσυνος**· πεπορθῶς = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.— **ὄνησειν**· ὄνινημι = ὠφελῶ, ἐξυπηρετῶ.

206 - 216. **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου.— **δοιοῖσιν** = ἐναντίον δύο.— **ἄτρες** = ἀληθινόν, πραγματικόν.— **ἔσσευα**· σεύω = κάμνω νὰ τρέξῃ.— **ἡ-γεира μαῖλλον** = τοὺς ἡῤῥησα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.— **τῷ ῥα** = ὥστε λοιπόν.— **ἡ αἶσα** = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.— **πάσσαλος** = παλοῦκι, κρεμαστάρι.— **ἀγκύλος** = καμπυλωτός, κυρτός.— **τῷ** = ἐκείνω.— **φέρω χάριν** = χαρίζομαι.— **ὑψηρεφές**· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν στέγην.— **ἀλλότριος φῶς** = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.— **διακλάσας**· κλάω = σπάζω, κομματιάζω.— **ἀνεμῶλιος** = ἀνωφελής· κατηγορημ.— **ὀπηθεῖ**· ὀπηθέω = ἀκολουθεῖ ὀπηθεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ φέρνω μαζί μου.

217 - 228 :— **ἀγὸς** = ἡγεμών.— **οὔτως** = μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν, μὲ τόσον παράπονον.— **πάρος** = πρὶν.— **οὐκ ἄλλως ἔσσεται** = δὲν θὰ γίνῃ ἄλλοιῶς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.— **νῶ** = ἡμεῖς οἱ δύο· ὑποκ. τοῦ πειρηθῆναι.— **ἐπὶ τῷδε ἀνδρὶ**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε.— **σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι**· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ πλησιάσουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῶ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνῃ σῶμα πρὸς σῶμα.— **ἀντιβίην** = μὲ ὄλην μας τὴν δύναμιν.— **τὰ ἔντεα** = τὰ ὄπλα.— **πειρηθῆναι** = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.— **οἶοι** = τί εἶδους εἶναι.— **Τρῶιοι ἵπποι** = οἱ ἵπποι τοῦ Τρώος.— **πεδίοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔνθα καὶ ἔνθα.— **κραιπνὰ** = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.— **φέβομαι** = φεύγω.— **τῷ** = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.— **σαώσετον**· μέλλ. τοῦ σαῶω (παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σώζω· Α 32).— **εἰ περ ἂν αὐτε** = ἂν τυχὸν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.— **ὀρέγω**· Ε 33.— **σιγαλόεις** = λαμπρός.— **δέδεξο**· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.— **μέλει μοί τι** = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238:— **μαῖλλον** = καλύτερα.— **ὑφ' ἡνιόχῳ** = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἡνιόχου.— **οἴσετον**· δουικός.— **φέβομαι**· Ε 223.— **ματάω** = διστάζω, ἀπὸ φόβου δὲν κινουῖμαι.— **ἐκφερέμεν**· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἀντικμ. ἡμᾶς.— **φθόγγος** = φωνή.— **ποθέοντε**· αἰτιολ. μτχ.— **ἐπαίξας νῶι αὐτῷ** = ὀρμήσας ἐναντίον ἡμῶν των ἰδίων.— **κτείνῃ καὶ ἐλάσση**·

συνεχίζεται ἡ ἔνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσετον.—**ἐλάσσω**· ἐλάω= κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—**μῶνυχας** = ἔχοντας μιαν ὄπλῃν, δυνατοῦς (ῥίζ. *σμ - τοῦ εἶς + ὄνυξ*).—**ἐλαύνω** = σύρω, ὀδηγῶ.

β') Τὸ ἐπίθ. *ἱερὸς* εἰς τύπους : **ἱρόν, ἱρά, ἱρή** κτλ.

— Ἐνεργητ. ἄορ. β' τοῦ *τρέπω* ἐκ τοῦ θέμ. *τραπ.* : **ἔτραπον**.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ *βαίνω* κατὰ τὰ εἰς - μι : **βεβαῶς** (πρβλ. *μεμιάως*).

Ἐπικὸς ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ *δέχομαι* μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : **δέδεξο, δεδέξομαι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : Ἴμεν, ἐνι, δευοίατο, παρέασι*.

γ') **Αἰνεΐας** : Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενῆς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἔκτορα ὁ ἀνδρειότατος ἥρωας τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχεν εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφύζον κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέραν παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκαταστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐγένε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου *Αἰνεΐας*.— **ἱερῶν μηνίσας** : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὁποίαν ἐταξάν (πρβλ. καὶ Α 65).— **ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλεΐη** : = Αἱ πανοπλῖαι τῶν Ὀμηρικῶν βασιλέων διαφέρουν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἥρωας. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτερον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ.— **ἄμφι δὲ πέπλοι πέπτανται** : Ἐφάσματα πολυτελῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν.— **ἵππων φειδόμενος** : Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους τοῦ μήπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον Ἰλιον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ υπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῷα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.— **ἐμείο κάρη τάμοι** : Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλῃ ἀποφάσεως λέγεται « νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἂν δέν... ». Ὁ Πάνδαρος εὗρίσκειται εἰς τὴν

φρικτήν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε.— **Τρώιοι ἵπποι** : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρώος. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱὸν του Γανυμήδη, τὸν ὁποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον.— **ἐγὼ δὲ ἵππων ἐπιβήσομαι** : Ὁ Αἰνείας ἕως τῶρα ὀμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξη, ἀν θὰ ἠνιοχῆ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος (ὁ Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Διομήδη, ἢ ἀν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτὸς θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἕνας θὰ ἐκτελέσῃ χρέη ἠνιόχου. Συνήθως ὁμοῦς ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστῆς, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α') 239 - 250 :—**ποικίλος**=στολισμένος.—**ἐμμεμαῶτε**· Ε 142.—**ἔχον** = διηύθυναν. — **κεχαρισμένος** = ἀγαπημένος. — **ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ** = φίλε τῆς καρδιάς μου.—**ἄνδρ(ε)**· δυϊκ.—**ἴνα**· ἴς - ἰνὸς = νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ *ἴφι ἀνάσσεις*· Α 38.—**ἀπέλεθρος** = ἀμέτρητος.—**ὁ μὲν... Αἰνείας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρε.—**εὐχομαι** = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του : *εὐχομαι ἔμμεναι* = εἶμαι.—**ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο**· ποιητικὸς πλεονασμὸς ἀντὶ *ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο*· ῥ. *ἐκγίγνομαι*.—**χάζομαι**· Ε 34.—**μηδέ μοι**· τὸ μοι δοκ. ἠθικὴ εἰς τὸ θῦνε.—**οὕτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τῶρα.—**θῦνε**· Ε 87.—τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδία, ἡ ζωή.

251 - 259 :—**ὑπόδρα**· Α 148.—**μὴ τι ἀγόρευε** = μὴ κἀνης κανένα λόγον.—**φόβος** = φυγή.—**σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. *ἐμέ*.—**γενναῖον** = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου.—**άλυσκάζω** = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ *άλυσκω*).—**καταπτώσω** = μαζεύομαι, ζαρῶνω.—**ἔμπεδος** = σταθερὸς (*πέδον* = ἔδαφος).—**ὀκνείω** = διστάζω.—**καὶ αὐτῶς** = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῆ.—**τρέϊν**· *τρέω* = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ *τρέσας* = ὁ λιποτάκτης).—**τούτῳ**· ἀντικμ. τοῦ *ἀποίσειτον*.—**πάλιν** = ὀπίσω.—**ἀποίσειτον**· ῥ. *ἀποφέρω* = φέρω ὀπίσω.—**ἀφ' ἡμείων** = ἀπὸ τὰ χέρια μας.—**εἰ γ' οὖν** = ἐὰν βεβαίως.—**ἕτερος** = ὁ ἕτερος ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273 : **πολύβουλος** = ὁ ἔχων πολλές βουλάς, ἐφευρετικός.—
ἐρυκακέω = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω).— ἡ **ἀν-
 τυξ** = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δι-
 φρου (ιδὲ πραγμ.).— **τείνας ἡνία** = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία.— **Αι-
 νεῖσο**· συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων.— **ἐπαίξαι ἵππων** = νὰ ὀρμήσῃς εἰς
 τοὺς ἵππους.— **μεμνημένος** = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς.— **μετ' εὐκνήμιδας**
Ἀχαιοὺς = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνήμ. Ἀχαιῶν.— **τοι· βεβαιωτ.**
 = ἀλήθεια.— **εὐρύοπα** = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτῃς (εὐρὺ + ῥίζ.
 ὀκ - ὄσσε - ὀπ -).— **ποινή** = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις.— **οὐνεκα** = διὰ
 τὸν λόγον ὅτι.— **ὑπ' ἡῶ ...** = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς
 ὅλην τὴν ὑφήλιον.— **τῆς γενεῆς**· γενικ. διαιρετ.— **ὑποσχῶν** = ἀφοῦ
 ἐξευγάρωσε μετ' ἄρρενας ἵππους.— ἡ **γενέθλη** = τὸ γένος, ἡ ῥάτσα.— **αὐ-
 τός**· ὁ Ἀγχίσης.— **ἀτιτάλλω** = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω,
 ἀταλός = παιδικός).— **μήστρω φόβοιο** = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προ-
 καλέσῃ φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵπ-
 πους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β') Παρακείμε. β' τοῦ ἐκγίγνομαι : **ἐκγέγαα**· (πρβλ. καὶ ἐκγε-
 γαυῖα· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ υἱός : **υἱός**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **μεμαῶτε, Αἰνεῖο, εὐρύοπα, ἔασι**.

γ') **ποικίλα** : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἄρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ
 μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. "Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν
 μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης.— οὐ
 γάρ μοι γενναῖον : Ὁ Ὀμηρὸς διακρίνει καὶ ἐξαίρει τὴν ἀνδρείαν ἐ-
 κείνων, οἱ ὁποῖοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν
 τῶν παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δύναντι
 ἀσκεῖ εἰς τὸν ἀνθρώπον ἢ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἐξις. Παράβαλε καὶ Ζ
 444 τὸν λόγον τοῦ Ἑκτοροῦ : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ».— ἡ ἀντυξ :
 Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὁποία περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς
 αὐτὴν προσεδένοντο τὰ ἡνία, ὡσάκεις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς
 ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστὴν.

α') 274 - 285:—τῷ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνεΐας.—δαΐφρων· A 184.—ἀγαυός = λαμπρός, ἔνδοξος.—ἡ μάλα οὐ = ὠρισμένως δέν.—βέλος ὠκὺ = τὸ ταχὺ βλήμα.—πικρὸς οἰστός· ἔπεξ. τὸ βέλος· E 110 καὶ A 51: βέλος ἐχεπευκέες.—αἶ κε τύχωμι = ἴσως ἐπιτύχω.—ἡ ῥα = μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους.—ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω.—δολιχόσκιον· E 15.—Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.—διαπρὸ πταμένη = ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.—πελάσθη θῶρηγι = ἤγγισε τὸν θώρακα.—τῷ ἐπὶ· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.—ἄυσε· E 101.—ὁ κενεὼν = ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενεός = ὁ κούφιος).—ἀνσχήσεται· E 104.—τὸ εὐχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286 - 296:—ταρβέω = φοβοῦμαι.—ἡμβροτες· ἄορ. τοῦ ἀμαρτάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.—οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἡμβροτες.—σφῶι· ὑποκειμ. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο.—μέν... γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι μὲ ἐπληξες, τὸναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο...—ἄσαι· ῥ. ἄω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.—ταλαύρινος = ἀπτύχτος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως.—ἴθυνε = κατηύθυνε.—ῥίνα = πρὸς τὴν ῥίνα.—ἐπέρησεν = διεπέρασε.—πρυμνός = ἔσχατος, κατὰ τὴν ῥίζαν.—ἀτειρής = ἀκατάβλητος, σκληρός.—ἐξελύθη = ἐθραύσθη.—νείατος = τελευταῖος, εἰς τὴν βᾶσιν.—ὁ ἀνθρεῶν = τὸ πηγοῦνι.—στ. 294 ὡς E 58.—παμφρανῶν = στιλπνός, πού λαμποκοπᾷ.—παρατρέω = παραμερίζω φοβισμένος.—αὔθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310:—ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. ἀπορούω· E 20.—ἐρυσαίατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ.—ἀμφὶ βαῖνε· πρβλ. E 21: περιβῆναι.—ἀλκί· ἀλκῆ· ἡ ἀλκή = ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη.—πρόσθε· συναπτ. τῷ οἱ.—πάντος· εἶσην = ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσαν ἴσην ἀπόστασιν ὄλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.—ὄστις ἀντίος ἔλθοι = ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.—σμερδαλέα· ἐπίορ. = φοβερά.—ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.—τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα.—μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά.—ῥέα· ῥεῖα - ῥαδίως.—ἰσχίον = ἡ κοτύλη τῶν ὀστέων

δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμα-
 λον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα.—**χερμάδιον λάβε χειρί :** Συ-
 χνά εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ρίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ ρίψη ὁ πολε-
 μιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν
 ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος.
 —**οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι :** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν ἰδικὴν του ἐπο-
 χήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθόν. Αἱ ἥρωικαὶ
 διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν
 τελειότεροι.—**ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν :** Ὁ Αἰνείας
 ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ
 Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μήτηρ του.—**ἐχεύατο πήχεε λευ-
 κώ . . . :** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὠραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαι-
 νὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν
 ἀγριότητα τῆς αἵματοχυσίας.

α') 237 - 241 :—φηγός = δρῦς.—ικάνω = ἔρχομαι, φθάνω.—ἀμφί μιν = γύρω του.—θέω = τρέχω.—ἄλοχος· Α 114.—εἶρομαι = ἔρωτῶ.—παῖδας = περὶ τῶν παίδων.—κασίγνητος = ἀδελφός.—ὁ ἔτης = συγγενής, φίλος.—ὁ πόσις = ὁ σύζυγος.—ἔπειτα = ἀκολούθως.—ἄνωγα = προστάζω· πρκμ. με σημασίαν ἔνεστ.—ἔξειης = κατὰ σειράν, δηλ. εἰς ὄλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεούς.—δέ = ἐν τούτοις.—τὸ κῆδος = ἡ λύπη, τὸ πένθος.—ἐφῆπτο = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 :—ὁ δόμος = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω).—ξεστός = λεῖος, γυαλιστός.—ξεσιῆς αἰθούσησι = με στοὰς σχηματιζόμενας με κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον.—τετυγμένον· ῥ. τεύχω = κατασκευάζω.—αὐτάρ· ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί.—δεδημημένος· ῥ. δέμω = οἰκοδομῶ.—μνηστὴ ἄλοχος = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος.—κούρη = νεαρά γυνή, θυγάτηρ.—τέγεος = ἐστεγασμένος (τέγω, στέγω = στεγάζω· λατ. tego).—αἰδοῖος = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός.—ἐνθα = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσῆρχετο τις εἰς τὸ περικαλλὲς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242).—ἠπίοδωρος μῆτηρ = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (ἦπιος + δῶρα).—εἰσάγουσα = ὀδηγοῦσα ἐντός.—εἶδος = μορφή· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—ἐνφυ· ἐνέφυ = προσεκολλήθη, ἔσφιξε.—ἔκτ' ὀνόμαζεν = τὸν προσεφώνει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ.

254 - 262 :—τίπτε· τίποτε ; = διατί ἄραγε ;—θρασύς = ἄγριος.—ἡ μάλα δὴ = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς.—τείρω = κατατρίβω, καταπονῶ.—δυσώνυμος = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηραμένος (δυο + ὄνομα, ὄνομα).—ἐνθάδε· συναπτ. με τὸ ἐλθόντα.—ἀνῆκεν = παρώρμησε.—ἄκρη πόλις = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις.—χεῖρας ἀνέχω = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι.—μελιθύς = γλυκὺς ὡς μέλι.—ἐνείκω· ὑποτακτ. ἄορ. ῥ. φέρω, ἤνεια.—σπείσης· ῥ. σπένδω.—καυτός· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθιναίτοι· ἤνεια.

δηλ. ὄχι μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμήσῃς, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν.—**ὀνήσῃαι**· ὀνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.—**ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ.—**κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηκῶς = πρkm. τοῦ κάμνω = κουράζομαι.—**ἄέξει**· ἄέξω = αὐξάνω.—**τύνῃ**· σύ.

263 - 278 :—**μέγας** = ὑψηλός.— **κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρμητικός.— **μοι** = χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα.—**ἄείρω** = σηκώνω, προσφέρω.— **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.— **ἀπογυιώ** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη.—**λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μεσ. τύπους = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὀρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ. : μνήσασθε θούριδος ἀλκῆς.—**χερσὶ δέ**... = ἄλλως τε με χέρια...—**λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδῆν.—**αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (αἶθω = λάμπω).—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι.—**οὐδέ πη** = κατ' οὐδένα τρόπον.—**ἔστι**· ἔξεστι.— **κελαινεφῆς** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός)· ἐπίθ. τοῦ Διός.— ὁ **λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος (ῥ. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus).— **νηός** = ναός.— **ἀγγελίη**· ἄγουσα τὴν *λείαν*· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.—τὰ **θύεα** = αἱ θυσίαι, αἱ προσφοραί.— **ἀολλιζῶ** = συγκεντρώνω.— **πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.— **τοι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔστι = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὠραιότατος.—**ἡῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην.—**θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ ἱερουσέμεν.—**ἦνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος.—**ἡμέστας**· ἡκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος.—**αἶ κε** = ἐάν.—**ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι.— **ἀπόσχη**· ἀπέχω μετβ. = κρατῶ μακρὰν, ἀπομακρύνω.— **μήστωρ**· Ε 272.

279 - 285 :—**μετελεύσομαι**· μετέροχομαι = πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος (ἐμοῦ)** = εἰς ὅ,τι τοῦ εἶπω.—**αὐθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται.—**χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἡ γῆ· ῥ. χάσκω.— **πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ μιν.— **τοῖο**· τοῦ...— **εἶσω Ἄιδος· δόμον Ἄιδος** = εἰς τὸν Ἄδην.—**ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπῆς = δυσάρεστος, πικρός.—**ἡ οἰζύς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.—**ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλουθας, ἀνῆκε, πίησθα, τύνη.*

γ') **Σκαιαὶ πύλαι :** Ἴδε Γ 145.—**φηγός :** Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία.—**δόμον περικαλλέα Πριάμοιο :** Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηνῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ά.). Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ αἴθουσα. Ἐντὸς ὁμοῦ τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαιτέρας κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνῖται, ὡς ἀποθηκαί, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιούτων κτιρίων, τὰ ὅποια ἔκαμνον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας, οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴσοδον ἐκάστου (*ξεστῆς αἰθούσῃσι*).—**χερσὶν ἀνίπτουσιν :** Κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδῆν.

286 - 341

α') 286 - 296:—**μολοῦσα** = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσκω - ἔμολον.—**κέλομαι** = παρακαλῶ, διατάσσω.—**κατὰ ἄστν** = περιελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν.—**θάλαμος** = ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύτιμα πράγματα.—**κηώεις** = εὐώδης.—**οἶ· τῆ** Ἐκάβη.—**παμποίτιμα** = ὀλοκέντητα.—**ἔργα** = ἐργόχειρα.—**θεοειδής** = θεόμορφος.—**ἐπιπλῶς** = ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω.—**τὴν ὁδὸν ἦν** = κατὰ τὸ ταξίδι πού.—**ἀνήγαγε** = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἔγινε πρὸς Β.—**εὐπατέρεια** = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας.—**ἄειραμένη**· ἀείρω· Ζ 264.—**δῶρον**· κατηγορμ.—**νειατος** = τελευταῖος.—**βῆ ἰέναι** = ἐξεκίνησε.—**μετασσεύομαι** = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304 :—**τῆσι**· εἰς τὴν Ἐκάβην καὶ τὰς ἄλλας γράϊας.—**ῶϊξε**· οἶγω = ἀνοίγω.—**Κισσηίς** = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως.—**ἔθηκαν**· τίθημι εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ.—**ὄλολυγῆ** = μὲ φωνάς.—**εὐχομαι** = κάμνω δέησιν, παρακαλῶ.—**ἀράομαι** = προσεύχομαι.

305 - 311 :—**ῥυσιπτολις** = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν (*ῥύομαι + πτόλις*).—**ἄξον**· ἀγνυμι = θραύω.—**δῆ** = πλέον.—

στ. 308 - 310 = 274 - 276.— **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρνοῦμαι.

312 - 325 :—**δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον.—**τεύχω** = κατασκευάζω, κτίζω.—**ἐριβῶλαξ**· Α 155.—**τέκτων**· Ε 59.—**ἔνθα** = ἐκεῖ.—**παροίθε**· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δόρατος.—**περὶ δέ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς.—**περὶ θεέ** = τὴν περιέβαλλε· ῥ. **θέω** = τρέχω.—**ὁ πόρκης** = κρίκος.—**τὸν δέ**· Ἀλέξανδρον.—**τὰ τεύχεα**· Γ 195.—**ἔπω** = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.—**ἀγκύλος**· Ε 209.—**ἀφάω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω.—**μετὰ** = μεταξύ.—**ἦστο**· ἦμαι.—**νεικέω** = ἐπιπλήττω.—**αἰσχρὰ ἔπη** = βαρεῖς, προσβλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 :—**δαιμόνιος** = ἀλλόκοτος.—**οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς.—**μὲν**· βεβαιωτ.—**ὁ χόλος** = ὁ θυμὸς.—**φθινύθω** = φθειρομαι, χάνομαι.—**αἰπὺς** = ὑψηλός.—**μάρναμαι** = μάχομαι.—**ἡ αὐτὴ** = κραυγὴ τῆς μάχης, ἡ μάχη.—**ἀμφιδέδηε** = ἀναψε γύρω· **δαίω** = καίω.—**μαχέσαιο ἄν** = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης.—**ὄν τινά που**· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ. = ὅποιον ἴσως...—**μεθιέντα**· **μεθίημι** = ἀφίνω, παραμελῶ.—**στυγερὸς** = φρικαλέος.—**ἄνα**· ἐπίρρ. μὲ ἔννοιαν προσταγῆς = (**σῆκω**) ἐπάνω.—**δήιος** = καυστικός, καταστρεπτικὸς (**δαίω**).—**θέρηται**· **θέρομαι** = καίομαι.

332 - 341 :—**ἡ αἶσα** = τὸ πρόπον, τὸ ὀρθόν· **κατ' αἶσαν** = ὀρθά, δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε.—**οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν** = ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ, ὄχι ἄδικα.—**τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—**σύνθεο**· **συντίθεμαι** = βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου.—**οὐ τοι...** = ἀλήθεια ὄχι...—**νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις.—**τὸ ἄχος** = ἡ λύπη.—**προτρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι.—**παρειποῦσα**· **παρεῖπον** = παρεκίνησα, ἔπεισα.—**ὄρμησε**· **ὄρμάω**· **μετβτ.** = κάμνω κάποιον νὰ κινηθῇ.—**μοι καὶ αὐτῶ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον.—**λῶιον**· **λῶον**· **συγκρ.** τοῦ ἀγαθός.—**ἐπαμείβομαι** = πηγαίνω ἐκ περιτροπῆς.—**ἐπιμένω** = περιμένω.—**ἀρήια** = πολεμικά.—**δύω** = νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω.—**μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν.—**κιχήσασθαι**· **κίχωνω**, **κίχημι**· Ε 187.

α') 342 - 358 :—**μειλίχιος**=γλυκός, μαλακός.— **ὁ δαήρ**· Γ 180.—**κύων** = ἀναιδής.— **κακομήχανος** = κακοῦργος.— **ὄκρυδεσσα** = φρικτή (κυρίως: *κρούεις, τὸ κρούς*).—**ὡς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρὰ τῶν λέξε· ὡς *κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...*—**ὄτε πρῶτον**=εὐθύς ὡς.—**οἴχεσθαι προφέρουσα** = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.— **προφέρω**=ἀρπάζω, παρασύρω.—**θύελλα ἀνέμοιο** = ὀρμητικὸς ἄνεμος.— **πολύφλοισβος**· Α 34.—**κῦμα ἀπόερσε** = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρῶτ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ *κεν*)· ῥ. ἀπαυράω.— **πάρος** = πρὶν, παρὰ νά...—**ᾧδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν.—**τεκμήραντο** = ὠρισαν, ἀπεφάσισαν ῥ. *τεκμαίρομαι* (τέκμαρ = τέλος).—**ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα.—**ἤδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐννοοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης.—**νέμεσις** = ἡ κατάκρισις.— **αἰσχεα** = ὀνειδισμοί, αἰ ὕβρεις.— **ἔμπεδοι φρένες** = σταθερός, ὑγιὴς νοῦς.—**ὀπίσω** = εἰς τὸ μέλλον.—**τῶ** = διὰ τοῦτο.—**ἐπαυρήσεσθαι** = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ.—**δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν.—**πόνος** = κόπος, ἀγών.—**σε φρένας**· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου.— **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει.— **ἡ ἄτη** = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν.— **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε.— **ὀπίσω**· Ζ 352.— **πέλομαι**· εἰμί.— **πελώμεθα αἰόιδιμοι** = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.— **ἔσσόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368 :—**καθίζω** = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.—**φιλέουσα περ** = ὅσον στοργικὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.—**ἐπέσσεται** = σπεύδει, θέλει παρακμ. τοῦ ἐπισσεύομαι εἰς σημ. ἐνεστ.— **μέγα**· ἐπίρρ.— **ἐμεῖο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν.—**ποθῆν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμέλουν.— **ὄρνυθι**· ὄρνυμι.— **ἐπίεγομαι** = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.— **καταμάρπτω** = προφθάνω.— **οἱ οἰκῆες** = οἱ οἰκεῖοι.— **ἡ ἴξομαι αὐτις** = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν.— **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων.— **με**· συναπτ. πρὸς τὸ *δαμόωσιν*.— **ὑπὸ χερσὶ** = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονεούμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεούντος.— **δαμόωσιν** = δαμάουσι.

β') οὐ τι προσέφη : Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἡ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ Ἐκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.— **ὅς ἤδη νέμεσιν** : Ἡ

Ἐλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν ψόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἄγνοια αὐτῆ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.—**πελώμεθα αἰοίδιμοι** : Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαίγιμον τοῦτον.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα πού κατέχουν τὴν Ἐλένην καὶ τὸ συναίσθημα τοῦ Ἔκτορος.*

369 - 406

α') 369 - 380 :— **δόμοι εὖ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυρίως: σπίτι, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.— **εὐπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.— **γοῶα** = θρηναῖ.— **μύρομαι** = σακρῶζω, κλαίω.— **ἀμύμων**· Ε 9.— **τέτμεν** = εὐθρηναῖ.— **ἔτειμον** (*πότμος*).— **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών**· ἰὼν ἐπ' οὐδὸν ἔστη.— ὁ **οὐδὸς** = τὸ κατώφλι.— **εἰ δ' ἄγε**· παρακελευσμ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βούλει, ἄγε...— **νημερτῆς** = ἀλάνθαστος, ἀληθινός (*νή + ἀμαρτάνω*).— **ἡ γαλόως**· Γ 122.— **ἡ εἰνάτηρ-ἔρος** = συννυφάδα.— **ἔς Ἀθηναίης**· ἔς νηὸν Ἀθηναίης.— **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξελιώσουν. Ἔνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389 :— **ὄτρηρός** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— **ἡ ταμίη** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας**· τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνωσ, ῥητῶς.— **οὐνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχὴ.— **ἀφικάνει**· ἔνεστ. μὲ σημ. παρκμ.— **μαινομένη** = ταραγμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— **ἡ τιθήνη** = ἡ τροφὸς (*ἀναδιπλ. θέμ. θη - θῆλος*).

390 - 406 :— **ἡ**· Ε 280.— **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικά (*σεύω* = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).— **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.— **ἡ ἀγυιά** = ἡ ὁδός.— **εὖτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν πού...— **τῆ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.— **διεξίμεναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκῳ** = εἰς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἄρτου Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (*ἡ ὕλη*).— **Κι**

λίκεσσιν ἄνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων.— ἔχετο Ἑκτορι = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἑκτορος.— χαλκοκορυστῆς = ὤπλισμένος μὲ χαλκὸν (κορύσσω = ὀπλίζω).— ἔπειτα = τότε.— ἀταλάφρων = ἀθῶος, ἄκακος (ἀταλά = τρυφερά + φρήν).— αὐτως = ἔτσι.— ἀλίγιος = ὅμοιος.— καλέεσκε = ἐκάλει συνήθως.— ἐρύετο· ὕομαι = σφάζω· Ε 23.— μείδησεν· ῥ. μειδάω, μειδιάω.— ἄγχι οἱ = πλησίον του.— παρίστατο = ἐστέκετο πλάϊ του.— στ. 406 = Ζ 253.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : διεξίμεναι, Κι-λίκεσσι, καλέεσκε, ἔφατο.

γ') σὺν ἀμφιπόλῳ ἐυπέπλῳ : Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπῆς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.— ταμίη : εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς δμῶας εἰς τὰ ἔργα των. εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται αἰδοίῃ ταμίῃ.— ἐὺκτιμένες κατ' ἀγυιάς : Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σπῆμαν καὶ Δαῖρπελδ.— Ἄνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος : Ἀλησμόνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἡ σύζυγος τοῦ Ἑκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβεράν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην.— Κιλικέσσιν ἄνδρεσσιν ἀνάσσω : Οἱ Κιλικεῖς τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατῴκουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησόν. εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἣτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία.— οἶος γὰρ ἐρύετο Ἰλιον Ἑκτωρ : Ὁ Ἑκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἡρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355).— μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ : Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ Ὅμηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλοῦστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

α') 407 - 428 : δαιμόνιε· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
 μένε, καημένε.— φθίσει· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω.— νηπίαχος =
 μικρός (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).— ἄμμορος = ἄτυχος, δυστυχῆς
 (στερ. α + μόρος).— κέρδιον = ὠφελιμώτερον, καλύτερον.— ἀφα-
 μαρτάνω τινός = χάνω, στεροῦμαι κάτι.— δύομαι χθόνα = θάπτο-
 μαι, πεθαίνω.— ἡ θαλπωρῆ = ἡ παρηγορία.— πότμον ἐπίσπης· πότ-
 μον ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· ἐπίσπης· ἀόρ.
 ὑποτακτ.· ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλων.— ἄχρα = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ
 θαλπωρῆ.— ἄμός = ἡμέτερος.— ἐκ... πέρσεν· πέρθω = λεηλατῶ κυ-
 ριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ.— εὐ ναιετάουσαν· Ζ 370.— ἐξενάριξε· Ε
 151.— σεβάσσατο· σεβάζομαι = ἡ συνείδησίς μου δὲν μὲ ἀφίνει.— κα-
 τέχη· ἀόρ. τοῦ κατακαίω.— ἔντεα· Ε 220.— δαίδαλος· Ε 60.— χέω
 σῆμα = χύνω χῶμα, διὰ τὰ σχηματισθῆ τῦμβος· γενικῶς = κάμνω τά-
 φον.— νύμφαι ὄρεστιάδες = νύμφαι τῶν ὄρέων.— αἰγίοχος· Ε 115.—
 ὁ κασίγνητος = ὁ ἀδελφός.— ἰφ' ἰος - ἰα - ἰον = ἕνας - μία - ἕν.— κατέ-
 πεφνε = ἐφόνευσε.— ποδάρκης· Α 121.— ἐπὶ βουσί = ἀνάμεσα εἰς
 τὰς βούς, ἐνῶ ἐπέβλεπον τὰ βόδια.— εἰλίποδες = ποὺ στρέφουν πρὸς
 τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92).— ἀργεν-
 νός· Γ 141.— βασιλευεν = ἦτο βασίλισσα.— δεῦρο = εἰς τὸ στρατό-
 πεδον τῶν Ἀχαιῶν.— ἄμα = μαζί μέ.— τὸ κτέαρ - ατος = κτῆμα.—
 ἄψ = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν τῆς.— ἀπερείσια ἄποινα· Α 13.—
 ἰοχέαιρα· Ε 53.

429 - 439 :— ἀτάρ = ὅμως, λοιπόν.— θαλερός = ἰσχυρός, ἀκαμῶς.
 — μίμνω = μένω.— ὄρφανικός = ὄρφανός.— στήσον· ἴστημι· μετβ.
 — κάμνω νὰ σταθῆ, τοποθετῶ.— ὁ ἐρινέος = ἡ ἀγριουσική (νεοελλ. ὄρ-
 νός).— ἄμβρατός = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῆ, εὐπρόσβλητος.— ἐπί-
 δρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ.— ἐπλετο· πέλομαι ὁ ἀόρ.,
 διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη.— τῆ γε = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον.—
 ἐπειρήσαντο = ἔκαμαν ἀπόπειραν.— ἀγακλυτός = θαυμασίως ἐνδο-
 ξος, τρανός (ἄγα—, ἄγαμαι + κλυτός).— ἡ που = ἡ, ὡς φαντά-
 ζομαι.— ἐνισπε· ἐνέπω.— θεοπρόπιον· Α 85.— ἡ νυ = ἡ ἴσως.—
 θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμᾶ καὶ τοὺς
 προτρέπει.

440 - 465:—**ἤ καὶ** = βεβαίως καί.—**μέλει μοι** = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.—**τάδε πάντα**· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ.—**αἰνῶς** = πολύ.—**αἰδέομαι** = ἐντρέπομαι.—**ἐλκεσίπεπλος** = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—**κακὸς ὧς** = ὧς δειλός.—**νόσφιν** = μακράν.—**πολέμοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—**ἀλυσκάζω**· Ε 253.—**μάθον** = ἔμαθα, ἐσυνήθισα.—**πρώτοισι**· κατηγορμ. εἰς τὸ Τρώεσσι = μὲ τοὺς Τρῶας, ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—**ἀρνύμενος**· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνημαι = διασφάζω.—**κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν** = μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—**ὄτ' ἂν ποτε** = ὅταν κάποτε θά...—**ὀλώλη** = θά εἶναι κατεστραμμένη.—**Ἴλιος ἱρή** = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—**εὐμμελῆς** = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὐ + μελίη = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—**ἄλγος Τρώων** = ἡ λύπη τὴν ὁποίαν θά αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας.—**οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης**· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης.—**οἱ κεν πέσοιεν** = οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—**ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν**· πρβλ. Ζ 368 *ὑπὸ χερσίν Ἀχαιῶν*.—**σεῦ**· ἐνν. ἄλγος.—**ἄγηται**· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—**ἐλεύθερον ἦμαρ** = τὴν ἐλευθερίαν σου.—**ἀπούρας**· ἀπανράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—**καὶ κεν ὑφαίνοις** = καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης.—**πρὸς ἄλλης** = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—**φορέω**. θαμιστ. τοῦ φέρω.—**ἀεκαζομένη** = χωρὶς νὰ θέλῃς, ἐξαναγκαζομένη (ἀέκων).—**κρατερὴ ἀνάγκη** = σκληρὰ ἀνάγκη.—**ἐπικίεσται**· ἐνν. σοι = θά σέ πιέζῃ.—**εἶψησι**· ἄορ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ.—**ἀριστεύεσκε** = πάντοτε ἠρίστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—**μάχεσθαι**· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—**νέον ἄλγος** = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—**χῆτεϊ** = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ χῆτος).—**ἄμύνειν**· συναπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε = τοιοῦτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν σέ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—**δούλιον ἦμαρ**· ἀντίθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἦμαρ.—**χυτὴ γαῖα** = χυμένον χῶμα· πρβλ. σῆμα χέειν.—**ὁ ἐλκρημός** = τὸ τράβηγμα.—**πυθέσθαι**· τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—**πρὶν πυθέσθαι βοῆς** = πρὶν ἀκούσω τίς φωνές σου.—**πρὶν πυθέσθαι ἐλκηθμοῖο** = πρὶν ἰδῶ νὰ σέ τραβοῦν.

β') Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολῶν κτητόρων : **ἄμὸς** (πρβλ. ἄμμες = ἡμεῖς καὶ ἄμμε = ἡμᾶς).

— Ἐπικός τύπος τοῦ εἶς - μία - ἓν = ἴος - ἴα - ἴον. Εἰς τὴν γεν.

καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγχεκομμένους τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥ. πέλομαι : ἔπλετο.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἐυμελίω, ἰρή, δυσμενέεσσι.*

γ') πάντες ἐφορμηθέντες : Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἀθρόοι οἱ ἐχθροί.— ἐκπέρσεν Θῆβην ὑψίπυλον : Τὸ γεγονός τοῦτο ἐγίνε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185.—οὐδέ μιν ἐξενάριξε... Οἱ ὀμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσο ἠγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὄπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὄπλα του ἐθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ἀφήσῃ ὠπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοφυχία.— κατέκχη : Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὀμηρὸς ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρας ὁμῶς τοῦ Ὀμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (σῆμα χέειν), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὕψωμα (τύμβος). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ σῆμα τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφίζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σῆμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ.— ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος : Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεοῦς. Συνειργάσθη ὁμῶς κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θνηταὶ χεῖρες κατεσκεύασαν, δὲν ἦτο τόσο ἰσχυρόν. Ἰχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλήμαν. (Βλ. εἰκ. 3).— ἐλκεσίπεπλος : ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα τανύπεπλος, βαθύπεπλος, βαθύζωνος, εὐπέπλος, ἐκφράζει τὴν γυναικεῖαν γάριν καὶ κομψότητα, ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ ἐξαίρηται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν λαϊοθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὑφακαλισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὑφακαλισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὑφακαλισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὑφακαλισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος.— μάθον ἔμμεναι ἐσθλός : Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκά-

ζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπιώσσειν.— εὖ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἐκτορος ὅτι θά κυριευθῆ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θά περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἰγλήν ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθῆκον.— ἐν Ἀργεῖ: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἀργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηνίς καὶ ἡ Ὑπερείη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἐκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῆ ὡς ἐξαιρετὸν λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα.

466 - 502

α') 466 - 475 :— ὀρέξατο· ὀρέγομαι=ἀπλώνω τὰ χεῖρια.—φαιδῖμος = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ φαιδρός).—εὐζωνος = ζωσμένη ὠραῖα, λυγερή· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ.—ἰάχω = φωνάζω (Fax, FiFάχω, ἦχος).—ἀτυχθεῖς· ἀτύχομαι=φοβοῦμαι, τρομάζω.—ταρβήσας· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρβος = ὁ φόβος).—ὁ λόφος = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ λοφίον τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.—ἰπποχαίτης = ἀπὸ χαίτην ἵππου.—νεύω = κλίνω, γέρνω.—νοῶ = προσέχω, βλέπω.—ἐκ δὲ γέλασε· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὁποῖον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.—παμφανόωσαν = ἀπαστράπτουσαν· παμφαίνω ἐκτεν. τύπος τοῦ φαίνω.—κύσε· κινέω = φιλῶ (προσκυνῶ).—πῆλε· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὁποῖαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χεῖρια των τὰ μικρά.

476 - 481 :—τόνδε παῖδ' ἐμόν = τοῦτο τὸ παιδί μου.—ὥσπερ ἐγώ· ἐνν. ἐγενόμην.—ἀριπρεπής = ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγώ περ.—Τρώεσσι· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων.—βίην· αἰτ. τοῦ κατὰ τι· ἡ βίη = ἡ ἰσχὺς, ἡ δύναμις.—ἀγαθὸν = ἀνδρεῖον.—Ἴφι· A 38.—εἶποι· καθαρὰ εὐκτικὴ ὡς καὶ τὸ κατωτέρω φέροι.—ὄδε γε = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.—ἀνιόντα = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἶποι: αὐτόν.—τὰ ἔναρα = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὄπλα γενικῶς (ἐναρίζω· E 151).—

βροτοίς=αίματωμένος (ὁ βρότος=τὸ χυμένον αἷμα).—**δήιος**· E 117.

482 - 492 :—**κηώδης**· κηώεις· Z 288.—**δακρυόεν γελάσασα** = ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυσμένη.—**καταρρέζω χειρὶ** = θωπεύω μὲ τὸ χέρι.—**μοι = δι' ἐμέ**.—**ἀκαχίζεο**· ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι.—**ὑπὲρ αἴσαν** = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου.—**προϊάπτω**· A 3.—**μοῖραν... ἀνδρῶν**· ἡ σειρά : φημί δὲ οὐ τινα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν.—**οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἔσθλόν**= οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος.—**ἐπήν**· ἐπᾶν, ἐπειδὴν = εὐθύς μόλις.—**κομίζω** = φροντίζω, καταγίνομαι.—**ἐποίχομαι ἔργον** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.—**ἐγγεγάσι**· ἐγγεγόνασι.

494 - 502 :—**ἵππουρις** = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.—**ἐντροπαλιζομένη** = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι.—**θαλερόν δάκρυ** = μεγάλα, πικρὰ δάκρυα.—**κιχήσατο**· κιχάνω, κίχημι.—**ἐνδοθι** = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της.—**ἐνῶρσε**· ἐνόρνημι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπόλων ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.—**γόνον**· θρηνον.—**γόνον**· ἐγόνον = ἐθρήνησαν. Ἄόρ· β' τοῦ γοῶν.—**μιν**· ὑποκμ. τοῦ ἴξεσθαι.—**προφυγόντα**· **προφεύγω** = φεύγω ἐμπρὸς ἀπό..., σώζομαι ἀπό...

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **ἐκκλίνθη**, **Ἴφι**, **ἐγγεγάσιν**.

γ') **δεινὸν νεύοντα** : Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ νὰ πάρῃ τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἡ χαιτή τῆς περικεφαλαίας του.—**κηώδει κόλπῳ** : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐωχίσθαι τὴν κόλπον τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἑκτορος.—**δακρυόεν γελάσασα** : Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσο δυνατὴ καὶ σοφὴ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συναισθήματος : τῆς λύπης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της.—**ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε** : Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502 :—Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ προστεθῆ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῆ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἐξάγητε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβεράν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστύνακτος.

— Νὰ παρατηρηθῆ ἰδιαίτερος ἡ τραφερὰ θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α') 503 - 517 : οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν...—δηθύνω = βραδύνω (δῆν, δηθά).—κατέδου τεύχεα = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὅπλα του.—ποικίλα = πεποικιλμένα. —σεύατο = ἐπήγαινε βιαστικός. —κραιπνός = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. με τὸ καρπάλιμος).—πεποιθώς = ἐμπιστευόμενος.—στατός = κλεισμένος εἰς στάβλον.—ἀκοστήσας = ἀφοῦ ἔφαγεν ἀφθονον κριθάρι (ἀκοστή = κριθή).—θειῆ· ὑποτακτ. τοῦ θείω - θέω.—κροαίνων = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων.—ποταμοῖο = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ.—ἐύρρειος· εὔρρεής = εὔρυτος, ὀρμητικός.—κυδιών = καμαρωτός· κυδιάω. = ὑπερηφανεύομαι (κῦδος).—ἔχει = κρατεῖ.—ἀμφὶ ὤμοις = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του.—ἀίσσονται = τινάσσονται.—ἡ ἀγλαΐη = ἡ ὀμορφιά.—βρίμφα = ταχέως.—ἔ· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποιθώς.—τὰ ἦθεα = οἱ συνήθεις τρόποι.—ὀνομός = ἡ βοσκή.—κατὰ ἄκρης = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.—ἡλέκτωρ = ὁ λαμπρὸς ἥλιος.—καγχαλῶν = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίαςιν.—ἔτετμεν· Ζ 374.—εὔτε = τὴν στιγμὴν πού...—ἡ χώρα = ἡ θέσις.—ἦ· ἔῃ· κτητ.—δαρίζω = γλυκομιλῶ (ἡ δαρ = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὀμιλῶ τραφερὰ σὰν γυναῖκα).

518 - 529 :—ἠθεῖε = ἀγαπητέ.—ἦ μάλα δὴ = μήπως ἀλήθεια.—καὶ ἐσσύμενον· μετχ. τοῦ σεύομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ.—ἐναίσιμον = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.—οὐκ ἄν... μάχης· ἡ σειρὰ λέξ. :

οὐ τις ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἶη, ἀτιμήσειεν ἄν τοι ἔργον μάχης.— ἐναίσιμος = δίκαιος.— ἀτιμάω = προσβάλλω, περιφρονῶ.— ἔργον τοι μάχης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.— ἄλκιμος = γενναῖος.— μεθιεῖς· μεθήημι = παραμελῶ.— τὸ δ' ἔμὸν κῆρ = ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.— ἄχνυμαι = θλίβομαι.— ἐν θυμῷ = μέσα μου.— ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ.— πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοὺς Τρώων.— τὰ δέ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἦτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.— ἀρεσσόμεθα· ἀρέσκω = ἐπανορθῶ, διορθώνω.— αἶ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι· σειρὰ λέξ. : αἶ κε δώη ποθι Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλεύθερον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.— ποθι = ἴσως.— στήσασθαι· ὑποκμ. ἡμᾶς.— κρητῆρα ἐλεύθερον = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἑορτασμὸν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. « ποτήριον σωτηρίου ».— αἰειγενέτης = αἰώνιος.— ἐλάσαντας· χρον.

β') Γεν. τοῦ ἐπιθέτου ἑυρρεΐς : ἑυρρεΐος.

— Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ δίδωμι : δώη.

γ') Κατὰ Περγάμου ἄκρης : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικοὺς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.— τὸ δ' ἔμὸν κῆρ ἄχνυται : Τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιὰ, ὅταν οἱ Τρώες ἐξευτελίζουν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.— κρητῆρα ἐλεύθερον : Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάταζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὁποῖοι ἠλεύθέρωσαν τὴν πόλιν.

α') 182 - 198 : — τῷ· εἰς δυῖκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — **παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης**· Α 34. — **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (γαῖα + ἔχω). — **ἐννοσίγαιος** = ὁ σείων ἐνδοθεν τὴν γῆν (ἐν - ὠθῶ + γαῖα, πρβλ. καὶ ἐνοσίχθων). — **πεπιθεῖν** = πεῖσαι. — **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν. — **ἡ κλισίη**· Α 185. — **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, ποῦ ἀποδίδει ὠραῖον ἤχον. — **τὸ ζυγόν** = ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, ποῦ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος. — **ἄρετο· αἶρομαι** = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐναντίος. — **δέγμενος** = περιμένων· μετοχ. τοῦ δέχομαι (ῥίζ. δεκ-). — **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν. — **ταφῶν**· ἀόρ. τοῦ τέθηπα = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξιν (τὸ τάφος = ὁ θαυμασμός). — **ἀνόρουσεν**· ἀνορούω = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — **τὸ ἔδος** = τὸ κάθισμα. — **θάασσε** = ἐκάθητο, ῥ. θαάσσω. — **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ. — **δεικνύμενος** = πείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος. — **ἦ** = ὠρισμένως. — **χρεῶ τί** (ἐστι) = κάποια ἀνάγκη. — **σκύζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204 : — **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν. — **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (Ἐλλειπτ. ἀόρ. εἶσεν. εἶσα). — **ὁ κλισμὸς** = ἡ πολυθρόνα. — **καθίστα· καθίστη**· προστακτ. τοῦ καθίστημι = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ στήσασθαι χρητῆρα (Z 528). — **ζωρότερον κέραιε** = κάμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (κεραίω - κεράω - κεράννυμι). — **τὸ δέπας** = τὸ ποτῆρι. — **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω. — **φίλτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ οἱ. — **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — **τὸ μέλαθρον** = ἡ στέγη τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224 : **τὸ κρεῖον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — **κάββαλεν** = κατέβασε. — **ἡ αὐγὴ** = ἡ λάμψις. — **οἷς**· Γ 198. — **πίων· -εἶρα - ἴων** = παχύς. — **σῦς** = χοῖρος (λατ. sus). — **σίαλος** = σιτευτός,

θηρεφτάρι.— **τεθαλυϊαν ἀλοιφῆ** = πού εἶχεν ἄφθονον λίπος (*θάλλω*).
ἔχε τῷ = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ νὰ τὸ κόψῃ.— **μιστύλλω** =
κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας.— **πείρω** = τρυπῶ, περνῶ.— **δαίω** ·
Z 329. — **φλοῆ ἐμαράνθη** · ἔπεξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ
ἐκάη.— **στορέσας** = ἀφοῦ ἄπλωσε, ἔστρωσε (*στορέννυμι*).— **τάνυσσεν** ·
τανύω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω.— **πάσσω** = πασπαλίζω. — ὁ **ἄλς** · **ἄλός**
= ἄλατι (λατ. *sal*). — Λέγεται **δῖος ἄλς**, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θά-
λασσαν, ἣτις ἐπίσης λέγεται « *ἄλς δῖα* ». — **αἱ κρατευταί** = οἱ λίθοι, εἰς
τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὄβελοι. — **ἐπαείρω** = ἀνασηκώνω.— **ὄπτάω**
= ψήνω. — ὁ **ἐλεός** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημένο κρέας. —
χεύω = βάζω.— **αὐτός** · ὁ Ἀχιλλεύς. — **τοίχου τοῦ ἐτέριοιο** · γεν.
τόπου. — **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα.— τὸ **ὄνειαρ-ατος**
= ὠφέλιμον, ὠραῖον πρᾶγμα (*ὄνινημι* = ὠφελῶ).— **ιάλλω** = ἀπλώνω.
— ἡ **πόσις-ιος** = τὸ ποτόν. — **ἐδητύς** = φαγητόν (*ρίζ.* (*ἐδ.* - *ἐσθίω*).
ἔξ ἔντο = ἀπέβαλον· ῥ. *ἔμαι*.— **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις.— **δείδεκτο**·
δεδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος.*

γ') **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη** : Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ ποίησις, ἐγόητευσεν τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ των βίου. Οἱ Ὀμηρικοὶ ἥρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (*κλέα ἀνδρῶν*).— **φόρμιγγε ἡ κίθαρις** : Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου οἱ δύο πῆχεις συνεδέοντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαβοι (τὰ κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετεινότο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολλάκις με γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολυτίμου ὑλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἀργυρον κ.ἄ. (*κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγγε γλαφυρῆ, δαιδαλέη*). (Βλ. εἰκ. 8).— **δεικνύμενος** : Εἰδικώτερον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότου πρὸς ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία αὕτη ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξιν. — **θυηλαί** : Κατὰ τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλόκληροι μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνηθες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ θρησκευτικὸν καθῆκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέατος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

α') 225 - 239 : — ἡ δαῖς-τός = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίομαι - δαίνυμαι). — ἔῖση· θηλ. τοῦ ἴσου· εἶση δαῖς = τέλειον δεῖπνον. — οὐκ ἐπιδουεῖς (ἐσμέν) = δὲν στερούμεθα. — πάρα· πάρεστι· ἔνν. ἡμῖν.— μενοεικῆς = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφθονος (μένος + εἶκω).— δαίνυσθαι· δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσην σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητός (ἐπὶ + ἐράω).— μέμηλεν· ἔνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος.— δείδιμεν· δέδιμεν.— ἐν δοιῇ· ἔνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβηλον. Ἡ σειρά : ἐν δοιῇ (ἐστι) ἢ σωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς).— δύομαι ἀλκῆν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἡ αὐλῖς = τὸ κατάλυμα· αὐλῖα ἔθεντο = ηὐλίσαντο, ἐστρατοπέδευσαν.— ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — τηλεκλειτός = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτός· Ε 55.— κηάμενοι· μέσ. ἄβρ. τοῦ καίω. — φασί = βεβαιώνουν.— οὐ σχήσεται· (ὑποκμ. οἱ Τρωῆες) = ὅτι δὲν θά κρατηθοῦν.— ἐνδέξια σήματα = αἴσια σημεῖα.— φαίνω = φανερώω.— βλεμαίνω = ὑπερφηφανεύομαι.— μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μανίαν. — ἐκπάγλως· Α 268.— πίσυνος· Ε 205.— τίω = τιμῶ, λογαριάζω (ῥίζ. τι-τιμή).— λύσσα = πολεμικὴ μανία.— δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — ἀρῶμαι = εὐχομαι. — στεῦται = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. στεῦμαι.— τὰ κόρυμβα = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή).— μαλερός = καταστρεπτικός. — πυρός· γενικ. τῆς ὕλης. — δηώσειν· δηώω = κατακόπτω, φονεύω.— ὀρινομένους· ὀρίνομαι = ταρασσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — αἰνῶς = καταπληχτικῶς, πολύ.— οἱ· δοτικ. χαριστ. — αἰσιμον = πεπρωμένον.— φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἄβρ. β' τοῦ φθίνω.— ἱπόβοτον = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βοτός, βόσκω).— ἄνα· Ζ 331.— μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστώτος.— εἰ μέμονας... ὄρυμαγδοῦ· ἡ σειρά : εἰ μέμονας ἐρέσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρωμένους ὑπὸ ὄρυμαγδοῦ Τρώων.— καὶ ὀφέπερ = ἔστω καὶ ἀργά.— τείρομαι· Ζ 387.— ὄρυμαγδός = θόρυβος. — αὐτῷ τοι· σεαυτῷ.— τὸ μῆχος = τὸ μέσον, ὁ τρόπος. — ῥεχθέντος· ῥέζομαι = πράττομαι. — τὸ ἄκος = ἡ θεραπεία.— ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξιζέραννον κ.ἄ.). — κακὸν ἡμαρ = τὸ κακόν, ἡ συμφορὰ. (Πρβλ. ἐλεῦθερον ἡμαρ, δούλιον ἡμαρ κ.ἄ.).

ὦ πέπον. — E 109. — ἦ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος.— ἴσχειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστ. τοῦ ἴσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = υποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Z 344. — θυμαλγῆς = λυπηρός. — μεταλλήξαντι· μεταλήγω = παύω. Ἡ μετοχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῆ : εἰ δὲ βούλει, ἢ νὰ ἐξηγηθῆ ὡς παρακέλευσις : ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιοῦμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἰθων = ἀπαστράπτων, στυλπνός, ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πηγὸς = εὐρωστός (πήγνυμι). — ἄθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου. — ἄροντο· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλήιος = ἀκτῆμων (στερ. α + λήιον = χωράφι). — ἐρίτιμος = πολύτιμος. — ἀμύμων = ἄψογος. — εὐκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὐ - κτίω. κτίζω). — ἐξέλετο· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — ἀπήύρα· ἀπαυρῶ, ἀπούρας· Z 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἄφθονα. — νηῆσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτάνω. — दाτέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ ληῖς - ἶδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306 : — τὸ οὔθαρ = ὁ μαστός. οὔθαρ ἀρούρης = εὐφορος γῆ. — τηλύγετος· Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ. — ἐϋπηκτος = στερεὸς (πηκτός, πήγνυμι). — τῶν· τῶν = τούτων, γεν. διαίρ. — ἀνάεδνος = ἄνευ ἔδνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. Ἴδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλεόν. — τὰ μείλια = χαροποῖα δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — εὐ ναιόμενα· πρβλ. εὐ ναιεάουσαν πόλιν· Z 415. — ποιήεις = γεμάτος χλόην, χλοερὸς (ποία, πόα). — ζάθεος· A 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας. — νέαται· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὅρια. — ἡμαθόεις = ἀμμώδης (ἄμαθος). — πολύρρηγες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺ + ἄρην = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτήνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκῆπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σου, ὡς ὑπῆκοοί σου. — λιπαρός = λαμπρός, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικὰ ἐσφορὰ διὰ τὸν βασιλέα — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

= κατάκαρδα. — σφι = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — χ' (ε)· κε· δυ-
νητ. — ἔνεικαν· ἄορ. τοῦ φέρω.

β') Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ - : ἰδίας.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί : ἔω (ἔωσιν) καὶ εὐκτική : ἔοιμι (ἔοις).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δεῖδμεν, φθίσθαι,
φράζευ, ἐθέλησθα.

γ') **δύσαι ἀλήνη** : Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος δύομαι ἢ ἄλλων συν-
ωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξει, ἣτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι
συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλήνη. Πρβλ. καὶ ἀναι-
δείην ἐπιειμένε· Α 149. — **κόρυμβα** : Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακο-
σητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῶραν καὶ εἰς τὴν πρῦμνην. Ἐδῶ ὁ
ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρῦμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφῆρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ τὰ
ἀναθέση ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεοὺς. — **ἐκάς Ἄργεος** : Ἐδῶ Ἄργος
ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἦτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀ-
χαϊκὸν Ἄργος. — **ἴσχειν μεγαλήτορα θυμόν** : Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ
ὑπενθυμισθῇ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξά-
πτηται καὶ νὰ εἶναι ἄκαμπτος εἰς τὴν ὀργὴν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβου-
λὴν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του « φιλοφροσύνη ἀμείνων », ἔχει τὴν
ἀλήθειαν καὶ τὴν σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς διδάγμα
πρὸς τὴν νεότητα. — **ἀπύρους τρίποδας** : Οἱ τρίποδες (λέβητες) ἦσαν
ἐν χρῆσει εἰς τὴν ὀμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρas ἐποχάς. Συνή-
θως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ.ἄ.).
Ἄλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσητικὰ. Ἐνίοτε δὲ ἐδί-
δοντο καὶ ὡς ἔπαθλα. — **τάλαντα** : Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρος
ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει
ποσότητα χρυσοῦ. — **ἵππους ἀθλοφόρους** : Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφι-
νει νὰ υποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομῖαι ἦσαν σύνθητες ἀγώνισμα κατὰ τὴν
ὀμηρικὴν ἐποχὴν. — **Λαοδίκη** : Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Ἀ-
γαμέμνονος εἶναι ἡ Ἡλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν
ποίησιν. — **ἀνάδνος** : Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστήρ ἔδιδεν ἔδνα
(ἔδνα) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν
οὕτως ἠγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα,
χωρὶς νὰ ἀπαιτῆ οὐδὲν τίμημα. — **ἑπτὰ πτολίεθρα** : Πόλεις μεσσηνιακάι,
αἱ ὅποιαι ἀνῆκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος. —

θέμιστες : Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἣ ὑποία ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστῆς κ.ἄ. Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μετὸ σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεὺς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. μετὰ σύνεσιν, μετὰ ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε : 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθῶ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαθμηδὸν προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίης του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307 - 363

α') 307 - 327 :—τὸν μῦθον = τὴν ἀπόφασίν μου.—ἀπηλεγέως = ἀπεριφράστως, ὀρθὰ - κοφτὰ (ἀπὸ + ἄλεγγος = φροντίς).—ἀποειπεῖν = νὰ ἐκφράσω.—ἦ περ δὴ = ὅπως ἀκριβῶς.—τετελεσμένον ἔσται· ἔνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω.—ὡς μὴ τρύζητε = διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. Ἡ λέξις ἠχοποιήτος· τρύζω = κάμνω τρῶν - τρύ.—παρήμενοι = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα.—γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρίνειαν, μετὰ τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ.—ὁμῶς· (ἐπίρρ.) = ὁμοίως, ἐξ ἴσου.—κεύθω = κρύπτω.—χάρις = ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη.—ἦεν ἔνν. ἐμοί.—δήιος· Ε 117.—νωλεμές· (ἐπίρρ.) = διαρκῶς.—μένοντι· ἔνν. παρὰ νηυσί. Ἡ μετχ. ὑποθετ. : εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμίζοι.—ἴος· Ζ 422.—κάτθανε· ῥ. καταθνήσκω : γνωμικὸς ἄορ.—ἀεργός = φυγόπονος, ἀδρανῆς (στερ. α + Φεργος).—ἐοργώς· ἐοργα, παρακμ. τοῦ ἔρωδ.—περίκειται = εὐρίσκεται πέριξ μου, μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—παραβάλλω = βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.—ἀπτὴν - ἦνος = ποὺ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ.—ὁ μασταξ = μασημένη τροφή (μαστάζω = μασῶ).—κακῶς πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτῇ ὑποφέρει.—λαύω = περνῶ τὴν νύκτα.—διαπρήσσω ἡματα = περνῶ ἡμέρας.—ἡ ὄαρ = ἡ σύζυγος.

328 - 347 : —**ἀλαπάζω**· I 278.—**πεζός** = εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ ξηράν.—**κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.—**κειμήλια** = θησαυροί. Κυρίως : πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.—**δόσκον**· θχμιστ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι.—**θοός**· A 12.—**διὰ δασάσκετο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δασάσκομαι θαμιστ. τοῦ δαίωμαι - δατέομαι. — **γέρα**· κατηγερμ. εἰς τὸ ἄλλα.—**ἔμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.—**εἵλετο**· ἀντικμ. ἄλοχον θυμαρέα.—**θυμαρῆς** = προσφιλῆς (θυμός + ἄρ -, ἀρέσκω).—**παριαύων** = κοιμώμενος πλησίον τῆς.—**μέροψ**· A 250.—**ἐπεῖ**· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὄχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἄτρεϊδαι τὰς γυναῖκάς των, διότι...—**ἐχέφρων** = συνετός.—**δουρικτητός** = αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ + κτητός).—**πειρῶμαι** (τινος) = δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.—**ἀλεξέμεναι**· ἀλέξειν· I 251.

348 - 363 : —**πονέομαι** = κάμνω τι.—**νόσφιν** = μακράν, χωρίς.—**καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα.—**δέμω** = κτίζω, ἐγείρω.—**ἐλάω** = τραβῶ, ἐκτείνω.— ὁ **σκόλοψ** = πάσσαλος.—**οὐδ' ὡς** = παρ' ὅλα αὐτά.—**ἀπὸ τείχεος** = μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).—**ὄρνυμι μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— στ. 354 = Z 237.—**οἶον**· προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.—**μῖμνω** = ἀναμένω.—**νηέω**· I 279.—**ἄλαδε**· εἰς ἄλα = εἰς τὴν θάλασσαν.—**αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη** = ἂν σ' ἐνδιαφέρῃ αὐτό.—**ἦρι**· ἐπίρρ. = πρῶι.—**ἐρέσσω** = κωπηλατῶ.—**μεμαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.—**ἤματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς ἡμέρας.—**ἐρίβωλος**· ἐριβῶλαξ· A 155.

β') Ἄσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων**.
— Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς : **τριτάτος** ὡς καὶ **τέτρατος, ἑνατος, δέκατος**.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλσκε**.

γ') **ἔχθρὸς γάρ μοι κείνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούπει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.—**κάτθανε ὁμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του περιπτώσιν γενικεῖει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μὲ τὴν ἴσην ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Μὲ

τὴν διαγωγὴν τοῦ ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπί-
 στευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—
ὁάρων ἔνεκα σφετεράων: Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην.
 Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησιν
 τοῦ πρὸς τοὺς δύο Ἀτρεΐδας.— **Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν**
βασιλεῦσιν φραζέσθω: Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλεῦς εἰς τὸ μέρος τοῦτο
 γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἢ παρακίνησις αὐτῇ ἐνθυμίζει τὴν
 καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν
 τοῦ Ἀχιλλεῦς (A 173-175).— **Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα:** Ἐννοεῖ
 ἐδῶ ὄχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ
 ἔπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ
 Ἑλλησπόντος.— **ἤματί κε τριτάτῳ...** Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει
 ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον « Κρίτων », ἔνθα συμβολικῶς « Φθίην ἐρι-
 βωλον » ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ
 φιλοσόφου.

α') 143 - 158 :— **βάσκ' ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· παρβλ. βῆ ἰένα Z 296.— **ταχεῖα** = ταχέως, μὲ ὄλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρμ.— τὸ **ἔδος** = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ῥίζ. σεδ - ἔζομαι).— **λύομαι** = ἀπολυτρῶναι, ἐξαγοράζω.— **λαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραῦνω.— **ἅμα** = μαζί.— **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος.— **ὄς ἰθύναι**· ἀναφ. τελ. πρότ.— **προτί** = πρὸς.— **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῆ.— τὸ **τάρβος** = ὁ φόβος.— ὁ **πομπὸς** = ὁ συνοδός.— **ὀπάζω** = δίδω.— **ἀργεῖφρόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχύς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.— **ἦος**· A 193.— **πελάζω** = φέρω πλησίον· μτβτ.— **ἀπὸ ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. ἐρύκω.— **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος.— **ἀλιτήμων** = ἀμαρτωλός, ἀσεβής.— **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ σεβασμὸν (ἐν - ῥίζ. δευκ-, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν).— **πεφιδῆσεται** = θὰ λυπηθῆ, ῥ. φείδομαι.

159 - 170 :— **ἄελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (ἄελλα + πούς).— **κίχεν**· κίχαινα, κίχημι· E 187.— ἡ **ἐνοπή** = φωνὴ λύπης.— τὸ **εἶμα** = τὸ ἔνδυμα.— **φύρω** = βρέχω.— **ἐντυπᾶς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του.— **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία.— **τοιοῦ**· τοιοῦτου, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.— **κυλίνδομαι** = κυλιόμαι.— **καταμήσατο**· καταμάομαι = μαζεύω.— ἡ **νυὸς** = ἡ νύμφη.— **οἱ δὴ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρά τῶν λ. : οἱ δὴ κέατο πολλῆες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χερσίν Ἀργείων.— **κέατο**· ἔκειντο.— **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά.— **γυῖα**· E 122.

171 - 187 :— **ὄσσομένη**· ὄσσομαι = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι.— **τότε** = ἐδῶ.— **ἄνευθεν** = μακράν.— **ἑών**· ἑναντ. μετοχ.— **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν.— στ. 176 - 187 εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στ. 147 - 158.

188 - 199 : — υἷας· συναπτ. πρὸς τὸ ἠνώγει.— ὀπλίζω = ἀρμα-
τώνω, ἐτοιμάζω.— ἡ πείρινος - νθος = ψάθινον κιβώτιον.— κηώεις· Z
288.— τὰ γλήνεα = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα.— κεχάνδει·
χανδάνω = περιέχω, περικλείω.— δαιμονίη· Z 486.— τί τοι φρεσὶν
εἶδεται εἶναι; — τί σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι αὐτό;

200 - 215 : — κώκυσεν = ἔβγαλε φωνήν.— πῆ οἴχονται = ποῦ
ἐπῆγαν.— ἦς· αἷς δοτκ. τῆς αἰτίας.— ἐκλεο· κλέομαι = εἶμαι ξακου-
στός.— ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) οἷσιν ἀνάσσεις=καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου.—
πῶς ἐθέλεις = πῶς ἔχεις διάθεσιν.— ἐξενάριξε· E 151.— αἰρήσει
καὶ ἐσόψεται· σχ. πρωθύστερον.— εἰ ἐσόψεται=ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ.—
ὠμηστής = ἄγριος.— ὄδε = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποῦ ὀμιλοῦμεν.— γει-
νομένη (χρον.) = ὅταν ἐγεννήθῃ.— ἐπένησε λίνω=ἐκλωσε μὲ τὸ νῆ-
μά της· ῥ. ἐπινέω.— ἀργίποδες = γοργόποδες (ἀργός=ταχύς).— ἄσαι
= νὰ χορτάσῃ.— Ἐπεξ. τοῦ ὄς· ῥ. ἄω.— κρατερός = βίαιος, σκληρός.—
ἔχοιμι· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα.— ἐσθέμεναι· ἔσθω, ἐσθίω.
'Ο ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἐκάβης = νὰ τὸ
κατατρώω ἀδιάκοπα.— προσφῦσα = προσκολληθεῖσα.— ἄντιτα γέ-
νοιτό (μοι) = θὰ τὸν ἐξεδικοῦμην.— ἄντιτα· ἀντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι).—
ἔργα· ἐνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμεν.— κακιζόμενον = ὡς
ἀνανδρον.— ἐσταότα = ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα.—
ἄλεωρῆ = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216 - 227 : — ὄρνις = πουλί, οἰωνός.— πέλευ = πέλομαι.— ἦ οἱ =
ἦ αὐτοὶ πού... — θυοσκός = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας.— νοσφί-
ζομαι = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω.— ἐσέδρακον· ἐσδέρομαι = βλέπω.—
ἄντην = ἐμπρὸς μου.— ἄλιος = μάταιος, ἀνεκτέλεστος.— ἔπος = ὁ
λόγος μου.— ἀγκάς· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας.— ἔξ ἔρον εἶην· πρβλ.
ἐξ ἔρον ἔντο· I 222.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἰκέτω, τοῖο,
ἔην, κέατο, υἷας.

— Νὰ μεταφρασοῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ φράσεις :

- 1) ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
- 2) αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν.
- 3) οὐ ἐ κακιζόμενόν γε κατέκτα.

γ') ἀμφὶ δὲ πολλή κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόπριν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυνε τὸ χάριεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαῖνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀντίκρουσεν ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—**Δαρδανίδης**: ὀνομάζεται ὁ Πριάμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.—**ἐς θάλαμον κηῶεντα** κτλ. Πρβλ. Z 288.—**ἑσταότα πρὸ Τρώων**: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ εἶδε τὸν υἱόν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἐκτωρ ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερόν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (X 25 κ.ε.).

228 - 280

α') 228 - 246 : —**ἡ φωριασμὸς** = τὸ κιβώτιον.—**τὸ ἐπίθημα** = κάλυμμα.—**ἀπλοῖδες χλαῖναι** = μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ· Γ 126.—**τάπητες** = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.—**τὸ φᾶρος** = τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.—**ἴστημι** = ζυγίζω.—**πίσυρες** = τέσσαρες.—**ἐξεσίην** = εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (ἐξίημι).—**μέγα** = σπουδαῖον.—**τὸ κτέρας** = κτῆμα.—**περὶ** = σφόδρα, ὑπερβολικά.—**ἀπέεργε**· ἐναρκτ. = ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω.—**ἐνίσσω** = ἐπιπλήττω.—**ἔρρετε** = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὀργή.—**λωβητῆρες** = ἐλεεινοί.—**ἐλεγχείες** = ἐπονείδιστοι.—**κηδήσοντες** = διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (κήδω).—**ὀνόσασθαι**· ὀνομαι = περιφρονᾷ, δὲν λογαριάζω τίποτε.—**ῥηίτεροι ἔσσεσθαι ἐναιρέμεν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπρος. : **ῥηίτερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναιρέμεν ὑμᾶς**.—**ἐναίρω** = φονεύω.—**ἀλαπάζω**· E 166.—**κερατίζομαι** = ἐρημώνομαι.

247 - 264 : —**σκηπάνιον** = ῥάβδος, σκῆπτρον.—**δίεπε** = τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.—**σπέρχομαι** = βιάζομαι.—**ὀμόκλα**· ὀμοκλάω = φωνάζω, διατάσσω.—**νεικίω** = ἐπιπλήττω.—**βοὴν ἀγαθὴς**· E 114.—**ἡ κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν = αἰσχροί.—**αἰθ' ὠφέλετε πεφάσθαι** = εἶθε νὰ εἶχατε φονευθῆ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος).—**πανάποτμος** = δύσμοιρος.—**τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κορόιδα.—**χοροτυπία** = χοροπηδήματα.—**ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας.—**πρήσσω ὁδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαιρετ.

265 - 280 :—**ὑποδείσαντες**=τρομαγμένοι ὑπήκουσαν· ῥ. ὑποδείδω.—**ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.—**πρωτοπαγῆς**· Ε 194.—**πεῖριθα**· Ω 190.—**ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμίονους.—**νήεω**· Ι 279.—οἱ **κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυρὰς ὀπλάς, ῥωμαλέοι.—**ἐντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ ἔντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.—**ἀτιτάλλω**· Ε 271.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι :* ὕμμες, πίσυρες, ἔσχε.

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :*

1) οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων.

2) ῥήτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν.

γ') **τάλαντον**· Ι 264.—**Θρηῆκες ἄνδρες** : Οἱ Θρηῆκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τούς Τρωῆας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Λαομέδοντος.—**ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄμαξαν, ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμίονους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.—**Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α') 281 - 298 :—**ζευγυύσθην** = διέταζαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῶα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ.—**πυκινὰ μῆδεα** = σοβαρὰ σκέψεις.—**ἀγχιμόλον**· ἐπίρρ.=πλησίον.—**τετιηῶς** = λυπημένος· ῥ. τετίημαι.—**μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**λείψαντε**· λείβω = χύνω.—**τῆ**· δεικτ. = ὀρίστε.—**ἄψ** = ὀπίσω.—**ἐπεὶ ἄρ(α)γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων.—**μέν**· βεβαιωτ.—**ἔπειτα** = τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισαις ὀπωσδήποτε νὰ ὑπάγῃς.—**κελαινεφής**· Ζ 267.—**Ἰδαῖος** = ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδῆς.—**κατὰ ὄραται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω.—**εὔ**, οὐ· προσ. ἄντων.—**δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου.—**πίσυνος**· Ε 205.—**εἰ δὲ** = ἂν ὁμῶς.—**εὐρύοπα**· Ε 265.—**οὐκ ἂν κελιοίμην**

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—ἐποτρύνουσα = μετὰς συμβουλᾶς μου.—μάλα περ μεμαῶτα = παρ' ὄλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321 :—τοι ἐφιεμένη τόδε = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—χειῖρας ἀνασχέμεν... = Z 257.—ἦ* (ἦμί = λέγω).—ἀκήρατος = καθάρος, διαυγής.—παρέστη = ἐστάθη κοντά του.—τὸ χέρνιβον = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχουον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν.—τὸ ἔρκος = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή.—εἰσανιδῶν = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω.—μηδέων = βασιλεύων.—φίλον ἠδ' ἔλεινόν = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον.—μητίετα· A 175.—ἦκε· ἴημι.—τελειότατον = ἀληθέστατον.—μόρφνος· εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ περκνός.—ὄσαη θύρη τέτυκται = ὄσα ἔχει κατασκευασθῆ ἡ θύρα.—ἀφνειός = πλούσιος.—εὔ κληῖσ' ἀραρυῖα = καλῶς διὰ κληιδων (σύρτης) ἤρμοσμένη.—εἶσατο· εἶδομαι = φαίνομαι.—αἶξας· αἶσω = πετώ (διάττοντες).—γηθέω = χαίρω.—ἰάνθη· ἰαίνω· Ω 147.

322 - 338 :—σπέρχομαι· Ω 248.—ξεστός = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός· πρβλ. Z 244 : ξεστοῖο λίθιοι.—ἐκ ἔλασε = ἐτράβηξεν ἔξω, ἔνν. τοὺς ἵππους του.—ἐρίδουπος = ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἡχηρός.—ἐφέπτω = διευθύνω.—καρπαλίμως = ταχέως.—κατὰ ἄστνυ = κατερχόμενος τὴν πόλιν.—ἄψορρος = ὀπίσω (ἄψ + ῥέω).—ἀπονόομαι = φεύγω.—προφανέντε = μόλις ἐνεφανίσθησαν.—ἐταιρίζω = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.—βάσκ' ἴθι· Ω 144.—Πηλεϊωνάδε = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλεϊωνος, τ.ε. τοῦ Ἀχιλλέως.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλησθα.

γ') Κρονίωιν Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται :

Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλύτερα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ῥῆμα ὁρᾶται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.—χερσίν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον : Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.—μέσῳ ἔρκει : Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκειῶν Διὸς, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.—καὶ αἰθού-

σης ἐριδούπου: Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὅποια ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἴθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἣτις ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάρου (αἴθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεὶς στοὰς (ξεστὰς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Z 243.

339 - 404

α') 339 - 348:—ἀπίθησε = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε=ὑπήκουσε.—διάκτορος = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελῶν τελειῶς τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.—ἀργεῖφόντης· Ω 153.—αὐτίκα ἔπειτα = εὐθὺς ἀμέσως.—ἀμβρόσιος = ἀθάνατος, θεϊκὸς (α + (μ)βροτός).—ἡμὲν - ἡδὲ = καὶ - καὶ.—ὑγρή· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).—ἅμα πνοιῆς = μαζὶ μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.—τῆ· ἀναφορ. δοτκ. ὄργ.—θέλγω = μαγεύω.—τοὺς δ' αὐτε = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.—ὑπνάω = κατέχομαι ἀπὸ ὕπνου.—κρατύς = κραταῖός.—βῆ ἰέναι· Z 229.—αἰσுμνητῆρ = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (αἶσα + μέμνημαι).—κοῦρος αἰσுμνητῆρ = νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο.—πρῶτον ὑπηνήτη = ποὺ μόλις φυτρῶνον τὰ γένειά του (ὑπήνη = τὸ γένειον).

349 - 357 :—ἔλασαν παρέξ σῆμα Ἴλιοι = ἐπροσπέρασαν τὸ μνῆμα τοῦ Ἴλου.—δὴ γὰρ = διότι ἤδη.—τὸ κνέφας = τὸ σκότος.—τὸν δέ· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.—ἐξ ἀγχιμόλοιο· Ω 283.—φράζομαι = ἀντιλαμβάνομαι.—φράζω, Δαρδανίδη = πρόσεχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.—φραδῆς = φρόνιμος.—τέτυκται ἔργα = ἔχουν γίνεῖ ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ. : ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται ναὺν φρόνιμον.—διαρραίομαι = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.—μιν· συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύσομεν.

358 - 371 :—σὺν χύτο = ἐταράχθη.—δεΐδια·δέδια.—γναμπτός = εὐλύγιστος.—ταφών· τέθηπα = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξιν.—αὐτός = αὐθορμήτως, μόνος του.—ἐριούνιος = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ. ἐρι + ὀνήνημι = ὠφελῶ)· ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.—ἐξείρετο = τοῦ ἀπηθύθουνεν ἐρώτησιγ.—πάτερ· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.—ἰθύνω = διευθύνω.—ἀμβροσίη νύξ = θεϊκὴ νύξ.—εὔδω = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.—μένεα πνειόντες = ὄρμητικοί, γενναῖοι.—ἀνάρσιος = ἐχθρικός (στερ. α + ἄρσιος, ἀραρίσκω).—θοός· A 12. Ἡ νύξ λέγεται θοή,

διότι μεσολαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.—τὸ ὄνειαρ-ατος=πολύτιμον πρᾶγμα.— τίς ἂν νόος τοι εἶη ; = ποῖα σκέψεις θὰ σοῦ ἐγένετο ; τί θὰ ἔβαζες εἰς τὸν νοῦν σου ;—ὀπηδέω = ἀκολουθῶ.—ἀπαμύνασθαι· (συναπτ. πρὸς τό : οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκρούσης.—χαλεπαίνω = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.—ῥέξω· ῥέζω.—καὶ δέ = καὶ μάλιστα.—ἀπαλεξήσαιμι· ἀπαλέξω· I 251.—δέ· αἰτιολ.—εἶσκω = παρομοιάζω.

372 - 377 : — οὕτω πη = ἔτσι κάπως.—ὕπερέσχεθε χεῖρα = ἄπλωσε τὸ χερί ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.—ἦκεν = ἔστειλεν. ῥ ἦμι.—ὀδοιπόρον = διαβάτην.—ἀντιβολέω = συναντῶ.—αἴσιος = πού φέρνει καλόν, τυχερός.—ἀγητὸς = θαυμάσιος.—πέπνυμαι νόω = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388 : — ναὶ δὴ = ναὶ πράγματι.—κατὰ μοῖραν = ὀρθά.—ἀτρεκέως = χωρὶς περιστροφάς, εὐλικρινῶς.—πῆ = κάπου.—κειμήλια = θησαυροί.—ἴνα· ἀναφ. τόπου = ὅπου.—ὠρίστος· ὁ ἄριστος.—οὐ τι = οὐδὲν.—ἐπιδύομαι = εἶμαι κατώτερος.—μάχης = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.—φέριστος = ἐξαιρετός, θαυμάσιος.—τέων· τίνων.—ὁ οἶτος = ἡ μοῖρα.—ἄποτμος = ἄμοιρος.—ἐνισπες· ἐνέπυ.

389 - 404 : — πειράομαι τινος = δοκιμάζω κάποιον.—εἶραι "Ἔκτορα = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ "Ἐκτορος.—κυδιάνειρα = δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος + ἀνήρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.—δαίζω = κατακόπτω.—μία = ἡ αὐτή.—εὐεργῆς = καλὰ καμωμένη.—ἔξιμι = βγαίνω, προέρχομαι.—πάλλω κλήρω = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδῆση ἕνας· παλλόμενος κλήρω = κατὰ τὴν κλήρωσιν.—ἐλίκωψ· A 98.—ἀσχαλάω = δυσανασχετῶ.—ἔσσυμαι τινος = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β') 'Ἀδρ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν : ὑπερέσχεθε.
— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. τίς : τέων.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :

1) οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί.

2) καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι.

γ') σῆμα Ἴλιου: Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἰλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνήμα τοῦ Ἰλου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.—**φεύγωμεν ἐφ' ἵππων**: Ὁ Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πού περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.—**Πολύκτωρ**: εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπηρέτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α') 405 - 423:—**μελειῖστί**=εἰς τεμάχια (μελεῖζω).—**προὔθηκεν**· προτίθημι = βάλλω ἐμπρός, ῥίχνω.—**αὐτως** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρὶν, ὅπως ὅταν ἐφανεύθη.—**ἐν κλισίῃσι**· ἀντὶ ἐν κλισίῃ.—**δυωδεκάτη ἡώς** (ἔστι) = εἶναι δωδεκάτῃ ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός...—ὁ **χρῶς** - **χροός** = τὸ δέριμα.—**αἱ εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος.—**ἀρηίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (ἄρηι + φατός).—**κατέδω** = κατατρώγω.—**ἦ μὲν** = καὶ ὅμως.—**ἀκηδέστως** = χωρὶς οἶκτον.—**αἰσχύνω** = παραμορφώνω.—**θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσης βλέπων· ῥ. **θηέομαι** = βλέπω μὲ θαυμασμόν.—**ἐερσήεις** = δροσερὸς (ἡ ἐέρση = πρωινὴ δρόσος).—**περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῆ.—**μιαρὸς** = λερωμένος.—**σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· ῥ. **μύω** = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμούς (μύωψ, μυστήριον).—**ὄσσα**· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ ἐτύπη = ὄσας πληγὰς ἔλαβεν.—**υἱὸς ἐῆος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ.—**νέκυς**· Α 52.—**περὶ** = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.—**φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431:—**γῆθησεν**· Ω 321.—**ἦ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν.—**ἀγαθόν**· ἐνν. ἐστί.—**δῶρα ἐναίσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα.—**οὐ λήθεο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθῆκόν του πρὸς τοὺς θεούς.—**τῶ** = διὰ τοῦτο.—**οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.—**τὸ ἄλεισον** = τὸ ποτήριον.—**αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν.—**ῥύω** = σφίζω.—**πέμπω** = συνοδεύω.

432 - 439 :—**νεωτέρου**· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.—δς κέ-
 λται· ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις.—**παρῆξ Ἀχιλλῆα** =
 χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρη ὁ Ἀχιλ.—**τὸν μὲν**=ἐν τούτοις αὐτόν.—**συλεύω** =
 ἀφαιρῶ.—**μετόπισθε** = κατόπιν.—**πομπός**· κατηγορμ. = ὡς συνοδός
 σου.—**Ἄργος**· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρ-
 μιδόνων.—**ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχὴν.—**δόμαρτέω** = πηγαίνω
 μαζί, ἀκολουθῶ.—**ὄνοσσάμενος**· ὄνομαι· Ω 241.

440 - 467 :—**ἀναίξας** = πηδήσας ἐπάνω.—**λάζετο** = ἐπίασε (λά-
 ζομαι ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω).—**ἦϋς - ἦεῖα - ἦϋ**· Γ 167.—**οἱ δὲ**
φυλακτῆρες = ἐνῶ οἱ φύλακες.—**νέον** = μόλις.—τὸ **δόρπον** = τὸ βρα-
 δυνὸν φαγητόν.—**πονέομαι** = ἀσχολοῦμαι.—**ἄφαρ** = εὐθὺς κατόπιν.—
ᾠξε· οἶγω.—ὁ **ὄχευς** = ὁ σύρτης.—**ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὕρισκόμενα
 ἐπὶ τῆς ἀπήνης.—**ποίησαν**· ὡς ὑπερσυντέλ.= εἶχον κάμει.—**κέρσαν-**
τες· κείρω = κουρεύω, κόβω.—**ἐρέφω** = θέτω ὄροφὴν, στεγάζω.—**λα-**
χνήεις = μαλλιαρός, πυκνός.—**λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας.—
ἀμάω· Ω 165.—ὁ **σταυρός** = ὁ πάσσαλος.—**ἔχω** = κρατῶ, συγκρα-
 τῶ.—ὁ **ἐπιβλήης** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (ὄχευς, κληῖς).—**ἐπιρρήσ-**
σεσκον = συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ ἐπιρρήσω.—**ἦ τοι** = ἀληθῶς.—
σοι· συναπτ. πρὸς τὸ ὄπασεν· ὀπάζω· Ω 153.—**πάλιν εἶσομαι** = θὰ
 ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι.—**νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον.—**ᾠδε** =
 ὅπως ἔχω ἤδη κάμει.—**ἀγαπάζω** = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (πα-
 ράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω).—**τύνη**· Ζ 262.—**ὑπὲρ πατρός** = ἐν ὀνό-
 ματι τοῦ πατρός.—**λίσσομαι** = ἰκετεύω.—**σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β') Τὸ ῥ. θεάομαι εἰς ἰωνικ. τύπον **θηέομαι**. "Ὅθεν εὐκτ. β' προσ.
θηοῖο.—Τὸ ῥ. εἶμι εἰς μέσ. μέλλοντα χρόνον : **εἶσομαι**.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **εἶς, τύνη**.

—Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον :

1) ἐοῦ ἑτάριοιο φίλοιο.

2) ὄφρα κεν ἀφίκωμαι.

3) καί μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσεο.

γ') ὄσσα ἐτύπη : "Ὅταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἔκτορα καὶ τὸν
 ἐγύμωνεν ἀπὸ τὰ ὄπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἴδουν ἀπὸ
 κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἦρωα, ἐκεῖνον ὅστις ἠπέλιψε νὰ ἐμπρήση

τά πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369 - 375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς ποῦ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— εἶ ποτ' ἔην γε : Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον : Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέτρεχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοὶ, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἑκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὁμοίως δὲν ἀντέσχεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων. — καὶ τέκεος : Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλάς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468 - 551

α') 468 - 485 : — μακρὸς = ὑψηλός. — ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε· E 111. — αὖθι· Γ 244. — ἰθὺς οἴκου = κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν κατοικίαν. — ἴζεσκε = ἐκάθητο συνήθως. — ἀπάνευθε = χωριστά. — καθείατο = ἦσαν καθισμένοι. — ὄζος· A 234. — ποίπνουον = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο. — ἔτι καὶ παρέκειτο = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του. — ἔλαθεν εἰσελθὼν = ἀπαρατήρητος εἰσῆλθε. — κύσε· Z 474. — πυκινὴ ἄτη = μεγάλη συμφορά. — ἄλλον δῆμον = εἰς ξένην χώραν. — ἀφνειός· E 9. — εἰσορόωντας· ὑποκ. : τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506 : — ἐπιείκελος· A 131. — ὀλοὸς οὐδὸς γήρατος = τὸ θλιβερόν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας. — καὶ μὲν κείνον = ὠρισμένως ἐκείνον. — περιναίεται — περιναϊεάοντες = κατοικοῦντες γύρω. — ἀμφὶ ἐόντες· πλεονασμ. εἰς τὸ περιναίεται. — τείρω· Z 255. — ἡ ἀρῆ = τὸ κακόν. — λοιγός· A 67. — ἐπὶ τ' ἔλπεται = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει. — ἤματα πάντα = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. — ἀπὸ ἰόντα = ἐρχόμενον ὀπίσω. — αὐτάρ· ἐναντ. — στ. 493 - 494 ὡς Ω 255 - 256. — ἶος - ἶα - ἶον· Z 422. — ἡ νηδὺς = ἡ κοιλία. — τῶν πολλῶν = πολλῶν ἐκ τούτων. — οἶος = μοναδικός, ἐξαιρετικός. — εἶρυτο ἄστν καὶ αὐτοὺς = ἔσφξε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — πρῶην = πρὸ ὀλίγου. — ἔτλην· τλήναι = ὑπομένειν. — ἀνδρὸς παιδοφόνιοι... ὀρέγεσθαι· ἡ σειρὰ τῶν λέξε. ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνιο — ὀρέγομαι = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517 : — ὑπὸ ᾧρσε = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — ἴμερον γόοιο = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — πατρός· γεν. αἰτίας. — ἦκα = ἤσυχα, μαλακά. — ἀδινά = ἀφθόνως, πολὺ. — ἐλυσθείς· ἐλύομαι = στρέφομαι, σωριάζομαι. — στοναχὴ ὀρώρει = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — πολίος = φαίος.

518 - 551 : — ἄ = ἄχ. — δειλός = δυστυχής. — ἦ δὴ = πράγματι λοιπόν. — ἄνσχεο· ἀνέχομαι. — ἔμπης = ἐν τούτοις. — ἑάσομεν κατακεῖσθαι = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἡσυχάσουν. — ἄχνυμαι = θλίβομαι. — οὐ τις πρῆξις πέλεται = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — ὡς ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — αὐτοὶ δὲ = ἐνῶ αὐτοὶ. — ἀκηδέες = χωρὶς βιάσανα. — δοιοί· Γ 236. — τὸ οὔδας = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεχδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — ἑάων = ἀγαθῶν. — κύρομαί τι = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — τῶν λυγρῶν = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινά, ἀπὸ τὰ δεινά ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεύτερον πίθον. — λωβητός = στιγματισμένος. — ἔθηκεν· τίθησι· γνωμ. ἄορ. — ἡ βούβρωστις = ἡ ἀθλιότης. — φοιτῶ = περιπλανῶμαι. — θεοῖσι = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — τετιμένος· τίομαι, τίω = τιμῶ. — ἐκ γενετῆς = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — ἐκέκαστο· καίνυμαι = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῶ... : ἡ σειρὰ τῶν λέξε. : ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῶ. — γονὴ παίδων = πολλὰ παιδιὰ. — κρείοντες = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον. — παναώριος = μέλλων νὰ ἀποθάγῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — κομίζω = περιποιῶμαι. — ἦμαι = εὐρίσκομαι. — κήδω = προξενῶ θλίψεις. — ὄσσον· ὄσον ἔδαφος, ὄσους λαούς. — ἄνω = πρὸς βορρᾶν. — ἔδος = ἡ ἔδρα. — ἐντὸς ἐέργει = περικλείει. — τῶν = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — πῆμα = συμφορὰ. — ἄνσχεο = κάμε ὑπομονήν. — ἀλίστατον = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (α + λιάζομαι = παρεκκλίνω). — ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκάχημαι = πικραίνομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καθείατο, κτεῖνας, τετάρπετο, ἄνσχεο.

γ') τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθόν : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρτήρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωμάτιον.—

γυναῖκες: Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθεωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι:** Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. — **Μάκαρος ἕδος:** Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α') 552 - 570 : — **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι. — **ὑπόδρα:** Α 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλς)· ἄλιος γέρων λέγεται ὁ Νηρέυς. — **καὶ δέ**· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — **σέ γινώσκω** (τὸ σέ ἀντικμ. τοῦ γινώσκω κατὰ πρόκληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἠβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**· φύλακας. — **ὄχῆα**· Ω 446. — **μετοχλίσσειε**· μετοχλίξω = μετακινῶ. — **ἀλίτωμαί**· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595 : — **οἶκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος**· Ζ 354. — **εὐσωτρος ἀπήνη** = ἔχουσα ὠραῖα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ εὐκκλος. — **ἦρεον**· αἰρῶ. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν. — **φάρεα**· Ω 231. — **εὐννητος** = καμωμένος με ὠραῖον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσας** = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐκκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μὴ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήσῃ. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἠειραν** = ἐβοήθησαν νά τὸν σηκῶσῃ καὶ νά τὸν τοποθετήσῃ. — **σκυδμαινέμεν**· σκυδμαίνω = εἶμαι θυμωμένος. — **εἰν Ἄϊδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἄϊδος, δηλ. τοῦ Ἄδου. — **οὐκ ἀεικέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος. — **ἀποδάσσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620 : — **κλισμός**· Ι 200. — **τοίχου τοῦ ἑτέρου**· Ι 219. — **καὶ γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἡ... — **τῇ περ**· ἡ δοτ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = με

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίος· A 49.— **χωόμενος**· A 46.— **ιοχέαιρα**· E 53.— **ισάσκετο** = συχνὰ συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν τῆς (ἴσος).— **φῆδοιώ**...· ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**.— **τεκείιν**· ὑποκμ. τὴν *Λητώ*.— ἡ δ' **αὐτῆ** = ἐνῶ αὐτῆ ἢ ἰδία.— **ἐννήμαρ**· A 53.— **κάμε** = ἀπέκαμεν, ἐξηγνήθη.— **οιοπόλος** = ἐρημικὸς (*οἶος* + *πέλω*).— **εὐνή** = ὁ τόπος ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι.— **πέσσει κήδεα** = χωνεύει θλίψεις, καταπίνει τοὺς καημούς τῆς.— **μέδομαι** = σκέπτομαι.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καὶ δὲ εἶσαν, πύθται, ἤιε, ποτί.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :*

1) **ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν.**

2) **ὄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνὰς νυμφάων.**

γ') **ὑπόδρα ἰδών :** Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτήρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἠρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἦρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους τοῦ, προλαμβάνει τὸ κακόν. — **αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε :** Ἐπανορθῶνων ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.— **Νιόβη :** Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἰστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς, ἢ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν δίδαγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἢ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινότεραν θλίψιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός. — **ἐν Σιπύλῳ :** Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τμῶλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.— **Ἀχελώιον :** Ἀχέλης ἢ Ἀχελῶος ὀνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαζεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.— **λίθος περ εὐῶσα :** Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφή γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτὴ ἡ μορφή ἦτο ἡ Νιόβη, ἡ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηγῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

α') 621 - 642 : — ἄργυφος = λευκός (ρίζ. ἄργυ-, arguo = φω-
τίζω). — ἔδερον· δέρω = γδέρνω. — ἄμφεπον· ἀμφέπω καὶ ἀμφιέπω
= ἐτοιμάζω. — στ. 623 ὡς I 210. — περιφραδέως = με προσοχῆν. —
ἐρύσαντο· ἐρύω = ἀποσύρω, τραβῶ. — στ. 625 - 626 ὡς I 216 - 217. —
στ. 627 - 628 ὡς I 221 - 222. — ὄσσοσ = πόσον μεγαλόσωμος. — οἶος
= πόσον ὠραῖος. — ἄντα = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ
πρόσωπον. — ὄψιν ἀγαθὴν = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — λέξον = βάλει με
νὰ πλαγιάσω· ῥ. λέχω. — ὑπὸ ὕπνω (συναπτ. πρὸς τὸ τερπόμεθα με
σημ. δοτ. ὄργ.) = με ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι
ὁ ὕπνος σὰν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — μύσαν· Ω 420. — κήδεια
πέσσω· Ω 617. — ὁ χόρτος = ὁ περίβολος. — πασάμην· πατέομαι =
τρώγω, γεύομαι. — ἡ λαυκανίη = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — λαυκανίης
καθέηκα = ἔρριψα κάτω εἰς τὸν λαιμὸν μου, ἦπια.

643 - 658 : — τὰ δέμνια = ἑλαφρὰ κινητὴ κλίνη. — ὑπ' αἰθούση
= ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ ῥήγεα =
σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάφω). — ἔσασθαι· ὥστε
ἔσασθαι = διὰ νὰ σκεπασθῇ· ἔννομι (ρίζ. ἔσ-, ἔσνομι, ἔσθής). — τὸ
δάος = ὁ πυρός, ἡ δᾶς. — ἐγκονέουσαι· ἐγκονέω = κάμνω κάτι γρή-
γορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. κον-, διάκονος). — ἐπικερτομέω = πειράζω,
ἀστειεύομαι. — λέξο = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ λέχω. —
βουλευφόρος· Α 144. — βουλεύω βουλάς = παρακάθημαι εἰς συμ-
βούλιον, συσκέπτομαι. — ἡ θέμις ἐστὶ = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θε-
σμόν. — στ. 653 ὡς Ω 366. — ἀνάβλησις = ἀναβολή, ἀργοπορία. —
ποσσημαρ = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — μέμονα = ἐπιθυμῶ. — κτερεῖζω =
ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (κτέρεα). — τέως = κατὰ
τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξύ. — μένω = νὰ μένω εἰς τὴν
σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 676 : — τάφον = ἐνταφιασμόν. — μοί· συναπτ. πρὸς τὸ κεχα-
ρισμένα. — κεχαρισμένα θείης· ἀντὶ χαρίζομαι = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. —
ἐέλμεθα = εἴλομαι· Ε 203. — ἡ ὕλη = τὰ ξύλα. — ἀξέμεν· ὥστε ἄξι. —
δαινῦτο· εὐκτ. τοῦ δαίνυμαι = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — μὴ
πως δεῖσειε = διὰ νὰ μὴ ἔχη κανένα φόβον. — πυκινὰ φρεσί...
Ω 282.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σῆς, ἐνθήμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.*

γ') **δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούση :** Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ αἰκου ἐστράνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ αἰθούσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμᾶτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « *χλαίνας ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι* ». — **ἐννήμαρ γοάοιμεν αὐτόν :** Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνεται τόσον πολὺ ὁ θρήνος, ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. — **σχίσω πόλεμον :** Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ ἔσωσε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ἄλλους ἀρχηγούς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράψῃ τὸν σιωπηλὸν θαυμασμὸν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;

— Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;

677 - 804

α') 677 - 691 : — **ἵπποκορουστής** = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστῆς (ἵππος + κορύσσω = ὀπλίζω). — **ἐριούνιος** · Ω 360. — **ἐμαρπτε** · μάρπτω · Ε 65. — **ὀρμαίνοντα** · ὀρμαίνω = διαλογίζομαι. Ἡ μτχ. αἰτιολ. — **ἐκπέμφει** = ὀδηγήσῃ ἔξω. — **ἱερός** = ἰσχυρός, ῥωμαλέος. — **πυλαῶρός** = φρουρός τῶν πυλῶν. — **οἶον ἔθ'** εὔδεις = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — **εἶασε** = ἐφείσθη. — **τοὶ λελειμμένοι** = ὅσοι ἔχουν μείνει. — **αἶ κε γνῶή σε** = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — **ρίμφα** · Ζ 511.

692 - 706 : — **ἐύρρεϊος** · Ζ 508. — **δινῆεις** = ποὺ κάμνει δίνας, ὀρμητικός. — **κροκόπεπλος** = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσιζουσα (κρόκος = τὸ φυτὸν ζαφορά). — **ἐκίδνατο** = ἐσκορπίζετο· κίδνα-

μαι παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμαι.— ἔλων· ἑάλω, ἐλαίνω.— ἄστου-
 βώωτην· ὡς ἐν Ω 577 καλήτορα.— κώκυσε· Ω 200.— γέγωνε =
 ἐφώναξε δυνατά.— ὄψεσθε ἰόντες = ἔλατε νὰ ἰδῆτε.— χαίρετε· ἐχαί-
 ρετε· παρατ.

707 - 717 : — ἄασχετον = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος,
 ἀνασχεῖν).— ξύμβληντο· θὰ νοηθῆ ὡς ἀντικμ. Πριάμω.— τίλλομαι =
 ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.— πρόπαν = ὀλόκληρον.— Ἔκτο-
 ρα· συναπτ. πρὸς τὸ ὀδύροντο.— εἶξατε = κάμετε τόπον.— οὐρεῦσι·
 οὐρῆες· Α 50.— ἄσεσθε· ἄω = χορταίνω.

718 - 745 : — τρητὸς = τρυπητὸς (τείρω).— παρὰ εἶσαν = ἔφε-
 ραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρὸν.— αἰιδός· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνώδη ἄσμα-
 τα.— ἐξάρχους θρήνων = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρῆνον.— οἱ τε στο-
 νόεσσαν αἰοιδῆν· θὰ νοηθῆ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη
 φράσις θὰ ἐξηγηθῆ : καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τρα-
 γοῦδι.— ἐπὶ στενάχοντα = συνώδευον μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν
 ἄσμα.— τῆσι = μεταξὺ αὐτῶν.— αἰών = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ
 ζωή.— δυσάμμορος = δυστυχῆς (δυσ + ἄμμορος, ἄσμορος).— πέρσε-
 ται· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθήσεται.— ἐπίσκοπος· κατηγ.
 εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὄλωλας = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.— ῥύσκει· ἐρύσκει·
 θαμιστ. τύπ. τοῦ ῥύομαι.— ἔχες = ὑπερήσπιζες.— κεδνός = σεβαστός.
 αἰεικῆς = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός.— ἀθλεύων = ἐργαζόμενος ὡς
 δοῦλος.— πρὸ ἀνακτος = χάριν ἑνὸς κυρίου.— ᾧ δήπου = τοῦ ὁ-
 ποίου πολὺ πιθανόν...— ἐν παλάμησιν· ὡς ἀπλῆ δοτικ. ὄργαν.—
 ὀδάξ = μὲ τὰ δόντια.— ἄσπετος = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α + σπ,
 ῥίζης τοῦ εἰπεῖν).— οὐδας· Ω 527.— ἐν δαί = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ.
 δοτ. ὄνομ. συγγεν. πρὸς τὸ δήιος = καταστρεπτικός).— ἀρητὸς = κα-
 τηραμένος, φοβερὸς (ἀρή, ἀράομαι).

746 - 759 : — ἀδινὸς γόος = θρῆνος μὲ πολλὰ δάκρυα.— πέρνασκε·
 θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ.— ἀμιχθαλόεις = ὀμιχλώδης.— ψυχῆ =
 ζωή.— ταναηκῆς = κοφτερός (ταναός + ἄκος, ἀκή).— πολλὰ = πολ-
 λάκις.— ῥυστάζεσκεν = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ῥυστάζω, ἐρύω).
 ἐρσήεις· Ω 419.— ἀγανός = εὐμενής, φιλόφρων.— ἀγανὰ βέλη = βέ-
 λη ποὺ δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776 : — **ἀλίστατον** = ἀδιάλειπτον (ἀ + λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι). — **δαήρ**· Γ 180. — **ὡς ὠφελλον ὀλέσθαι**· Γ 173, Ζ 345. — **ἀσύφηλος** = προσβλητικός. — **ἐνίπτω** = ἐπιπλήττω. — **στ. 769 ὡς Ζ 378. — ἐκυρός - ἦ**· Γ 172. — **παραιφάμενος**· **παράφημι** = συμβουλευέω. — **ἀγανοφροσύνη** = καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι. — **ἀχθυμένη κῆρ** = κατὰκαρδα λυπημένη. — **πεφρίκασί με** = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ. — **δῆμος** = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787 : — **ἄξετε**· ὁ μέλλ. ἀντι προστακτ. — **πυκινὸν λόχον** = καμμίαν δολεράν ἐνέδραν. — **πημανέειν**· **πημαίνω** = βλάπτω, προξενῶ κακόν. — **ἀγίνεον**· **ἀγινέω** = φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω. — **ἄσπετον**· Ω 738. — **φρασιμβροτος** = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς. — **θρασύς** = τολμηρός, γενναῖος. — **ἐν πυρῇ ὑπάτη** = ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 804 : — **ἦμος** = ὅταν. — **ἠριγένεια** = πρωινή (ἦρι = πρωὶ + ρίζ. γεν.)· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **ῥοδοδάκτυλος** = ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα, ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **τῆμος**· (τὸ δεικτ. τοῦ ἦμος) = τότε. — **ἠγρετο**· ἀγείρομαι. — **ἐπέσχε** (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη. — **λέγομαι** = περιμαζεύω. — **μύρομαι**· Ζ 373. — **κατεΐβομαι** = χύνομαι κάτω. — ἡ **κάπετος** = τάφος, λάκκος. — ὁ **λᾶας** = ὁ λίθος. — **σῆμα χέω**· Ζ 419. — **εἶατο** = ἐτοποθέτησαν (ῥ. ἦμαι). — **πάλιν κίον** = ἐπέστρεψαν· ἐνν. εἰς τὴν πόλιν. — **ἐρικυδῆς** = μεγαλοπρεπής. — **ἀμφιέπω** = φροντίζω, ἐτοιμάζω. — **τάφος**· Ω 660.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορ. β' τοῦ *γιγνώσκω* κατὰ τὰ βαρύτενα : **γνώη - γνώωσι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σείο, τοι, λελειμμένοι, ἴξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἠγρετο*.

γ') *ὅτε δὴ πόρον ἴξον* : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῆ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασίν του εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς. — **Κασσάνδρη** : "Ὅπως καὶ ὁ Ἑλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλογήν της καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσην τοῦ Ἰλίου τὴν

ἔφερον ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— σὺ δ' αὖ, τέκος... τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— **κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι** : Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρὰ ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

— Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἔκτορα οἱ θρῆνοι ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

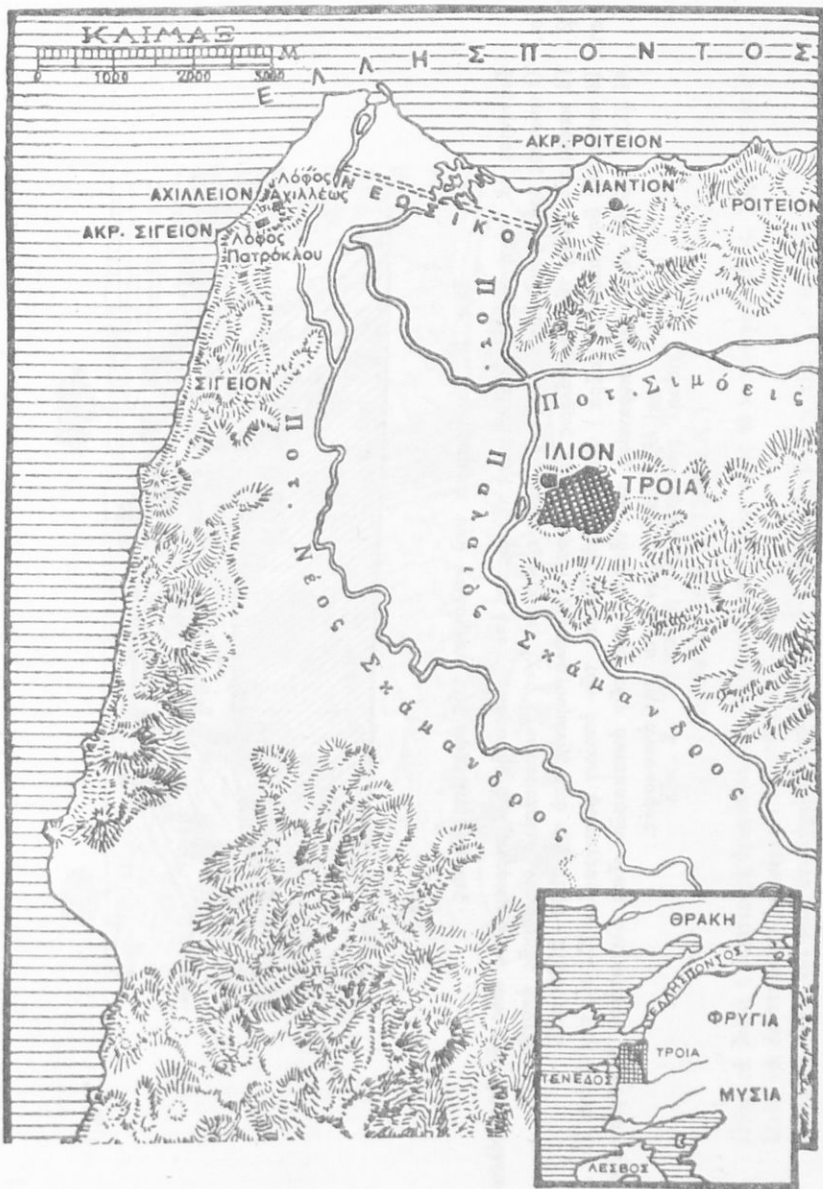

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

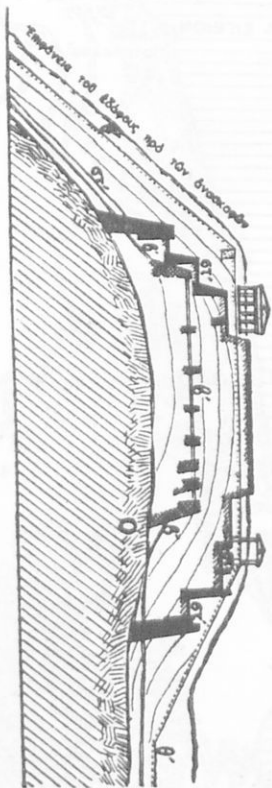

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

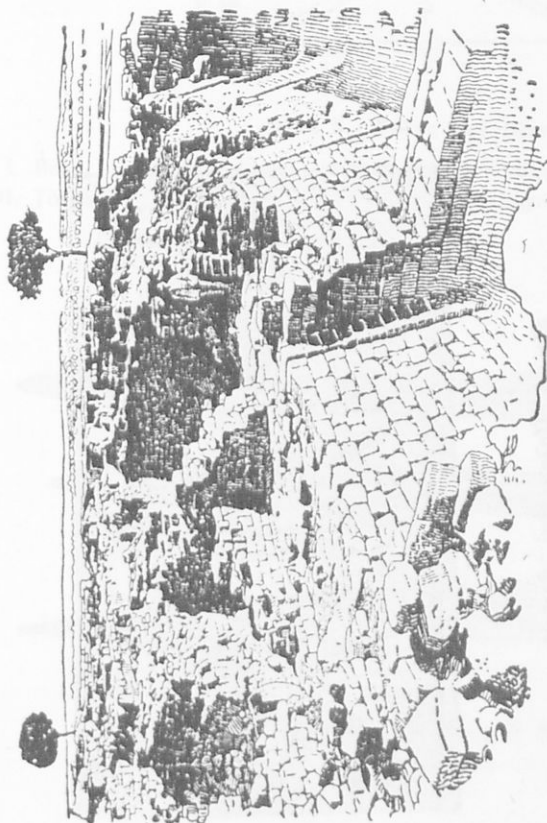

Είχ. 1. Χάρτης τής αρχαίας Τρωάδος.

Εικ. 2. Διάγραμμα του γηλόφου της αρχαίας Τροίας.

- Φαίνονται τὰ τείχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἑλλαγορρωμαϊκῆς νῆος τῆς 9ης πόλεως.
- α. Ὁ φυσικὸς βόθρος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εὐρέθησαν ἕλην ἐγκαταστάσας νεολιθικῆς ἐποχῆς.
  - β. Τὰ κεκλιμένα τείχη τῆς 2ας πόλεως (ἡμίμαυρα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2500 - 2000 π.Χ.
  - στ. Τὰ τείχη τῆς 3ης πόλεως (μαῦρα) τῆς ἀμνηστικῆς Τροίας, τῶν ὁποίων φωτογραφίαν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα 3.
- Αἱ ἄλλαι πόλεις μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους πρὸ τῶν ἀνακαταφών εἶναι ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνακαταφών.

Εικ. 3. Τὰ τείχη τῆς ἄμηνικῆς Τροίας.
(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

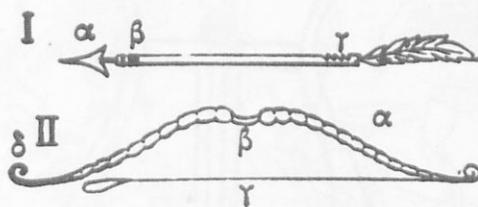
Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τειχῶν ἐξωγκωμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως. Τὰ τείχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροστάτευον τὸ ἱερὸν πολίεθρον τῆς Τροίας.

Εικ. 4. Πολεμιστάι Ἀχαιοί.
(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου Μυκηθῶν.)

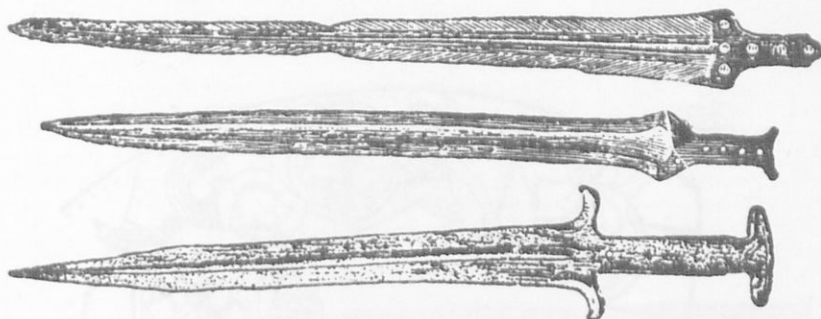
Φέροντες πηγήγκα (κόρυν) μὲ λόφον καὶ φάκους ἐξέχοντας ὡς κέρατα. Προφυλάσσονται μὲ βραχῶν θώρακα, κατέσθι τοῦ ὀπιόλου φαίνεται ὁ γένων. Κρατοῦν μικρὰν ἀσπίδα καὶ φοροῦν κνημίδα.

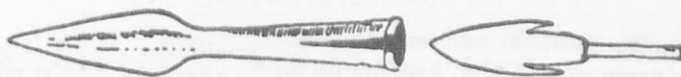

Εικ. 5. Βέλος και τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αἰχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες και πτερόν.
 II. Τόξον » α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

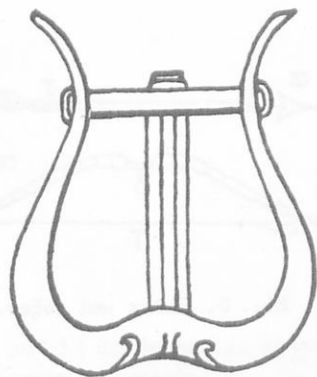

Εικ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηνῶν.

Εικ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐτίθετο τὸ ξύλον, ἢ ἐκαρφώ-
 νοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

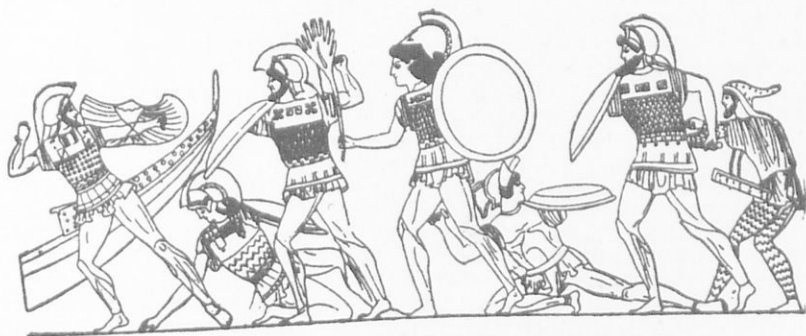
Εικ. 8, Φόρμιγξ. (Αναπαράσταση.)

Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους και Αινείου.
(Αγγειογραφία).

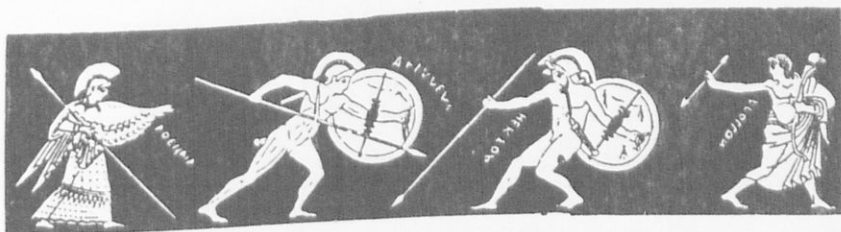
Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγωθῆ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἄλλ' ἢ Ἀφροδίτη μὲ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ τῆς Αἰνείου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.

(Ἰλιάδος Ε 309-317.)

Εικ. 10. Μάχη παρά τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἄγγείου.)

Παρά τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἴσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς κρατεῖ δῆδα ἀνημμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ἰλιάδος Ο 420.)

Εικ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἄγγείου.)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ.)

Επίσης, η παρουσία των εκπαιδευτικών στην τάξη, η οποία είναι απαραίτητη για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων, μπορεί να ενισχυθεί με την εφαρμογή της μεθόδου αυτής. Η μελέτη των περιστατικών, η οποία είναι η βάση της μεθόδου αυτής, μπορεί να γίνει με την βοήθεια των εκπαιδευτικών, οι οποίοι μπορούν να παρακολουθήσουν την εφαρμογή της μεθόδου αυτής στην τάξη και να την αξιολογήσουν. Η μελέτη των περιστατικών μπορεί να γίνει με την βοήθεια των εκπαιδευτικών, οι οποίοι μπορούν να παρακολουθήσουν την εφαρμογή της μεθόδου αυτής στην τάξη και να την αξιολογήσουν.

Η μελέτη των περιστατικών είναι η βάση της μεθόδου αυτής. Η μελέτη των περιστατικών μπορεί να γίνει με την βοήθεια των εκπαιδευτικών, οι οποίοι μπορούν να παρακολουθήσουν την εφαρμογή της μεθόδου αυτής στην τάξη και να την αξιολογήσουν. Η μελέτη των περιστατικών μπορεί να γίνει με την βοήθεια των εκπαιδευτικών, οι οποίοι μπορούν να παρακολουθήσουν την εφαρμογή της μεθόδου αυτής στην τάξη και να την αξιολογήσουν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Εισαγωγή	7
2. Κείμενον και περιλήψεις.....	15
3. Γνωσταί ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρω.....	89
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	97
5. Παράρτημα εἰκόνων	189

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΖ΄. 1971 (VI) - ΑΝΤ. 53.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2144 / 21 - 4 - 71

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : ΑΛΕΞ. & ΑΝΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΒΙΒΛΙΟΔ. ΟΚΤΩΡΑΤΟΣ - ΚΟΥΚΙΑΣ

